

Mey-maaya-mawiya masa

Luk ma wuzlala Mey da ray

Mey-maaya-mawiya masa

Luk ma wuzlala

Luk na, ara dakwter. Ta lögda Pawl la kasl aa hwayak nga Rawm (Kwa 4.14; Flm 1.24; 2Tm 4.11). Ndəhay a wulkam anga ndaw Jəwif ba, ama ndaw Gərek.

Luk ta wuzleley dferewel cew la. A wuzleley na, *Mey-maaya-mawiya* leŋ *Sləra nga Ndəhay Meslərey*. A wuzlalata ngada ndaw mezəley Teyewfil amba a səra mey masa ndəhay nga Yesu maa sərkadamara na, ara mey fara fara (1.4). Kwa a wuzlala dferewel e ngada Teyewfil na, ama ara ngada ndəhay masa Jəwif hay ba hay may.

Daa fasəlawal 1 ta 2 na, Luk aa guzley da ray mayawa nga Yesu ta masa anga zariya. Ta wuzlalata mezəley nga ndəhay daa səkway nga Yesu la dəga fa Yesu a haa fa Adam. A wudəy nga wuzda Yesu na, ara ndaw ma ləhdata ndəhay daa səkway hay da bəla tabiya.

Daa dferewel anga na, Luk aa guzley da ray mey mekele mekele: A ləvey Gazlavay a wudəy ndəhay tabiya a ləham. A wuzleley ga da ray medərey-dangay. Ta wuzndakwar medərey-dangay nga Yesu la mekele mekele. A wuzleley ga da ray meesəmey da ray sləra masa Gazlavay

ma ka. Luk ta wuzleley da ray ngusay mekele mekele masa daa Matiye len Mark na, daa ba. A wuzda Yesu a wudta ndohay masa-viya hay. Ta wuzleley mey-mengey mekele mekele la da ray zleley. Yesu a wudta ndohay masa ta meborey conga. A ka amba ndohay a sormara na, Gazlavay fa wudta. Luk a wuzda dey ga Yesu na, ara «Böz nga Ndaw». Yesu ara Bözey nga Gazlavay, asaya, anga ndaw-magodan. Luk taa guzley la ga da ray Mesofney nga Gazlavay. Yesu ta key slora la ta godan nga Mesofney nga Bay Gazlavay da ray a (4.14). A ləvtar a gula anga hay nga njam daa berney nga Jeruzelem kasl pas masa Gazlavay ma da veltar godan ma sawa ta da vad (24.49).

Mey mahura daa derewel kefe na, ara mey ma lövey: «Fara fara yah, Böz nga Ndaw, ya sawa na, nga səpey ndohay maazədtakaya ta nga ləhdata.» (19.10)

Daa derewel e kefe na, mey mekele mekele daha nga vəley godan a ndohay:

Walay nga Mari (1.46-55)

Mayawa nga Yesu (2.1-20)

Mey da ray mewudəy masa-gəra hay (6.27-31)

Mey da ray membəkey meborey nga ndohay (6.37-38)

Ma da sərey ndaw, anga maaya na, ta fa slora anga (6.43-45)

Mey ngeeme

¹ Waa *Teyewfil,

Ndohay ga ta kədam vaw la nga wuzleley da ray cek hay ma kam da wuzlah ala. ² A wuzlalam

na, mey masa ala ma cəndamərwa fa ndəhay masa ma hətmərwa ta dey ata dəga nga mezley nga sləra nga *Yesu. Ndəhay a, ara ndəhay ma wuzdamara mey nga *Gazlavay. ³ Ya taa cəfdəy ndəhay la ta dək-vaw da ray cek hay tabiya ma key dəga nga mezley nga sləra nga Yesu a. Yah may, a mbafaya nga wuzlalatakawa cek hay a ngada kah Teyewfil, ndaw mahura. ⁴ Ya wuzlalakawa amba ka səra mey masa ata maa sərkadamakawa na, ara mey fara fara.

Maslan nga Gazlavay da vad a wuzda Elizabet a da key hwad

⁵ Daa masa *Herawt anga bay daa hwayak nga *Jude na, *ndaw ma ka kwakwas nga Gazlavay daha mezəley *Zakari. Anga da wuzlah ndəhay ma ka kwakwas nga Gazlavay masa ata ma zəlmata ndəhay nga Abiyah. Ngwas nga Zakari a, mezəley Elizabet, anga səkway nga *Aranjw, *ndaw mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas nga Gazlavay zleezle. ⁶ Zakari a, ata cewete ta ngwas anga, ndəhay maaya fa mey nga Gazlavay, fa təbmara *mewey nga Bay Gazlavay maaya maaya, asaya, fa namar ray a kwakwas nga Gazlavay ta cəved e. ⁷ Ama bəzey ata daa ba, maja Elizabet a yey ba. Ata cewete maraw hay.

⁸ Pas pal daha, Zakari fa key sləra ngada Gazlavay daa *Way-mekey-kwakwas nga Gazlavay maja sləra ha ta pas ngene a ray ata ta ndəhay nga Abiyah heyey. ⁹ Anga fa key sləra fetede

maja ta kəɗam caca la amba a walamara anda kwakwas ata ma ləvey. Sləra anɣa ha na, ara nɣa mbəzey aa *Slam masa Gazlavay aa da hwad a daa *Way nɣa Gazlavay amba aa wurey cek mezey maaya nɣada Gazlavay. ¹⁰ Daa nɣene, ndəhay tabiya makustakaya daa ambaw fa dərām danɣay. ¹¹ Ta', *maslan nɣa Bay Gazlavay da vad a wuzar vaw a Zakari. A lecey ta har-zəmay da cakay slam-meewurey cek mezey maaya nɣada Gazlavay heyey. ¹² Masa Zakari ma hətar na, lenɣesl anɣa a mbəɗey, a zlurey. ¹³ Ama maslan nɣa Gazlavay a, a ləvar: «Ka zlurey ba, Zakari, maja Bay Gazlavay ta cənda medərey-danɣay akah la. Elizabet, nɣwas akah, a yaka bəzey mezəle la, ka da zəla bəzey a, *Jan. ¹⁴ Kaa səmey la ga. Ndəhay ga aa səmam la fa mayawa anɣa ha may, ¹⁵ maja a da key ndaw ma ka sləra mahura nɣa Gazlavay. Fa da sey wuzam daa ba, kwa fa da sey cek maməslkaya daa ba səlak. *Mesəfney nɣa Gazlavay a sawa la a ray a, dəga anɣa da hwad mamaha. ¹⁶ A da jənta ndəhay *Israyel hay ga amba a vəhmawa fa Bay Gazlavay ata. ¹⁷ A da daw fa mey nɣa Bay Gazlavay nɣa dīyra cəved. Anɣa ta gədan len ta mesəfney nɣa Gazlavay da ray a anda *Eli, *ndaw ma təla mey nɣa Gazlavay zleezle. A da cəmtar dɣay nɣada papan hay ta bəz ata hay. A da tərdata ndəhay makəwtakaya nɣa ndəhay ma wulkam maaya anda ndəhay ma kam cek ta cəved e. Anda keɗe, a da dīyta ndəhay nɣa

1:9 1.9 Mab 30.7-8 **1:13** 1.13 1.60, 63 **1:15** 1.15 Mesl 6.3; NMH 13.4-5; Lk 7.33

təbey Bay Mahura ma da sawa.»

¹⁸ Ama Zakari aa cəfda maslan̄ nga Gazlavay heyey, a ləvar: «Ya da səra masa cek aha a key la fara fara na, fa me? Maja wure keɗe na, yah maraw, ŋgwas aɗaw may, madan̄gwas.»

¹⁹ Maslan̄ nga Gazlavay a, a mbəɗɗara, a ləvar: «Ara yah, Gabəriyel, yah masa ma lecey fa mey nga Gazlavay nga kar sləra. Ara an̄ga ma slərɗiwa amba ya wuzdakawa mey maaya keɗe.

²⁰ Mey aɗaw masa yah ma kadakawa keɗe na, a key la fara fara ta pas masa Gazlavay ma wufey anda yah ma ləvka, ama kah ta təba daa ba. Da ray ŋgene, wure keɗe, ka da tərey madagazlam, ka fa da gwa ŋгаа guzley daa ba, haa kasl cek aha ma key la.»

²¹ Daa masa Zakari a lawa daa Slam maaya daa *Way nga Gazlavay heyey na, ndəhay makus-takaya daa ambaw heyey fa səkwmarə, a rəzlam maja ta njawa sem ga kalah daa slam aha.

²² Zakari a bawa aa ambaw, a gwa ŋгаа guzltar saba. Da ray ŋgene, ndəhay a, a sərmara Gazlavay ta wuzar cek la daa slam aha. A gwa aa guzley ba, aa guzltar na, si ta har gway.

²³ Masa Zakari ta ndəvda sləra an̄ga cay na, ta', a daw a way. ²⁴ Fa dəba ha, Elizabet, ŋgwas an̄ga, a key hwad̄. Kiya zlam aa manjakaya da way da way, a bada hwad̄ a. Aa guzley daa ray an̄ga, a ləvey: ²⁵ «Nəka, cek masa Bay Gazlavay ma kayawa. A wufey nga bəlyawa hwaray daa dey aɗaw fa dey nga ndəhay.»

Maslan nga Gazlavay da vad a wuzda mayawa nga Yesu

²⁶ Masa Elizabet aa ta hwad kiya maakwaw na, Gazlavay a slərwa maslan anga, Gabəriyel, a *Nezeret daa hwayak nga *Galile, ²⁷ fa dam-sabara, kwakwa nga ndaw mezəley *Jawzef. Jawzef e na, ara səkway nga Bay *Davit zleezle. Mezəley nga sabara ha, *Mari. ²⁸ Maslan nga Gazlavay heyey kula! a mbəzey fa vəfa, a car har, a ləvar: «Ya caka har, Mari. Bay Gazlavay a wudka kalah. Bay Gazlavay aa ta kah.» ²⁹ Mari ma cənda mey a na, mey a, a həbar ray. A wulkey daa ray anga, a ləvey: «Mecey-har a, kedə na, a wudəy nga ləvey na, kwara?» ³⁰ Ta', maslan nga Gazlavay a, a ləvar: «Ka da zlurey ba Mari, maja ara Gazlavay ma pəska mey. ³¹ Ka da key hwad, ka da yawa bəzey mezəle, ka da zəla bəzey a, Yesu. ³² A da key ndaw mahura, asaya, anga Bəzey nga Bay Gazlavay da vad. Bay Gazlavay a da tərda nga bay aa slam a nga Bay Davit, ndaw daa səkway anga zleezle. ³³ A da wa səkway nga *Israyel nga sərmataw. Bay anga fa da ndəvey daa ba səlak.» ³⁴ Mari aa guzlar a maslan nga Gazlavay heyey, a ləvar: «Cek aha, a da key na, kwara? Maja ya səra zel ba.» ³⁵ Maslan a, a mbəfdara, a ləvar: «Mesəfney nga Bay Gazlavay da vad a sawa la a ray akah ta gədan anga, a bərdaka la anda meezed. Da ray ngene, bəzey a ma da yawa na, ara bəzey masa

1:27 1.27 Mt 1.16 **1:31** 1.31 Iz 7.14; Mt 1.21; Lk 2.21; SNM
4.12 **1:32** 1.32 Iz 9.6; 2Sam 7.16; Mt 20.30-31 **1:33** 1.33 Dan
7.14

mapakaya wal ngada Gazlavay. Ndohay a da zelmara Bözey nga Gazlavay. ³⁶ Noka, Elizabet, səkway akah, kwa anga madanɗwas na, anga ta hwaɗ wure keɗe may. A da yawa bözey mezəle. Ndohay a ləvam anga dərlay, ama wure keɗe aa ta hwaɗ kiya maakwaw, ³⁷ maja cek masa ta banay fa Gazlavay na, daa ba.» ³⁸ Fa dəba ha, Mari a ləvar: «Yah ndaw ma ka sləra nga Bay Gazlavay. Cek aha nga key anda kah ma ləvey.» Ta', maslan nga Gazlavay a, a mbəkda, a daw.

Mari a daw fa Elizabet

³⁹ Daa ɗar a ngene, *Mari a sləkɗey, a wusey vaw, a daw a slala daa anɗwa nga *Jude. ⁴⁰ A wusey a slala ha, kula! a mbözey a way *Zakari, ta', a car har a Elizabet. ⁴¹ Daa masa Elizabet ma cənda mecey-har nga Mari na, bözey da hwaɗ Elizabet a, a wusey. Wure ngene, *Mesəfney nga Gazlavay a sawa a ray Elizabet. ⁴² Da ray ngene, aa guzley ta gədan, a ləvar a Mari: «Maaya nga Gazlavay aa da ray akah, a fəna da ray nɗusay siya tabiya. Asaya, maaya nga Gazlavay aa da ray bözey masa kah ma da yarawa! ⁴³ Yah na, wa may wa, amba maman nga Bay aɗaw Mahura a sawa a way aɗaw anda keɗe na! ⁴⁴ Ya səra kah maman nga Bay aɗaw Mahura na, maja, daa masa yah ma cənda ɗay akah, kah ma caya har na, bözey da hwaɗ aɗaw a wusey ta meesəmey. ⁴⁵ Maaya nga Gazlavay aa da ray akah, maja ka ta təba mey anga la da ray cek ma da key fara fara.»

1:35 1.35 Mt 1.18; Lk 4.18 **1:37** 1.37 MC 18.14; Mt 19.26; Mk 10.27; Lk 18.27

Mari a hølma Bay Gazlavay

- 46 Fa dēba ha *Mari a lōvey:
 «Ya fa hølma Bay Gazlavay ta mevel adaw cēpa.
- 47 Ya faa sēmey maja Gazlavay, ndaw ma
 lōhdaya,
- 48 kwa yah, ndaw mahura fa mey ŋga ndōhay ba
 na,
 aŋga fa nōkfaya dey, yah, ndaw ma ka slōra
 aŋga.
- Fara fara, dōga wure keḏe, ndōhay ma da
 yamawa tabiya,
 a daa guzlam da ray adaw, a lōvam:
 “Maaya ŋga Gazlavay aa da ray aŋga”.
- 49 A da lōvam anda keḏe
 maja Bay Gazlavay Mawaca-waca, ta kaya
 cek maaya la.
 Aŋga na, Bay Gazlavay pal.
- 50 A katar maaya la mandaw mandaw
 ŋgada ndōhay ma namar ray.
- 51 Aa ta gōdan ŋga key slōra mahura,
 aa wadatar ray ŋga ndōhay ma zlapam.
- 52 A badata bay hay ma wamata ndōhay ta gōdan
 daa bay,
 a pata ndōhay masa ma namar ray ŋga
 mahura.
- 53 Ndōhay masa may fa catar na, a rōhdata ta cek
 mezōmey,
 masa-zleley hay na, a vōhdata ta har ba’
 kōne.
- 54 Ta jōndakwar la,

1:46 1.46-55 1Sam 2.1-10 **1:50** 1.50 Ps 103.13, 17 **1:51** 1.51
 Mew 5.15; 26.8 **1:52** 1.52 Ps 75.8; Mt 23.12; Jak 4.6, 10 **1:53**
 1.53 Ps 107.9; 34.11

aləkwa ndəhay *Israyel hay, ma ka sləra
 anğa hay,
 anda aa ma ləvtar zleezle a papaŋ nga papa
 aləkwa hay.

⁵⁵ A ləvtar na, a da key maaya ŋgada *Abəraham
 ta
 ŋgada ndəhay ma yamawa daa səkway
 anğa hay
 nga sərmataw.»

⁵⁶ Mari a njeŋ da way Elizabet a key gweegwe
 kiya maakar. Fa dəba ha, ta', a vəhwa a way
 anğa.

Mey da ray mayawa nga Jan-Baptis

⁵⁷ Kiya nga Elizabet ta wuswa cay nga yey. A
 yawa bəzey mezəle. ⁵⁸ Meseembew anğa hay
 ta səkway anğa hay ma cəndamara masa Bay
 Gazlavay ta kar maaya la na, aa səmam ta ata
 Elizabet e.

⁵⁹ Masa bəzey a, ma key luma pal cay na,
 meseembew anğa hay ta səkway anğa hay heyey
 a samawa aa kwakwas nga *mesley mandawal
 nga bəzey a ta nga pey mezəley. A wudam a
 pamar mezəley *Zakari, mezəley nga papaha.

⁶⁰ Ama mamaha, a ləvtar: «Kəne ba, mezəley
 anğa na, *Jan.» ⁶¹ A mbəfdamara, a ləvmar:
 «Ka zəla anda keđe na, kwara? Ndaw mezəley
 daa səkway akwar anda keđe daa ba.» ⁶² Ta',
 aa cəfdamara Zakari, papaha, ta har, amba a
 səmara a wudəy nga zəla bəzey a me. ⁶³ Zakari
 a, ta', aa cəfdəy hwadam kəslparah a nga
 wuzleley mezəley a. A wuzlala: «Mezəley anğa,

Jan.» Ndəhay tabiya a rəzlam fa mezəley a.
⁶⁴ Wure wure ŋgene, Zakari a zlar meeguzley dəba, anga madagazlam saba. Ta', a həlma Gazlavay ta gədan. ⁶⁵ Meseembew anga hay tabiya mandərzay a katar. Ndəhay daa anɣwa daa hwayak ŋga *Jude he tabiya, fa kadamara mey a. ⁶⁶ Ndəhay tabiya ma cəndamara mey a, a wulkam daa ray ata, a ləvam: «Bəzey a kedə na, a da tərey na, me?» A ləvam anda kedə maja maaya ŋga Bay Gazlavay aa da ray a fara fara.

Zakari a wuzey mey da ray sləra maaya masa Gazlavay ma ka

⁶⁷ Fa dəba ha, *Mesəfney ŋga Gazlavay a sawa a ray *Zakari, papan ŋga bəzey heyey. A zlar ŋga wuzey mey anda *ndaw ma təla mey ŋga Gazlavay, a ləvey:

⁶⁸ «Həlmakwa Bay Gazlavay, Gazlavay aləkwa
 *Israyel hay,
 maja anga ta jənta ndəhay anga hay la,
 amba a ləhdata.

⁶⁹ Aa ta slərndakwar ndaw masa-gədan la,
 ŋga ləhdandakwar daa mebərey.
 Ndaw aha, anga daa səkway ŋga Bay Davit,
 ndaw ma ka sləra anga zleezle.

⁷⁰ Bay Gazlavay taa guzlnakwar la dəga zleezle
 ta mey ndəhay ma təla mey anga hay.

⁷¹ Ta ləvndakwar la, a da ləhdandakwar
 dasi har ŋga masa-gəra aləkwa hay,
 leŋ dasi har ŋga ndəhay

- ma wudam nga hõtmandakwar fa dey ba.
- ⁷² A wuzdërwa mewudëy-vaw anga la,
fa papan nga papa alækwa hay,
A sêrfada *mejêwey-mey anga la ta alækwa.
- ⁷³ Daa mejêwey-mey a na, Gazlavay taa guzlar la
a *Abêraham papan nga papa alækwa zlee-
zle, a lëvar,
- ⁷⁴ a lëhdandakwar la dasi har nga masa-gëra
alækwa hay,
amba ya kakwa slëra ngada Gazlavay ta
mandërzay ba,
- ⁷⁵ amba ya tërkwa ndëhay maaya fa Gazlavay,
ndëhay ma ka slëra ta cëved e,
haa kasl fa memëcey alækwa.
- ⁷⁶ Bëz adaw, kah may,
ka da tërey ndaw ma tëla mey nga Bay
Gazlavay da vad
maja ka da daw fa mey nga Bay Gazlavay
nga diyra cëved.
- ⁷⁷ Ka da wuzdatara a ndëhay nga Gazlavay na,
Gazlavay a, a da lëhdata
maja a da mbëkdatara mebërey ata.
- ⁷⁸ A da lëhdata na, maja anga na, maaya kalah,
asaya, a sërey dey-ceceh kalah fa ndëhay.
Fa slërndakwar mewudëy da vad anda pas,
- ⁷⁹ amba a wadatar dey a ndëhay
ma njam daa lëvan masa fa da mëcam,

1:71 1.71 Ps 106.10 **1:72** 1.72 Ps 106.45; 105.8-9; Lev 26.42
1:73 1.73 MC 22.16-18 **1:74** 1.74-75 Tit 2.12, 14 **1:76** 1.76
Mal 3.1; Mt 11.10; Mk 1.2; Lk 7.27 **1:77** 1.77 Jer 31.34 **1:78**
1.78 Mab 34.6; Iz 60.1-2; Mal 3.20

asaya, amba ya hətakwa nga njey ta zazay.»

⁸⁰ Bəzey a heyey, fa gəley, fa gəley, lenğesl fa səkwa. Fa dəba ha, a daw a wuzlah-ley, aa manjakaya fetede, kasl pas masa anğa ma zlar nga wuzey mey nga Gazlavay fa mey nga ndəhay Israyel hay.

2

Mey da ray mayawa nga Yesu (Matiye 1.18-25)

¹ Daa masa ata ma yamərwa *Jan-Baptis la na, Agustus, bay mahura da ray bay hay daa hwayak hay nga *Rawm, a ləvtar a mahura hay amba a sləfmata ndəhay daa hwayak anğa hay tabiya. ² Nğene, ara mesləfey ndəhay nğeeme. Mesləfey ndəhay a nğene na, a key daa masa Kiriniyus fa wata ndəhay daa hwayak nga Siri. ³ Ndəhay tabiya a diyam nga sləfwa vaw a. Kwa waawa na, a daw aa hwayak anğa, masa papaha ma yawa da hwaɗ a.

⁴⁻⁵ *Jawzef may, a sləkdey da *Nezeret daa hwayak nga *Galile, a sləkdam ta kwakwa anğa *Mari, a diyam a Betəlehem daa hwayak nga *Jude nga sləfwa vaw. A diyam a Betəlehem na, maja Bay *Davit zleezle a yawa da hwaɗ a. Jawzef na, anğa səkway nga Davit. Mari, kwakwa anğa ha na, aa ta hwaɗ. ⁶ Ata ma wusam la a Betəlehem na, kiya nga Mari ta wuswa cay nga yey. ⁷ Mari a yawa bəzey mezəle, mahura anğa. Ta', a mbəza ta zana, a nada aa

cek masa gənw hay ma zəmam cek da hwad a maja daa way meney nga mələk hay na, slam ngada ata daa ba.

Maslan nga Bay Gazlavay a wuzdatara mayawa nga Yesu a mecəkwer hay

⁸ Daa hwayak a ngene, mecəkwer hay daha, manatakaya ta tavad da ley. Fa jədam gənw ata hay. ⁹ *Maslan nga Bay Gazlavay da vad ta', a wuztar vaw. Mewedey nga Bay Gazlavay a sawa a ray ata. Mecəkwer hay a, a zluram ga, aa wasam pər-par! ¹⁰ Ama maslan a heyey, a ləvtar: «Ka zluram ba, maja ya sawa na, ya handakwar mey maaya masa ma da vəltar meesəmey ga a ndəhay tabiya. ¹¹ Dasi tavad kefe, da Betəlehem, slala masa Bay *Davit ma yawa zleezle da hwad a, ndaw masa ma da ləhdata ndəhay ta yawa la maja akwar. Ara *Kəriste, Bay Mahura.

¹² Yaw, amba ya wuzdakwara cek nga sərey mey a fara fara, ka da hətfamar bəzey-gevw * mambəzkaya ta zana, manadakaya daa cek masa gənw hay ma zəmam cek da hwad a.»

¹³ Wure wure ngene, maslan hay nga Gazlavay mekele a samawa ga, a tulakamara maslan nga Gazlavay heyey. A həlmamara Gazlavay ta walay. A ləvam:

¹⁴ «Anja ndəhay nga həlmamara Gazlavay da vad,

asaya, anja Gazlavay nga vəltar zazay

2:11 2.11 Mt 20.30-32; Jan 4.42; SNM 5.31; 13.23; 2Pi 1.11

* **2:12** 2.12 bəzey-gevw: bəzey-ndedez

a ndəhay masa aa ma wudta da bəla.»

Mecəkwer hay a diyam a Betəlehem

¹⁵ Fa dəba ha, maslaŋ hay ŋga Gazlavay heyey a vəham a vad. Ta', mecəkwer hay a, a slam yawa da wuzlah ata, a ləvam: «Bay Gazlavay ma wuzdandakwara cek keđe na, nakwa la a Betəlehem, amba ya nəkakurwa cek masa ma key fetede.»

¹⁶ A sləkdam, a diyam ta mewusey-vaw. A hətfamatar ata *Mari ta *Jawzef, leŋ bəzey-gevev manakaya daa cek masa gənaŋ hay ma zəmam cek da hwađ a. ¹⁷ Ata ma hətfamatar la na, a kadamatara cek masa maslaŋ ŋga Gazlavay ma wuzdatara da ray bəzey a heyey. ¹⁸ Ndəhay tabiya ma cəndamara mey masa mecəkwer hay a ma kadamatara na, a rəzlam. ¹⁹ Ama ŋga Mari na, a pa mey a, aa mevel aŋga. Mandaw mandaw fa wulkey da ray a. ²⁰ Fa dəba ha, mecəkwer hay heyey a vəham fa gənaŋ ata hay. A həslmar ray a Gazlavay maja aa mahura da ray ndəhay. A həlmamara da ray cek hay tabiya masa ata ma cəndamərwa, ta masa ata ma hətmərwa fetede, maja cek hay tabiya ta kam la anda maslaŋ ŋga Gazlavay ma wuzdatara heyey.

A pamar mezəley a Yesu

²¹ Fa dəba ha luma pal, đar ta wuswa cay ŋga sley mandawal ŋga bəzey a, ta pas ŋgene a pamar mezəley Yesu, mezəley masa maslaŋ ŋga Gazlavay da vad ma wuzdara a mamaha

2:14 2.14 Iz 57.19; Mt 10.13, 34; Mk 9.50; Lk 1.79; 10.5-6; 12.51; 19.38, 42; 24.36; Jan 4.27; SNM 10.36; Ef 2.14, 17 **2:19** 2.19 2.51

daa masa ta key hwad daa ba aran. ²² Fa dɔba nga *mesley mandawal nga bɔzey a, pas ta wuswa cay amba *Jawzef ta *Mari † a kam kwakwas nga tɔrey maaya fa Gazlavay anda kwakwas nga Mawiz ma lɔvey maja mawuda. Da ray ngene, ata Jawzef ta Mari a diyam aa berney nga Jeruzelem. Asaya, a handamara bɔzey ata nga wuzey a Bay Gazlavay, ²³ maja mawuzlalakaya daa *mewey nga Bay Gazlavay, a lɔvey: «Bɔza hay mezɔle tabiya ma yamawa ngeeme na, ma pam wal ngada Bay Gazlavay.»

²⁴ A diyam amba a vɔlam cek a Bay Gazlavay. A vɔlam na, magwada-gwada hay cew, da daa ba, makurgwadakw hay cew, anda kwakwas nga Gazlavay ma lɔvey.

Simeyanw a hɛlma Bay Gazlavay maja Yesu

²⁵ Ndaw da *Jeruzelem e daha, mezɔley Simeyanw. Ndaw aha, ara ndaw maaya, fa sɔpa cɔved nga Gazlavay ta mevel pal, aa fa sɔkwa ndaw masa ma da sawa nga lɔhdata *Israyel hay. *Mesɔfney nga Gazlavay aa da ray a.

²⁶ Mesɔfney a, ta lɔvar la: «Ka da mɔcey na, si ka hɔtar *Kɔriste, *ndaw masa Gazlavay ma wala nga lɔhdata ndɔhay la.» ²⁷ Fa dɔba ha,

2:21 2.21 1.31 † **2:22** 2.22 Jawzef ta Mari: Har-gɔdan nga dɛrewel hay ta mey Gɔrek a lɔvey: «...pas *ata* ta wuswa cay nga tɔrey maaya...». Dɛrewel hay mekele a lɔvam: «...pas *annga* ta wuswa cay nga tɔrey maaya...». Ndɔhay a wulkam «ata» a wufey nga lɔvey Jawzef ta Mari. Kwa kwakwas nga Mawiz aa guzley da ray ngwas daada gway na, ama ndɔhay a wulkam Luk aa guzley da ray Jawzef may, maja Jawzef a ta gɔsfar la fa Mari daa masa annga mawuda. **2:22** 2.22-24 Lev 12; Mesl 18.15-16

2:23 2.23 Mab 13.2

Mesəfnəy n̄ga Gazlavay heyey, a handa aa *Way-mekey-kwakwas n̄ga Gazlavay. Ta pas n̄gene, ata *Jawzef ta *Mari ta handamara Yesu, bəzey ata heyey la, aa way a, amba a kam kwakwas da ray a anda *kwakwas n̄ga Mawiz ma ləvey.

²⁸ Simeyan̄w a hətar bəzey a, ta', a humbta a har, a kar suse a Gazlavay, a ləvey:

²⁹ «Wure keđe, Bay Gazlavay, mey masa kah ma ləvyə na,
ta key cay.

Anda keđe, ka gwa n̄ga mbəkdaya,
yah, ndaw ma ka sləra akah, n̄ga məcey ta zazay.

³⁰ Maja yah, ta dey ađaw,
ya ta hətar ndaw ma da ləhdata ndəhay daa mebərey cay.

³¹ Ka wala ndaw aha na, n̄gada ndəhay tabiya.

³² An̄ga anda slam-mewedəy n̄gada ndəhay da bəla tabiya.

Ndəhay a da həlmamata ndəhay akah hay Is-rayel,
maja ndaw aha keđe.»

³³ Ata papan̄ n̄ga Yesu ta mamaha a rəzlam da ray mey masa Simeyan̄w maa guzley da ray bəzey a. ³⁴ Ta', Simeyan̄w a pəstar mey. Fa dəba ha, a ləvar a Mari, mamañ n̄ga Yesu: «Gazlavay a wala bəzey keđe amba ndəhay Israyel ga a təđam aa mebərey, siya hay may, a mbəkdamara mekey mebərey, a səpmara Gazlavay ta cəved e. An̄ga, ndaw ma wuzdatara a ndəhay ara Gazlavay ma wudəy n̄ga ləhdata ndəhay daa

mebørey, ama ndøhay ga a da ηgøldamara ba.

³⁵ A wuzdərwa mewulkey ηga ndøhay ga mabadakaya la amba ndøhay tabiya a sərmara. Kah, mamaha na, mevel akah a tərkesley la anda ndaw ma ηgəmka ta dəlaw.»

An a kar suse a Gazlavay

³⁶ Daa *Way-mekey-kwakwas ηga Gazlavay heyey, ηgwas ma təla mey ηga Gazlavay daha, mezəley An. Anğa, dam ηga Fanəwel, səkway ηga Aser. Aa madanğwas cay. Daa sabara anğa, a ley zel, a njam mevey maasala. ³⁷ Fa dəba ηga zel e ma məcey la, ηgwas a, a njeý taava anğa, ηgwas-vagay. Mevey anğa, kwakwar daanğafad a ray a məfad. Aa daa Way-mekey-kwakwas ηga Gazlavay a mandaw mandaw, fa kar sləra a Gazlavay taa vad, taa pas, fa key *daliyam, fa dərey danğay. ³⁸ Masa Simeyanw ma pəstar mey cay na, wure wure ηgene, An a ηgəchey a cakay ata, a kar suse a Gazlavay. Fa dəba ha, aa guzley da ray bəzey a ηgada ndøhay tabiya da *Jeruzelem masa fa səkwmarara amba Gazlavay a ləhdata.

³⁹ Masa ata *Jawzef ta *Mari ma ndəvdamərwa mekey kwakwas a tabiya cay anda kwakwas ηga Bay Gazlavay ma ləvey na, a vəhmawa a slala ata, *Nezeret, da *Galile. ⁴⁰ Bəzey a, fa gəley, fa gəley, fa hətəy gədan, lenğesl fa səkwa. Mepəsey-mey ηga Gazlavay aa da ray a.

Yesu anğa ta mevey kuraw a ray a cew

⁴¹ Fa mevey a, fa mevey a, ata *Jawzef, papanj nga Yesu, ta *Mari, mamaha a diyam a *Jeruzelem nga kawa gwagway nga *Pak.

⁴² Masa Yesu, anga ta mevey kuraw a ray a cew na, ta', a ngəlmara, a diyam bama aa gwagway a, anda kwakwas ata ma ləvey. ⁴³ Masa gwagway a daa saba na, a vəhmawa a way, ama Yesu, bəzey ata na, ta njawa sem fa dəba da Jeruzelem e. Ata papaha, ta mamaha, ta səmra daa ba. ⁴⁴ A wulkam na, Yesu aa daa cəved ta ndəhay siya ma diyam ta ata. A kam daa cəved dar pal, ta', a səpmara da wuzlah səkway ata hay, ta da wuzlah jam ata hay. ⁴⁵ Ama ta hətmar daa ba. Da ray ngene, a vəham a Jeruzelem nga səpmərwa. ⁴⁶ Nga dar maakar a na, a hətfamar daa *Way-mekey-kwakwas nga Gazlavay. Annga manjakaya da wuzlah *ndəhay maa sərkada *kwakwas nga Mawiz, anga fa jəkfatar sləmay, faa cəfdafatar mey. ⁴⁷ Ndəhay tabiya ma jəkfamar sləmay, a rəzlam maja lengesl anga, asaya, maja mey hay maaya masa anga ma mbəddatara. ⁴⁸ Ata papaha ta mamaha ma hətmar la na, a rəzlam ga da ray a. Mamaha a ləvar: «Bəz adaw, ka kandar anda kedə na, maja me? Ala ta papakw fa səpmaka, mevel ala ta dəsley sem.» ⁴⁹ A mbəddatara, a ləvtar: «Ka səpmaya maja me? Si ya njeý daa way nga Papay na, ka səmra ba daw?» ⁵⁰ Ama a səmra mey a, a wudey nga ləvey kwara ba.

⁵¹ Ta', Yesu a samawa bama a slala *Nezeret

heyey dɔ̃ba. A cɔ̃ntar mey. Ama mamaha na, fa wulkadata cek hay a kede tabiya daa mevel anɔ̃a. ⁵² Yesu fa gɔ̃ley, fa gɔ̃ley. Lenɔ̃gesl fa sɔ̃kwa. Anɔ̃a maaya fa Gazlavay lenɔ̃ fa ndɔ̃hay.

3

Jan-Baptis a wuzey mey nɔ̃a Gazlavay (Matiye 3.1-12; Mark 1.1-8; Jan 1.19-28)

¹ Masa *Jan-Baptis ma da zla slɔ̃ra anɔ̃a na, Bay Tiber, ta key mevey kuraw a ray a zlam cay daa bay da ray bay hay daa hwayak hay nɔ̃a *Rawm. *Pawns Pilat anɔ̃a bay daa hwayak nɔ̃a *Jude. *Herawt, aa bay daa hwayak nɔ̃a *Galile. Mɔ̃lmaha *Fɔ̃lep, anɔ̃a bay da Iture ta da Tɔ̃rakwanit. Lizanias aa bay daa hwayak nɔ̃a Abilenɔ̃. ² Ata Han ta Kayif, ata mahura hay da ray ndɔ̃hay ma ka kwakwas nɔ̃a Gazlavay. Daa nɔ̃gene, Jan-Baptis, bɔ̃zey nɔ̃a *Zakari, aa da wuzlah-ley. Ta', Gazlavay a wuzdara mey anɔ̃a. ³ Da ray nɔ̃gene, *Jan a, a pɔ̃kta slam hay tabiya masa gweegwe ta wayam nɔ̃a Jur-denɔ̃. A wuztar mey nɔ̃a Gazlavay a ndɔ̃hay, a lɔ̃vtar: «Mbɔ̃ddamara menjey akwar, sɔ̃pmara Gazlavay ta mevel pal, hɔ̃tam *baptem, amba Gazlavay a mbɔ̃kdakwara mebɔ̃rey akwar.»

⁴ Cek aha ta key la anda *Izay, *ndaw ma tɔ̃la mey nɔ̃a Gazlavay zleezle, ma wuzlala daa dɔ̃rewel nɔ̃a Gazlavay, a lɔ̃vey:

«Ndaw fa wudey da wuzlah-ley, a lɔ̃vey:
Diyamar cɔ̃vedɔ̃ nɔ̃gada Bay Mahura,

diymara cøved e maaya maaya dør e.

⁵ Pøshamata lapatam hay cøpa.

Rarakadamata aŋgwa hay, leŋ ðaŋgwalay hay cøpa.

Diymata cøved hay magøjvadatakaya ŋga tøram dør e,

sabalamata cøved maaya ba hay.

⁶ Anda keðe, ndøhay tabiya a høtmar Gazlavay la,

ndaw ma da løhdandakwar daa mebørey.»

⁷ Daa masa ndøhay ga fa samawa fa Jaŋ-Baptis, amba a katar baptem na, Jaŋ-Baptis a, a løvtar: «Hey! akwar bøza hay ŋga kucsl hay! Ma løvkwar ka løham la daa banay masa Gazlavay ma da handørwa a ray akwar na, wa?

⁸ Kam cek maaya, amba ndøhay a sørmara akwar ta mbøðdamara menjey akwar sem, akwar fa søpmara Gazlavay ta mevel pal. Ka da wulkam daa mevel akwar, ka løvam: “Papa aløkwa na, ara *Abøraham, maja ŋgene, Gazlavay a da sørfandakwar dey-ceceh.” Ka da løvam køne ba, maja ya fa løvkwar fara fara, Gazlavay a gwa ŋga tørdara aŋgwa hay keðe ŋga søkway ŋga Abøraham may. ⁹ Wure keðe, zlamba maŋgakaya cay ŋga ŋgømey wudez hay ta slaslalay a cøpa. Kwa wudez wura wura ma yey babøza maaya ba na, a da ŋgømamara, a pamar awaw fa vøða.»

¹⁰ Ta’, ndøhay makustakaya aa cøðdamara, a løvmar: «Kaa, ya da kam na, kwara?» ¹¹ A

mbøfdatara, a løvtar: «Ndaw masa zana anɔa hay cew daha na, nɔa vølar pal a ndaw masa zana anɔa daa ba. Asaya, ndaw masa cek mezømey daha na, nɔa wunkamara ta ndøhay masa cek mezømey daa ba.»

¹² Ndøhay ma cakala budaw a samawa nɔa key baptem may, aa cøfdamara Jan, a løvam: «Bay ala, kaa ala na, ya da kam kwara?» ¹³ A mbøfdatara, a løvtar: «Ka daa cøfdam dala nɔa budaw ma føna masa nɔgwamna maa cøfda ba.»

¹⁴ Sewje hay may, a samawa, aa cøfdamara køne, a løvam: «Kaa, ala na, ya da kam kwara?» A mbøfdatara, a løvtar: «Ka da tøbam dala nɔa ndaw ta gødan ba. Ka daa døffamatar mey a ray ndøhay ba. Sasømam da ray dala masa ata ma vøldamakwara fa mawurbay nɔa sløra akwar gway.»

¹⁵ Ndøhay na, fa søkwmara cek maaya ma da key. Da ray nɔgene, kwa waawa da wuzlah ata fa wulkey daa ray anɔa, da Jan a na, ara *Køriste, *ndaw masa Gazlavay ma wala nɔa løhdata ndøhay heyey kwa. ¹⁶ Anda kedø, Jan a løvtar a ndøhay tabiya: «Yah na, ya kakwar baptem ta yam daada gway, ama ndaw mekele ma fønya a sawa la. Kwa ya wusa nɔa pøska zewed nɔa tarak anɔa ba. Anɔa na, a da kakwar baptem ta *Mesøfney nɔa Gazlavay len ta awaw.

¹⁷ Anɔa da gødak ta vøley mekøfey daw da har nɔa wunkey bøz-daw ta cekwesl e. Bøz-daw na, a da høla a wuded anɔa. Ama cekwesl e na, a

da par awaw fa vøða, awaw masa ma mæcey ba nga sèrmataw.»

¹⁸ Anda kede, Jan a vøltar gøðan a ndøhay ta mey hay mekele mekele saya, a wuztar *Mey-maaya-mawiya.

¹⁹ Ama Jan a mbøðar ray a Bay Herawt maja aa ma la Herawdiyat, ngwas nga mølmaha, nga ngwas anga, asaya, maja aa ma key cek hay mekele mekele maaya ba. ²⁰ Da ray ngene, Bay Herawt heyey a key cek maaya ba ma føna saya, a køzla Jan aa førsøne.

Jan-Baptis a kar baptem a Yesu

(Matiye 3.1-12; Mark 1.1-8; Jan 1.19-28)

²¹ Masa *Jan-Baptis fa katar *baptem ngada ndøhay tabiya heyey na, Yesu a sawa amba a høtey baptem may. Ta', Jan-Baptis a kar baptem e. Fa døða ha, Yesu a dørey danjay. Masa aa fa dørey danjay na, slam da vad bøðan! a wurey.

²² *Mesøfney nga Gazlavay a pawa salay a ray a, a nøkey anda makurgwadakw. Day a cønwa da vad, a løvey: «Kah na, Bøzey aðaw masa yah ma wuða kalah. Ya faa sømey ga da ray akah.»

Nðøhay daa søkway nga Yesu

(Matiye 1.1-17)

²³ Masa Yesu ma da zlar sløra anga na, anga ta mevey kwakwar maakar. Nðøhay a wulkam Yesu na, ara bøzey nga *Jawzef.

Jawzef na, bøzey nga Heley,

²⁴ Heley na, bøzey nga Matat,

Matat na, bəzey nga Levi,
 Levi na, bəzey nga Melki,
 Melki na, bəzey nga Janay,
 Janay na, bəzey nga Jawzef,
²⁵ Jawzef na, bəzey nga Matatiyas,
 Matatiyas na, bəzey nga Amus,
 Amus na, bəzey nga Nahum,
 Nahum na, bəzey nga Esəli,
 Esəli na, bəzey nga Nagay,
²⁶ Nagay na, bəzey nga Mat,
 Mat na, bəzey nga Matatiyas,
 Matatiyas na, bəzey nga Semeyin,
 Semeyin na, bəzey nga Jawzek,
 Jawzek na, bəzey nga Jawda,
²⁷ Jawda na, bəzey nga Jəwanan,
 Jəwanan na, bəzey nga Reza,
 Reza na, bəzey nga Zarubaabel,
 Zarubaabel na, bəzey nga Salatiyel,
 Salatiyel na, bəzey nga Neri,
²⁸ Neri na, bəzey nga Melki,
 Melki na, bəzey nga Adi,
 Adi na, bəzey nga Kwazam,
 Kwazam na, bəzey nga Elmadam,
 Elmadam na, bəzey nga Er,
²⁹ Er na, bəzey nga Yesu,
 Yesu na, bəzey nga Eliyezer,
 Eliyezer na, bəzey nga Jəwarim,
 Jəwarim na, bəzey nga Matat,
 Matat na, bəzey nga Levi,
³⁰ *Levi na, bəzey nga Simeyanw,
 Simeyanw na, bəzey nga Juda,

Juda na, bəzey ɲga Jawzef,
 Jawzef na, bəzey ɲga Jawnam,
 Jawnam na, bəzey ɲga Eliyakim,
³¹ Eliyakim na, bəzey ɲga Meleya,
 Meleya na, bəzey ɲga Mena,
 Mena na, bəzey ɲga Matata,
 Matata na, bəzey ɲga Natan,
 Natan na, bəzey ɲga Davit,
³² *Davit na, bəzey ɲga Jese,
 Jese na, bəzey ɲga Awbet,
 Awbet na, bəzey ɲga Bəwaz,
 Bəwaz na, bəzey ɲga Sala,
 Sala na, bəzey ɲga Naasanɲw,
³³ Naasanɲw na, bəzey ɲga Aminadap,
 Aminadap na, bəzey ɲga Adəmiɲ,
 Adəmiɲ na, bəzey ɲga Arni,
 Arni na, bəzey ɲga Esranɲw,
 Esranɲw na, bəzey ɲga Fares,
 Fares na, bəzey ɲga Juda,
³⁴ Juda na, bəzey ɲga *Jakwap,
 Jakwap na, bəzey ɲga Izak,
 Izak na, bəzey ɲga Abəraham,
 Abəraham na, bəzey ɲga Tara,
 Tara na, bəzey ɲga Nahwar,
³⁵ Nahwar na, bəzey ɲga Seruk,
 Seruk na, bəzey ɲga Ragaw,
 Ragaw na, bəzey ɲga Pelek,
 Pelek na, bəzey ɲga Eber,
 Eber na, bəzey ɲga Sala,
³⁶ Sala na, bəzey ɲga Kaynam,

3:30 3.30-33 Rut 4.18-22; 1Mev 2.1-14 **3:31** 3.31 Natan: 2Sam 5.14 **3:33** 3.33-38 MC 29.35; 25.19-26; 11.10-20; 5.1-32

Kaynam na, bəzey nga Arfazat,
 Arfazat na, bəzey nga Sem,
 Sem na, bəzey nga Nəwe,
 Nəwe na, bəzey nga Lemek,
³⁷ Lemek na, bəzey nga Matuzala,
 Matuzala na, bəzey nga Henakw,
 Henakw na, bəzey nga Jaret,
 Jaret na, bəzey nga Meleliyel,
 Meleliyel na, bəzey nga Kaynam,
³⁸ Kaynam na, bəzey nga Enaws,
 Enaws na, bəzey nga Set,
 Set na, bəzey nga Adam,
 Adam a na, bəzey nga Gazlavay.

4

Bay-malula a wufey nga bata Yesu (Matiye 4.1-11; Mark 1.12, 13)

¹ Fa dəba ha masa *Jaŋ-Baptis ma kar *baptem la a Yesu na, Yesu a vəhwa daa wayam nga Jurdeŋ heyey. *Mesəfney nga Gazlavay aa da ray a, ta', a handa a wuzlah-ley. ² Aa manjakaya fetede dər kwakwar məfad. Bay-malula a sawa a cakay a, a jada nga bata amba a key cek maaya ba. Daa masa Yesu aa da wuzlah-ley a na, anga fa zəmey cek daa ba. Fa dəba ha, may a car dəba. ³ Ta', bay-malula heyey aa guzlar, a ləvar: «Da kah Bəzey nga Gazlavay na, tərda anɣwa kede nga daf taw!» ⁴ Yesu a mbəddara, a ləvar: «Mawuzlalakaya daa dərrewel nga Gazlavay, a ləvey: “Ndaw na, a njeɣ ta cek mezəmey daada ba.”»

⁵ Fa dɔba ha, bay-malula heyey a tɔpda aa slam magɛlkaya a vadɛ, wure ngene ta', a wuzdara hwayak hay masa bay hay ma wamata da bɛla cɔpa. ⁶ Ta', a lɔvar: «Ya vɛldakawa gɛdanɛ nga wey da ray hwayak hay a kedɛ, ta zleley hay da hwaɛ a cɔpa. Maja cek hay a kedɛ cɔpa mavɛldatakaya a har adaw, ya gwa nga vɛldata kwa ngada waawa masa yah ma wudɛy. ⁷ Anda kedɛ, da kah ma regedey fa mey adaw la na, cek hay a cɔpa ya vɛldatakawa la.» ⁸ Yesu a mbɛɔɔdara, a lɔvar: «Mawuzlalakaya daa dɛrewel nga Gazlavay, a lɔvey: “Ka da ragadar na, si ngada Bay Gazlavay akah gway. Dɛrar dangay ngada Bay Gazlavay pal taava anɔa.”»

⁹ Asaya, bay-malula a handa aa berney nga *Jeruzelem, a tɔpda aa ray nga *Way-mekey-kwakwas nga Gazlavay, ta', a lɔvar: «Da kah Bɔzey nga Gazlavay na, jɔvey daa ray nga way kedɛ a hwayak, ¹⁰ maja mawuzlalakaya daa dɛrewel nga Gazlavay, a lɔvey: “Gazlavay a lɔvtar la a maslanɛ anɔa hay nga jɔɔmaka.” ¹¹ Mawuzlalakaya saya, a lɔvey: “A slɔwmaka la a har ata amba salay akah a gurzey fa anɔgwa ba.”» ¹² Yesu a mbɛɔɔdara, a lɔvar: «Mawuzlalakaya daa dɛrewel nga Gazlavay, a lɔvey: “Ka da jada Bay Gazlavay akah ba.”» ¹³ Masa bay-malula ta hɔtey mey nga jada Yesu daa saba na, ta', a daw, a mbɛkda nga pas mekele.

*Yesu a zlar slëra anga daa hwayak nga Galile
(Matiye 4.12-17; Mark 1.14, 15)*

¹⁴ Yesu a vëhwa aa hwayak nga *Galile, ta gëdanj nga *Mesëfney nga Gazlavay da ray a. Daa hwayak a cëpa, ndëhay a zlamar ngaa guzley da ray a. ¹⁵ Yesu fa wuzey mey nga Gazlavay daa way-mewuzey-mey hay nga Gazlavay. Ndëhay tabiya faa hëmdamara.

*Ndëhay da Nezeret a rësmara Yesu
(Matiye 13.53-58; Mark 6.1-6)*

¹⁶ Ta', Yesu a daw a *Nezeret, slala masa aa ma gëley da hwad a. Ta *pas memëskey-vaw, a mbëzey aa *way-mewuzey-mey nga Gazlavay anda aa ma daw maamandaw. A lecey, a daw fa mey nga ndëhay amba a jengëy dërewel nga Gazlavay. ¹⁷ Ta', a vëlmar dërewel mapadakaya, masa *Izay, *ndaw ma tëla mey nga Gazlavay, ma wuzlala zleezle. A pëska dërewel e, a hëtfey slam mawuzlalakaya ma lëvey:

¹⁸ «Mesëfney nga Bay Gazlavay aa da ray adaw,
Bay Gazlavay ta walaya la amba ya wuz-
datara
*Mey-maaya-mawiya ngada masa-viya hay.

A slërdiwa
amba ya lëvtar a ndëhay majëwtakaya
dasi har nga bay-malula na,
Gazlavay ta pëskata sem.

A slërdiwa nga wurey dey nga wulaf hay,

nga ləhey ndəhay dasi har nga masa-gəra
ata hay.

19 A slərđiwa amba ya ləvtar đar masa Bay
Gazlavay
ma da wuzdərwa maaya anğa a ray ndəhay
na,
ta wuswa cay.»

20 Fa dəba ha, pad! pad! a pada đerewel e
heyey, ta', a vəldara a ndaw ma ka sləra daa way
a. A njeý fa mey ata nga wuzey mey a. Ndəhay
cəpa daa way a, fa nəkmara. 21 Yesu a zlar nğaa
guzltar dəba, a ləvey: «Mey mawuzlalakaya
masa tasana akwar ma cəndamara keđe na, mey
a ta key cay wure keđe nğada akwar.»

22 Ndəhay cəpa a ləvam da wuzlah ata: «Mey
masa aləkwa ma cəndakwa fa Yesu keđe na,
maaya.» A rəzlam da ray mey anğa hay maaya
masa anğa maa guzldata, ta', a ləvam: «Haya,
ara na, bəzey nğa *Jawzef, ba diya?» 23 Da ray
nğene, Yesu a ləvtar: «Fara fara ka daa guzlam
mey-menğey da ray ađaw, ka ləvam: “Ndaw ma
səra ray nğa slalak, mbəlda ray akah!” Anda
meləvey ka da ləvam: “Ala ma cəndamara sləra
akah hay masa kah ma kata da Kapernayum la
cəpa. Yaw, ka kəne da slala akah feđe may.”»

24 Ta', Yesu aa guzltar saya, a ləvey: «Ya
fa ləvkwar fara fara, kwa ndaw ma təla mey
nğa Gazlavay wura wura na, fa təbmara maaya
maaya daa hwayak masa aa ma yawa da hwađ a

4:18 4.18 1.35; 3.16, 22; 4.1, 14; 10.21; 24.49; Mt 1.18, 20; 3.11,
16; 4.1; 12.18, 28, 31-32; 28.19; Mk 1.8, 10, 12; 3.29; SNM 1.2, 5,
8; 2.4, 17, 18 **4:18** 4.18-19 Iz 61.1-2; Mt 11.5; Lk 7.22 **4:18**
4.18-21 1.68 **4:19** 4.19 Lev 25.10 **4:22** 4.22 Janj 6.42

na, daa ba. ²⁵ Wulkam da ray *Eli, ndaw ma tɔla mey nga Gazlavay zleezle. Daa masa anɔa da bɔla na, mevey maakar ta kiya maakwaw, var ta pawaa daa ba. May mahura ta key la daa hwayak nga *Israyel cɔpa. Ya fa lɔvkwara fara fara, daa nɔene, nɔwas-vagay hay ga daha daa hwayak a, ²⁶ ama Gazlavay ta slɔrda Eli fa nɔwas-vagay hay daa hwayak nga Israyel nga jɔnta daa ba sɔlak. A slɔrda na, si fa nɔwas-vagay masa *Jɔwif ba ma nɔey da slala Sarɔpta daa hwayak nga Sidanɔw. ²⁷ Asaya, wulkam da ray Elize, ndaw ma tɔla mey nga Gazlavay zleezle. Daa masa anɔa da bɔla na, maasɔkula hay ga daa hwayak nga Israyel daha, ama kwa ta pɔrey ndaw pal dasi ata nga mbɔley daa maasɔkula ha daa ba. A pɔrey na, si Naaman, ndaw Siri gway.»

²⁸ Masa ndɔhay daa way-mewuzey-mey nga Gazlavay heyey ma cɔndamara mey a na, ata tabiya, mevel a catar ga da ray Yesu. ²⁹ Ta', a lacam, a dɔadɔmara, a badamara da wuzlah-way. A handamara aa mey-zelen, amba a tɔvdamara nɔgada hwayak. ³⁰ Ama Yesu pat! a bey la da wuzlah ata, ndal! madaw anɔa.

*Yesu a bɔley malula da ray ndaw
(Mark 1.21-28)*

³¹ Fa dɔba ha, Yesu a daw a Kapernayum daa hwayak nga *Galile. Fetefe faa sɔrkadata ndɔhay daa *way-mewuzey-mey nga Gazlavay ta *pas memɔskey-vaw. ³² Ndɔhay a, a rɔzlam

da ray meesərkedey anğa ha, maja aa guzley na, ta gədan masa Gazlavay ma vəldara. ³³ Daa way-mewuzey-mey a ngene, ndaw daha, aa ta malula da ray. A zlar mewudey ta gədan, a ləvey: ³⁴ «Haya, Yesu, ndaw *Nezeret, walay akah ta ala malula hay me? Ka sawa nğaa zəddandar daw? Ya səra fara fara, kah na, ndaw nğa Gazlavay, masa aa ma slərdərwa nğa key sləra anğa.» ³⁵ Yesu aa bəcar a malula da ray ndaw aha, a ləvar: «Njey teete. Bey da ray ndaw keđe.» Malula da ray ndaw a heyey dac! a tədda ndaw a, a hwayak fa mey nğa ndəhay tabiya, a bey da ray ndaw aha, kwa ta kar cek daa ba. ³⁶ Ndəhay cəpa fetede heyey a rəzlam, aa guzlam da wuzlah ata, a ləvam: «Haya! mey keđe na, ara səkway nğa mey wura, masa ndaw aha a təktar dəy a malula hay nğa bam da ray ndəhay keđe na!» ³⁷ Da ray ngene, sləmay nğa Yesu fa zəley kwa daa wura daa wura cəpa daa hwayak a.

*Yesu a mbəley masa-macay hay ga
(Matiye 8.14-17; Mark 1.29-34)*

³⁸ Yesu a bey daa *way-mewuzey-mey nğa Gazlavay, a daw a way *Simanw. Maman nğa nğwas nğa Simanw a, vaw fa car, awaw fa vaw ga. Da ray ngene, aa cəfdamara Yesu nğa mbəlda. ³⁹ A daw a gəbey a ray a, ta', aa bəcey amba macay a, a mbəkda nğwas aha. Macay a, mbak! a mbəkda, awaw fa vaw heyey daa saba. Wure ngene, nğwas aha pərta! a lecey, ta', a vəltar cek mezəmey.

⁴⁰ Fa dɔba ha pas ma kɔzley la na, ndɔhay tabiya da slala ha masa ndɔhay ta macay hay da way ata hay daha, kwa macay hay wura wura, a handamatɔrwa fa Yesu. A patar har pal pal tabiya a ray, a mbɔldata. ⁴¹ Malula hay ga a bam da ray masa-macay hay a, a wudam, a lɔvam: «Kah Bɔzey ŋga Gazlavay.» Ama Yesu aa bɔctar a malula hay a, a tɔkta ŋga guzley maja a sɔrmara ŋga *Kɔriste.

*Yesu a wuzey mey daa hwayak ŋga Jude
(Mark 1.35-39)*

⁴² Slam ma wurey la na, Yesu a bey da wuzlah-way, a daw aa slam masa ndɔhay da hwaɗ a daa ba. Ndɔhay ga fa sɔrmara, ta', a hɔtmar. Masa ata ma hɔtmar la na, a wudam amba Yesu a njeɣ ta ata, a mbɔkdata ba. ⁴³ Ama Yesu a lɔvtar: «Si ya daw a slala hay mekele may ŋga wuzey *Mey-maaya-mawiya da ray mewey ŋga Bay Gazlavay da ray ndɔhay, maja Bay Gazlavay a slɔrdiwa na, ŋga key slɔra ha kɔne.» ⁴⁴ Ta', Yesu a daw a pɔkta slala hay a, a wuzey mey ŋga Gazlavay daa way-mewuzey-mey hay ŋga Gazlavay mekele mekele daa hwayak ŋga *Jude.

5

Yesu a zɔley ndɔhay maakar ŋgeeme ŋga key gula ŋga hay

(Matiye 4.18-22; Mark 1.16-20)

¹ Pas lanɣar daha, Yesu, ŋga da mey dɔhwa ŋga Genezeret. Ndɔhay ga makustakaya, fa njanjɔrdam vaw ŋgada cakay a, maja a wudam

a cəndamara mey ɲga Gazlavay. ² Kwambiwal hay cew daha da mey dəhwa ha. Ndəhay ma kərza ewet, ata da hwad a daa saba, fa pərmata *tabaw ata hay. Yesu a hətatar kwambiwal hay a. ³ Ta', a təpey aa kwambiwal ɲga ndaw mezəley *Simanɲw. Aa cəfdə Simanɲw ha ɲga ɲgəchada kwambiwal a nekədəy ɲgada wuzlah yam. Masa Simanɲw ma ɲgəchada kwambiwal a la na, Yesu ta', a njeý ta njeý a hwad a, fa wuzdatara mey ɲga Gazlavay a ndəhay da mey dəhwa ha.

⁴ Fa dəba ha masa anɲa ma wuzdatara mey ɲga Gazlavay la na, a ləvar a Simanɲw: «ɲgəchada kwambiwal akah aa slam masa yam da hwad a selesen. Fetede, akwar ta mandala akah hay, kəzlamata tabaw akwar hay aa yam a, ka hətam ewet la.» ⁵ Simanɲw a mbəddara, a ləvar: «Bay ala, tavad tavad keđe, ala ta gəram la daa ewet e, ama kwa ya ta hətam daa ba sələk. Yaw, da ara kah ma ləvya na, ya kəzlamata tabaw hay a, aa yam a cəɲga.»

⁶ Ta', a kəzlamata tabaw ata hay aa yam, wure ɲgene, a kəzlamawa ewet ga daa yam a. Tabaw hay a, a zlamar ɲga ɲgərey maja ewet ga kalah. ⁷ Anda keđe, a gəvcamatərwa mandala ata hay daa kwambiwal mekele ɲga jənmata. Mandala ata hay a, a samawa, a rəhdamata kwambiwal hay cewete ta ewet, haa kwambiwal hay a, a wudam ɲga ndəkəwam asi yam. ⁸⁻⁹ Ata Simanɲw *Piyer ta mandala anɲa hay tabiya, mandərzay a katar maja ewet ga masa ata ma kəzlamara ha. Masa Simanɲw aha ma hətar maazla keđe

na, a regedey fa mey nga Yesu, a lɔvar: «Bay Mahura, maaya na, ya ngɔchey la da cakay akah, maja yah na, ndaw ta mebɔrey.» ¹⁰ Ata *Jak ta *Jan, bɔza hay nga Zebede, ma kam slɔra bama ta ata Simanɔw, mandɔrzay a katar may. Da ray ngene, Yesu a lɔvar a Simanɔw: «Ka zlurey ba, dɔga tasana ka da zɔlwa ndɔhay aa cɔvedɔ nga Bay Gazlavay anda kah ma kɔrzey ewet kedɔ.» ¹¹ Ta', a ngɔchadamata kwambiwal ata hay a rav-zazay, mbak! a mbɔkdamata cek ata hay tabiya, a diyam asi Yesu.

*Yesu a pɔrey ndaw daa maasɔkula
(Matiye 8.1-4; Mark 1.40-45)*

¹² Fa dɔba ha, Yesu aa da slala langar daha. Ndaw daha maasɔkula fa vaw zlap zlap. Ndaw aha a hɔtar Yesu na, ta', a daw a regedey fa mey anɔa. A kar ambahw, a lɔvar: «Bay adaw, da ka wudɔey na, ka gwa nga pɔrya daa maasɔkula adaw kedɔ.» ¹³ Yesu tal! a tɔlda har anɔa, a gɔsfar, a lɔvar: «Ya wudɔey amba maasɔkula akah a pɔrey. Tɔrey ndaw mapɔrkaya dɔba!» Wure wure ngene, maasɔkula fa ndaw aha daa saba. ¹⁴ Ta', Yesu a kɔta, a lɔvar: «Ka da wuzda cek masa yah ma kakawa kedɔ kwa a ndaw ba. Ama daw fa *ndaw ma ka kwakwas nga Gazlavay, amba a nɔkaka. Fa dɔba ha, vɔlar cek a Gazlavay anda *kwakwas nga Mawiz ma lɔvey, nga wuzey a ndɔhay, maasɔkula fa vaw akah daa saba.» ¹⁵ Ama ndɔhay na, fa kadamara mey da ray Yesu ta gɔdanɔ ta gɔdanɔ cɔnɔa. Da ray ngene, ndɔhay ga a samawa fa

vøða, a kusam, amba a jøkam slømay fa mey masa aa maa guzley, asaya, amba a mbøldata masa-macay hay. ¹⁶ Kwa ndøhay fa samawa ga na, Yesu a njeý da cakay ata mandaw mandaw ba, ama a bey la da wuzlah ata, a daw aa slam masa ndøhay da hwaf a daa ba, amba a dørey dangay a Gazlavay.

*Yesu a mbøley ndaw maahølbakaya
(Matiye 9.1-8; Mark 2.1-12)*

¹⁷ Pas pal daha, Yesu faa sørkadata ndøhay. *Fariza hay ta *ndøhay maa sørkada kwakwas nga Mawiz manjatakaya fetede may. A samawa da slala hay mekele mekele da *Galile ta da *Jude, leŋ daa berney nga *Jeruzelem. Bay Gazlavay a vølar gødanŋ a Yesu nga mbøldata masa-macay hay. ¹⁸ Ndøhay daha, a samawa, a handamawa ndaw maahølbakaya manakaya da ray bebele. A søpam cøvedf amba a mbøzdamara aa way masa Yesu aa da hwaf a, amba a pamara fa mey anŋa, ¹⁹ ama a høtam cøvedf ba maja ndøhay ga kalah. Anda keðe, a tøpam aa ray nga way a, a wuram slam daa ray nga way a, a tødamara ndaw maahølbakaya kaa heyey da ray bebele anŋa ha ta laza, a wuzlah ndøhay makustakaya ga fa mey nga Yesu daa way a. ²⁰ Masa Yesu ma nøka ndøhay a, fa tøbmara anŋa ta gødanŋ nga mbølda ndaw ata na, ta', a løvar a ndaw maahølbakaya heyey: «Jam aðaw, ya fa løvka mebørey da ray akah daa saba.»

5:15 5.15 Mk 7.36 **5:16** 5.16 Mt 14.23; 26.36-46; Mk 1.35; 6.46; Lk 3.21; 6.12; 9.18, 28-29; 11.1; SNM 1.14; 2.42; 6.4; 12.5 **5:20** 5.20 7.48; Mt 9.2

21 Ndøhay maa sèrkada kwakwas nga Mawiz ta Fariza hay heyey a cøndamara mey kefe na, a wulkam daa ray ata, a løvam: «Ara sækway nga ndaw wura ma pa ray anga nga Gazlavay kefe, na! Ma gwa ma mbækda mebørey nga ndaw na, wa? Si Gazlavay pal taava anga ma gwa ma mbækda mebørey nga ndaw, ba diya?» 22 Ama Yesu ta sèra mewulkey ata sem, aa cøfdata, a løvtar: «Ka wulkam anda kefe, maja me? 23 Ya gwa ya løvar: “Mebørey akah daa saba”, da daa ba, ya gwa ya løvar: “Slækdey, daw ta salay akah.” Dasi mey hay cewete kefe na, masa ta banay nga løvey ngada yah na, wura? *

24 Yaw, ya wufey amba ka sèrmara yah, *Bøz nga Ndaw, yah ta gødan nga mbøkey mebørey nga ndøhay da bøla.» Anda kefe, Yesu ta', a løvar a ndaw maahølbakaya heyey: «Ehe, ya fa løvka: “Slækdey, la bebele akah, daw a way.”»

25 Wure wure ngene, ndaw aha a slækdey, a lecey fa dey ata tabiya, a la bebele anga heyey, ta', a daw a way ta mehølmey Gazlavay.

26 Ndøhay tabiya fetede a røzlam. A hølmamara Gazlavay ta meney ray. A løvam: «Cek masa nga menjey aløkwa, ya ta høtkwa daa ba na, ya ta høtkwar la tasana døba.»

*Yesu a zøla Levi nga søpa
(Matiye 9.9-13; Mark 2.13-17)*

* **5:23** 5.23 Yesu a wufey nga løvey anga ta gøra nga løvey: «Slækdey, daw ta salay akah», maja a gwamara nga høtmar cek masa aa ma da ka fara fara. Ama da a løvey: «Mebørey akah daa saba» na, ta gøra nga løvey ba, maja a gwamara nga høtmar cek aha fara fara ba. **5:24** 5.24 Jan 5.36

²⁷ Fa dɔba ha masa Yesu ma ka maazla kefe la, a bawa daa way a, a daw, a da nɔkey dey na, a ray *ndaw ma cakala budaw mezɔley *Levi. Anɔa manjakaya fa key slɔra daa slam mecekeley budaw. Ta', Yesu aa guzlar, a lɔvar: «Sawa, sɔpya.» ²⁸ Da ray nɔgene, Levi a, pɔrta! a slɔkdey, a mbɔkdata cek anɔa hay tabiya, a daw asiya.

²⁹ Fa dɔba ha nekɔdey, Levi a kar gwagway mahura nɔgada Yesu da way anɔa. Ndɔhay ma cakala budaw ta ndɔhay mekele makustakaya ga fetede, a zɔmamara daf nɔga gwagway a bama.

³⁰ *Fariza hay ta *ndɔhay maa sɔrkada kwakwas nɔga Mawiz da wuzlah ata, aa nɔguram mey, a lɔvmatar a *gula hay nɔga Yesu: «Ka zɔmam daf ta ndɔhay ma cakala budaw lej ta ndɔhay ma zlɔba kwakwas nɔga Mawiz na, kwara?» ³¹ Yesu a mbɔdɔdɔtara, a lɔvtar: «Ndɔhay masa ata wurwer na, mey ata ta ndaw ma vɔlda slalak daa ba. Ama ma wudey mey nɔga ndaw ma vɔlda slalak na, si ndɔhay masa-macay hay gway.

³² Yaw, ndɔhay ma wulkam ata ndɔhay maaya fa mey nɔga Gazlavay na, Gazlavay ta slɔrdiwa nɔga zɔlta daa ba, ama a slɔrdiwa na, nɔga zɔley ndɔhay masa ta mebɔrey amba a mbɔdɔdamara menjey ata, a sɔpmara Gazlavay ta mevel pal.»

*Mey da ray mekey daliyam
(Matiye 9.14-17; Mark 2.18-22)*

³³ *Fariza hay heyey a lɔvmar a Yesu: «Gula hay nɔga *Jan-Baptis ta pas langar fa kam

¹ Ta *pas meməskey-vaw daha, ata Yesu ta gula anğa hay a diyam taa ley nğa cek anda daw *. Gula anğa hay heyey a həbam cek aha, a babərmara, aa mbədmara. ² Maja ngene, ndəhay da wuzlah *Fariza hay a ləvmatar: «Akwar fa kam cek matəkakaya daa *kwakwas nğa Mawiz ta pas meməskey-vaw na, maja me?»

³ Yesu a mbəddatara, a ləvtar: «Akwar ta jangamara daa dərewel nğa Gazlavay cek masa *Davit ma ka zleezle na, daa ba daw? Ta pas langar daha, ata Davit ta ndəhay anğa hay, may fa catar, ama cek mezəmey fa ata daa ba. ⁴ Maja ngene Davit e a mbəzey aa way nğa Gazlavay, a təbwa peŋ masa mavəldakaya nğada Gazlavay, ta' a zəmey, asaya, a vəltar a ndəhay anğa hay may. Ama, peŋ e na, kwakwas nğa Mawiz a vəley cəved a ndəhay tabiya nğa zəmamara ba, si ndəhay ma ka kwakwas nğa Gazlavay gway.»

⁵ Yesu aa guzltar saya, a ləvtar: «Ma wey da ray pas meməskey-vaw na, ara yah, *Bəz nğa Ndaw.»

Yesu a diyra har maməckaya nğa ndaw ta pas meməskey-vaw

(Matiye 12.9-14; Mark 3.1-6)

⁶ Ta *pas meməskey-vaw daha saya, Yesu a daw aa *way-mewuzey-mey nğa Gazlavay. Ta', aa sərkadata ndəhay daa way a. Ndaw daha fetede, har-zəmay maməckaya. ⁷ *Ndəhay maa sərkada kwakwas nğa Mawiz ta *Fariza hay, ata

* **6:1** 6.1 cek anda daw: Ta mey Pelta na, mezəley «alkamaari», ta mey Nasara «le blé». **6:1** 6.1 Mew 23.25 **6:2** 6.2 Mab 20.8-10 **6:3** 6.3-4 1Sam 21.2-7; Lev 24.5-9 **6:6** 6.6-11 Mk 2.27-28

fetede may. Fa jədfmara Yesu da a da mbəley ndaw ta pas meməskey-vaw kwa. A jədfmara anda kedfe na, amba a hətam mey nga kərza Yesu. ⁸ Ama Yesu a səra mewulkey ata. Da ray ηgene, aa guzlar a ndaw masa har maməckaya heyey, a ləvar: «Sləkdey, lecey fa mey nga ndəhay tabiya.» Ndaw aha, ta', a sləkdey, a lecey. ⁹ Fa dəba ha, Yesu aa guzlar a ndəhay ma jədfmara heyey, a ləvtar: «Yaw, ya wudfey yaa cəfdakwar, kwakwas aləkwa a ləvey na, kwara? Ta pas meməskey-vaw na, aləkwa ta cəvedf nga key maaya a ndaw daw, da daa ba, nga key maaya ba daw? Aləkwa ta cəvedf nga ləhey ndaw daa meməcey daw, da daa ba, nga mbəkey ndaw nga məcey daw?» ¹⁰ Ta', Yesu a nəkta tabiya pal pal d'agay, fa dəba ha, aa guzlar a ndaw heyey, a ləvar: «Təldərwa har a.» Tal! a təldara har a. Har a, ta', a diyey aa slam a. ¹¹ Ama Fariza hay ta ndəhay maa sərkada kwakwas nga Mawiz heyey na, mevel a catar ga. A zlamar mesley yawa da wuzlah ata, a ləvam: «Ya da kadakwa ndaw Yesu kaa na, kwara?»

Yesu a weley ndəhay meslərey anga hay kuraw a ray a cew

(Matiye 10.1-4; Mark 3.13-19)

¹² Daa d'ar hay a ηgene, Yesu a daw a anɣwa nga dərwa danɣay. Fetede tavadf tavadf anɣa fa dərey danɣay a Gazlavay. ¹³ Masa slam ma wurey cay na, ta', a zəлта gula anɣa hay a cakay a. A weley ndəhay kuraw a ray a cew da wuzlah ata, a pata nga ndəhay anɣa hay

meslōrey. ¹⁴ A pey nga ndōhay meslōrey a na, *Siman̄w, ndaw masa aa ma par mezōley *Piyer heyey, ta mōlmaha *Andōre, *Jak, *Jan, *Fōlep, *Bartelemey, ¹⁵ *Matiye, *Tuma, Jak bōzey nga Alfe, Siman̄w, ndaw da wuzlah ndōhay ma wudam nga lōhdamata ndōhay ata hay dasi har nga masa-gōra ata hay, ¹⁶ Jud bōzey nga Jak, ta Juda Iskariyawt ndaw ma vōlda Yesu a har masa-gōra an̄ga hay.

*Yesu a mbōley masa-macay hay
(Matiye 4.23-25)*

¹⁷ Fa dōba ha, Yesu a pawa salay daa an̄gwa ta ndōhay an̄ga hay meslōrey. A lacam aa papalah aa slam masa ndōhay an̄ga hay siya hay ga da hwađ a. Ndōhay mekele ga fetede daha a samawa daa hwayak nga *Jude. Kwa daa berney nga *Jeruzelem ta samawa la may. Asaya, ndōhay siya a samawa daa berney nga Tir ta nga Sidan̄w, berney hay masa da meybōlay. ¹⁸ Ndōhay a n̄gene a samawa nga cōney mey nga Yesu, asaya, a samawa amba Yesu a mbōldata daa macay ata hay. Da wuzlah ndōhay a n̄gene na, ndōhay ta malula da ray daha fa sōram banay. Yesu ta', a bōlta malula da ray ndōhay a. ¹⁹ Ndōhay tabiya a sōpam cōved̄ nga gōsey fa Yesu maja gōdan̄ daa vaw an̄ga fa bawa nga mbōldata ndōhay tabiya.

*Mey da ray maaya nga Gazlavay ta banay ma
da sawa a ray ndōhay
(Matiye 5.1-12)*

20 Masa Yesu ma mbøldata masa-macay hay cay na, a mbødey dey ngada fa ndøhay anga hay, a løvtar:

«Akwar masa-viya hay,
maaya nga Gazlavay aa da ray akwar
maja Bay Gazlavay fa wey da ray akwar fara
fara.

21 Akwar masa may fa cakwar wure keɗe,
maaya nga Gazlavay aa da ray akwar
maja Gazlavay a røhdakwar la.

Akwar masa fa tøwam wure keɗe,
maaya nga Gazlavay aa da ray akwar
maja kaa sanjøram la.

22 «Da ndøhay fa røsmakwar,
fa mbøɗmakwar døba,
fa cøɗmakwar, asaya,
faa guzlam mey hay maaya ba a ray akwar,
maja akwar gula aɗaw hay, yah, *Bøz nga
Ndaw na,

maaya nga Gazlavay aa da ray akwar.

23 Da masa ndøhay a fa kamakwar anda keɗe na,
sasømam, jøvam ta meemølkey
maja Gazlavay a pølkwara mawurbay akwar
la

maaya maaya da gazlavay da vad.

Papaŋ nga papa ata hay a sørdamata banay
ta ndøhay ma tøla mey nga Gazlavay zleezle
na, køne.

24 Ama akwar masa-zleley hay na,
banay a sawa la a ray akwar

6:20 6.20 Jak 2.5 **6:20** 6.20-49 Mt 5-7 **6:21** 6.21 CWJ
7.16-17; Jer 31.25; Ps 126.5; Iz 61.3 **6:22** 6.22 Mt 5.11; Jan 16.2;
SNM 5.41; 1Pi 4.14 **6:23** 6.23 Mt 5.12

maja akwar ta zəməmara wiya akwar cay wure kefe.

²⁵ Akwar masa ma rəham sem wure kefe, banay a sawa la a ray akwar, maja may a cakwar la.

Akwar masa faa saŋgəram wure kefe, ka da njam daa banay, ka təwam la.

²⁶ «Akwar masa ndəhay faa həmdamakwar wure kefe, banay a sawa la a ray akwar.

Ara anda kefe papaŋ ŋga papa ata hay zleezle maa həmdamata ndəhay ma təla mey ta membərzley.»

*Mey da ray mewudəy masa-gəra hay
(Matiye 5.38-48; 7.12a)*

²⁷ Yesu a ləvtar saya: «Wure kefe ya fa ləvkwar, akwar ndəhay masa ma jəkam sləmay fa mey adaw: Wudmata masa-gəra akwar hay, kamatar maaya a ndəhay masa ma ŋgəldamakwar ba, ²⁸ pəsmatar mey a ndəhay masa ma nəsmakwar, dərəm dangay maja ndəhay ma sərdamakwar banay. ²⁹ Da ndaw a kədka a cakay baazlam na, mbəɸdara cakay laŋgar saya. Da ndaw a lakawa dawura akah na, mbəkda ŋga la, vəldara ɸeŋ-kece saya. ³⁰ Kwa waawa maa cəɸɸafaka cek na, vələr. Da ndaw ta ley cek la fa kah na, ka daa cəɸɸa həz-hez † ba. ³¹ Wure kefe, kamatar cek maaya a ndəhay,

6:24 6.24 Mt 19.23-24; Jak 5.1 **6:25** 6.25 1Kwr 4.8 **6:26**
6.26 Jak 4.4; Jer 5.31 **6:29** 6.29 Rm 12.17; 1Kwr 6.7 † **6:30**
6.30 həz-hez: ŋgəz-ŋgez ta mey Zədem

anda akwar ma wuɗam nga kamakwara maaya kɛne may.

³² «Da ka wuɗam ndɛhay ma wuɗmakwar daada gway na, ka wulkam Gazlavay a kakwar maaya la maja daw? Maja kwa ndɛhay masa ta mebɛrey na, fa wuɗmata ndɛhay masa ma wuɗmata kɛne. ³³ Da ka kam cek maaya ngada ndɛhay masa ma kamakwar maaya gway na, ka wulkam Gazlavay a kakwar maaya la maja daw? Maja kwa ndɛhay masa ta mebɛrey na, fa kamara kɛne may. ³⁴ Yaw, da ka vɛlam cek hay a ndɛhay masa ka wulkam wara a vɛhdamakwara gway na, Gazlavay a vɛlkwar cek maaya la maja daw? Maja kwa ndɛhay masa ta mebɛrey na, fa vɛlmatar cek hay a ndɛhay masa wara a vɛhdamatara kɛne. ³⁵ Ama akwar na, wuɗmata masa-gɛra akwar hay, kamatar maaya, vɛlmatar cek a ndɛhay masa ma gwamara nga vɛhdamakwara ba. Da akwar fa kamara anda keɗe na, Bay Gazlavay da vad a pɛlkwara mawurɓay akwar la ga, a tɛrdakwar la nga bɛz anɗa hay, maja anɗa na, fa sɛrey dey-ceceh fa ndɛhay masa ma kam suse ba, leɗ fa ndɛhay malamba hay. ³⁶ Kam maaya a ndɛhay anda Papa alɛkwa Bay Gazlavay ma key maaya a ndɛhay.»

*Mey da ray membɛkey mebɛrey nga ndɛhay
(Matiye 7.1-5)*

³⁷ Yesu aa guzltar saya, a lɛvtar: «Ka da wulkam daa mevel akwar, ka lɛvam, “Anja mananɗ ngaa zɛɗey maja mebɛrey anɗa na”

køne ba, maja Bay Gazlavay a daa zøfdakwar maja mebørey akwar køne may. Ka da mbødmatar ray a ndøhay ba, anda kefe Bay Gazlavay a mbødkwar ray daa ba may. Mbøkdamatara mebørey nga ndøhay, Gazlavay a mbøkdakwara mebørey akwar la køne may.

³⁸ Vølam cek a ndøhay, Gazlavay a vølkwar la køne. A da kwiykwar ga aa gabal akwar mahura, a rødkwara, aa jøkakwara haa a røhey, siya mbak. Bay Gazlavay a da wakwara cek ta daram masa akwar ma wamatara a ndøhay mekele may.»

³⁹ Fa døba ha, Yesu aa guzltar ta mey-menjey saya, a løvtar: «Ndaw-wulaf a gwa nga dafø ndaw-wulaf cøla daw? Da ndaw-wulaf a dafø wulaf cøla na, ata cewete a tødam la aa vøgef.

⁴⁰ Yaw, ndaw maa sørkey na, a søra cek a føna ndaw maa sørkada ba. Ama da ndaw a taa sørkey la maaya maaya na, anja anda ndaw maa sørkada ha gway.»

⁴¹ Ta', Yesu a ngey mey mekele saya, a løvey: «Ka nøkey dey fa guzer daa dey nga mølmakw, ama hwadam mahura masa daa dey akah na, ka wulkey da ray a ba na, kwara? ⁴² Ka gwa nga løvar ngada mølmakw, "Møлма adaw, døgay ya lakawa guzer daa dey akah la". Anja kah na, hwadam mahura daa dey akah daha, ama ka høtar ba na, kwara? Kah, ndaw masa ta neneh cew! La hwadam daa dey akah la døgay, amba ka høtar dey njød-njed nga ley guzer daa dey nga mølmakw.»

Mey-menjey ta wudez meyey babəza maaya ta maaya ba

(Matiye 7.16-20; 12.33-35)

⁴³ Yesu a ləvtar saya: «Fara fara, wudez masa maaya na, a yey babəza maaya ba na, daa ba. Yaw, wudez masa fa betey ta betey na, a yey babəza maaya na, daa ba may. ⁴⁴ Kwa wudez wura wura a da sərey na, fa babəza ha. Anda kede, ka gwa nga ngəley səked fa manjaraf ba. Ka gwa nga ngəley gudav fa bəz-tak ba. ⁴⁵ Ndaw maaya na, fa wuzdərwa cek masa maaya daa mevel anga maaya. Ndaw malamba may, fa wuzdərwa cek maaya ba daa mevel anga maaya ba. Fara fara, mey masa ndaw maa guzlda na, fa wuzdərwa cek masa mabadakaya daa mevel anga.»

Mey-menjey ta way hay cew

(Matiye 7.24-27)

⁴⁶ Yesu a ləvtar: «Ka zəlmaya “Bay Mahura, Bay Mahura” ama ka kamara cek anda yah ma ləvkwar ba na, maja me? ⁴⁷ Wure kede amba ya wuzdakwara kwa waawa ma sawa fa yah, ma jəkey sləmay fa mey adaw, ma ka cek anda mey a la na, ⁴⁸ ya wa ndaw aha ta ndaw ma wufey nga ləmey way, ma zləda salay nga way a maaya maaya kasl fa pərad. A pa salay a, a ray a. Pas masa var ta pawa la, wayam a lawa, a zləra way a, ama a gwa nga bəzla ba maja salay nga way a mapakaya maaya da ray pərad. ⁴⁹ Ama ndaw ma cənda mey adaw, ma ka cek anda mey a daa ba na, ya wa ta ndaw ma pey salay nga way manjar

nga zlødey. Pas masa var ta pawa la, wayam a lawa, a zløra way a, way a kørep! a bözley cøpa.»

7

Yesu a mbølda madørlam nga mahura nga sewje hay

(Matiye 8.5-13)

¹ Masa Yesu ma wuzdatara mey anga cay tabiya a ndøhay na, ta', a daw a Kapernayum.

² Fetede, ndaw Rawma daha, anga mahura nga sewje hay temere. Ndaw a ngene, a wudfa madørlam anga daha kalah. Ama madørlam a, vaw fa car ga, fa da møcey. ³ Masa ndaw a ma cønda mey da ray Yesu na, ta', a slørey ndøhay mahura hay nga *Jøwif hay da slala ha ngene fa Yesu ngaa cøfdamørwa nga sawa amba a mbølda madørlam anga ha. ⁴⁻⁵ Ndøhay mahura hay a, a wusam fa Yesu, a kamar ambahw, a løvmar: «Maaya na, ka jøna mahura nga sewje hay a. Ara ndaw maaya nga jøney, maja a wudndakwar aløkwa Jøwif hay kalah, ara anga ma lømndakwara *way-mewuzey-mey nga Gazlavay fede.»

⁶ Masa Yesu ma cønda mey a la na, ta', a diyam bama. A wusam gweegwe ta way nga mahura nga sewje hay heyey na, mahura nga sewje hay a, a slørey jam anga hay fa Yesu nga løvmar: «Mahura nga sewje hay a løvey: “Bay adaw, ka da gørwa vaw nga sawa saba, maja ya wusa amba ka mbøzey a way adaw ba. ⁷ Maja ngene, ya nøka na, ya wusa nga wusey fa mey akah ba.

Ama, da ka ta løyey mey pal la na, madərlam adaw a mbəley la. ⁸ Ya ləvka anda kefe maja yah na, sewje hay mahura da ray adaw daha, asaya, yah mahura da ray sewje hay mekele may. Da ya ləvar ŋgada sewje lanġar “daw”, a daw. Da ya ləvar ŋgada ndaw lanġar “sawa”, a sawa. Da ya ləvar ŋgada beke adaw “ka sləra kefe”, a ka.»

⁹ Masa Yesu ma cənda mey a kefe la na, a mbafar ara mey ba. A mbədey dey fa dəba ŋgada fa ndəhay ma diyam asiya, a ləvtar: «Ya fa ləvkwar, fara fara kwa ya ta hətəy ndaw ma paya ŋga ndaw anġa fara fara anda ndaw kefe daa ba səlak, kwa da wuzlah səkway adaw hay *Israyel hay, ya ta hətəy daa ba.»

¹⁰ Ndəhay masa mahura ŋga sewje hay ma slərdata heyey na, a vəhmawa a way, a hətəfamar madərlam a, vaw fa car daa saba.

Yesu a sləkfadərwa bəzey ŋga ŋgwas-vagay daa meməcey

¹¹ Fa dəba ha, Yesu a diyam ta gula anġa hay leŋ ta ndəhay mekele mekele ga a slala Nayiŋ.

¹² Masa gweegwe fa da mbəzam a slala ha na, a cam ray ta ndəhay fa lamawa vagay ŋga bəzey ŋgadaa cəvay. Ara bəzey ŋga ŋgwas-vagay daha. Bəzey anġa ha pal ŋgene. Ndəhay ga da slala ha fa diyam asi vagay a.

¹³ Masa Bay Mahura ma hətəy ŋgwas aha na, a kar dey-ceceh, a ləvar: «Dəka mevel, ka təway ba!» ¹⁴ Anġa ma ləvar la anda kefe na, ta', a ŋgəchey, a gəsfar har fa bəbele masa vagay da ray a heyey. Ta', ndəhay ma lamara vagay kaa, a lacam. Yesu

aa guzlar a vagay a, a ləvar: «Bəz-gula, ya fa ləvka: “Sləkdey!”» ¹⁵ Vagay kaa, ta’, a sləkdey, a njeý ta njeý, a zlar meeguzley. Yesu a ləvar a mamaha: «Ehe, bəzey akah!» ¹⁶ Ndəhay tabiya a rəzlam, a zluram, a həlmamara Gazlavay, a ləvam: «Tasana, ndaw mahura ma təla mey nga Gazlavay ta sawa la a wuzlah aləkwa.» A ləvam saya: «Gazlavay ta sawa la nga jəney ndəhay anga hay.» ¹⁷ Ndəhay daa hwayak nga *Jude tabiya ta daa hwayak hay masa ta cakay tabiya ta cəndamara cek masa Yesu ma ka keđe la.

*Jan-Baptis a slərdata gula anga hay cew fa Yesu
(Matiye 11.2-19)*

¹⁸ Daa masa *Jan-Baptis anga daa fərsəne na, gula anga hay aa guzlar da ray cek hay tabiya masa Yesu ma kata. Ta’, Jan-Baptis a zəlwa gula anga hay cew, ¹⁹ a slərdata fa Bay Mahura amba aa cəfdamara, a ləvmar: «Kah na, *Kəriste, ndaw ma da sawa nga ləhdata ndəhay heyey daw? Da daa ba, ya səkwam ndaw mekele ma da sawa daw?» ²⁰ Ta’, a diyam. Masa ata ma wusam fa Yesu la na, a ləvmar: «Jan-Baptis a slərdandərwa ngaa cəfdaka, a ləvey: “Kah na, Kəriste, ndaw ma da sawa nga ləhdata ndəhay heyey daw? Da daa ba, ya səkwam ndaw mekele ma da sawa daw?”»

²¹ Ta pas ngene, Yesu fa mbəley masa-macay hay ga, kwa cek mecey wura wura cəpa, fa

7:15 7.15 1Bay 17.22-23 **7:16** 7.16 1.68; 19.44; ndaw ma təla mey nga Gazlavay: Mt 16.14; 21.11, 46; 26.68; Mk 6.15; 8.28; 14.65; Lk 7.39; 9.8, 19; 22.64; 24.19; Jan 4.19; 6.14; 7.40; 9.17

bøley malula hay da ray ndəhay ga, asaya, fa wurey dey nga wulaf hay ga. ²² Fa dəba ha, a mbəɗɗatara a ndəhay masa *Jan ma slərdata heyey, a ləvtar: «Diyam, kadamara cek masa akwar ma hətmar ta dey akwar, ta akwar ma cəndamara ta sləmay akwar a Jan-Baptis a. Ləvmar na, wulaf hay fa hətmar dey dəba, jegwer * hay fa diyam maaya maaya ta salay ata, maasəkula hay ta səɗam sem, madagazlam hay fa cənəm sləmay, ndəhay maməctakaya fa sləkɗamawa daa meməcey, ndəhay masa-viya hay fa cəndamara Mey-maaya-mawiya dəba. ²³ Ndaw ma mbəkda metəbey-mey adaw ba maja sləra masa yah ma ka na, maaya nga Gazlavay aa da ray a.»

Mey da ray Jan-Baptis

²⁴ Ndəhay masa *Jan-Baptis ma slərdata heyey ma diyam la na, Yesu a zlar maa guzltar da ray Jan-Baptis a, a ndəhay ga da cakay a, a ləvtar: «Akwar ma diyam a wuzlah-ley na, nga nəkwa me? Ka nəkmawa na, guzer masa memed ma wusa daw? Ara anga ba, ba diya? ²⁵ Kaa, akwar ma diyam nga nəkwa na, me? Ka nəkmawa na, ndaw masa ma pey zana maaya fa vaw daw? Anja ndəhay masa ma pam zana maaya fa vaw na, ara ndəhay ma njam daa wiya da way bay hay, ba diya? ²⁶ Wuzdamiwa, ka diyam nga nəkwa na, wa? Ka nəkmawa na, *ndaw ma təla mey nga Gazlavay, ba diya? Ya fa ləvkwar, fara fara ara anga. Ama a fəna ndaw ma təla

* **7:22** 7.22 jegwer: Ndaw masa salay pal maaya ba. **7:22** 7.22 4.18-19; Mt 11.5

mey nga Gazlavay la saya, ²⁷ maja *Jan a na, ara ndaw masa mey nga Gazlavay mawuzlalakaya maa guzley da ray a, a lövey:

“Bay Gazlavay a lövar a Bözey anga:

Ehe, ya fa slöreyy maslan-cöved adaw fa mey akah,

amba a diykawa cöved akah.”»

²⁸ Yesu a lövtar saya: «Ya fa lövkwär fara fara, da wuzlah ndöhay da bëla na, kwa ndaw ma fëna Jan-Baptis daa ba. Ama ndaw mecöhe da wuzlah ndöhay masa Bay Gazlavay fa wey da ray ata na, ndaw aha a fëna Jan-Baptis.

²⁹ «Ndöhay cöpa fetede ma cöndamara mey nga Jan na, ta töbmara mey a la, a sörmara Gazlavay fa key cek ta cöved e. Kwa ma cakala budaw hay ta töbmara la may. Ndöhay a ngene ta töbmara la amba Jan-Baptis a katar *baptem. ³⁰ Ama *Fariza hay ta *ndöhay maa sörkada kwakwas nga Mawiz ta töbmara cek masa Gazlavay ma wudfey ngada ata na, daa ba, maja a wudam Jan-Baptis a katar baptem ba.»

³¹ Yesu aa guzltar mey mekele saya, a lövtar: «Ya da wa sökway nga ndöhay masa wure kefe kaa na, ta me? Ata anda me? ³² Ata anda bëza hay masa manjatakaya fa yam mey da wuzlah ata, a lövam: “Ala ta famakwar slölam la, ama akwar ta görvam daa ba. Ala ta zlamakwar walay vagay la, ama akwar ta töwam daa ba.”

³³ Ya lövkwär anda kefe na, maja Jan-Baptis ta sawa la nga wuzkwär mey. A zömey daf anda ndöhay mekele ba, a sey wuzam ba, ama

7:27 7.27 Mal 3.1; Mab 23.20; Mk 1.2; Lk 1.76 **7:29** 7.29 3.7, 12 **7:29** 7.29-30 Mt 21.32

ka ləvam: “Anğa ta malula da ray.” ³⁴ Yah, *Bəz nğa Ndaw, ya sawa, ya fa zəmey cek, ya fa sey cek anda ndəhay mekele. Ama ka ləvam: “Nəkmara, ndaw a keđe, a wulkey si nğa zəmey cek ta nğa sey wuzam nğada hwad anğa gway. Asaya, anğa na, ara jam nğa ndəhay ma cakala budaw ta nğa ndəhay ma zləba kwakwas nğa Mawiz.” ³⁵ Ama yah na, ya fa ləvkwar, ndəhay a da sərmara lenjesl nğa Gazlavay, anğa maaya na, ta fa ndəhay anğa hay tabiya ma təbmara lenjesl e.»

Ngwas ta mebərey a mbədar bərdey fa salay nğa Yesu

³⁶ Ndaw Fariza daha, a zəla Yesu a way anğa nğa zəmey dəf. Yesu a daw a way ndaw aha, ta', a njam nğa zəmey dəf. ³⁷ Da slala ha ngene nğwas daha, aa fa key mebərey kalah. A cənda masa Yesu fa zəmey dəf da way ndaw Fariza ha na, ta', a daw ta kwalaba marəhkaya ta bərdey da har a way ndaw aha. Kwalaba ha nğa anğwa maavərkwakaya mezəley «*albaatəra». ³⁸ A regedey gweegwe ta salay nğa Yesu. A təway haa matəway a, a gəcey fa salay nğa Yesu, a takwada salay a ta enğwec nğa ray anğa, a kərza salay a, a səmđa, ta', a mbəddara bərdey heyey fa vəda.

³⁹ Ndaw Fariza ma zəla Yesu nğa zəmey dəf heyey, ma hətar nğwas aha fa takwada salay nğa Yesu na, a wulkey daa ray anğa, a ləvey: «Da ndaw keđe fara fara ara *ndaw ma təla mey

7:33 7.33 1.15 **7:33** 7.33-34 Mt 9.14; Mk 2.18; Lk 5.33 **7:34**
7.34 Mt 9.10 **7:36** 7.36 11.37 **7:37** 7.37-38 Mt 26.6-7; Mk
14.3

ηgene, ya fa ləvka masa anğa ma wudŷa kefe na, fa wuzdərwa kwa anğa ta mebərəy ga kalah na, mebərəy a daa saba. Ama ndaw ma wulkey anğa ta mebərəy ga daa ba, amba Bay Gazlavay a mbəkdara mebərəy a na, ηgene ara ndaw ma wuda Gazlavay nekədey gway.»

⁴⁸ Fa dəba ha, Yesu a ləvar a ηgwas heyey: «Mebərəy akah daa saba.» ⁴⁹ Ndəhay masa manjatakaya ηga zəmey daf bama heyey, aa guzlam da wuzlah ata, a ləvam: «Kede na, ara wa masa ma gwa ηga mbəkey mebərəy ηga ndaw kefe na!» ⁵⁰ Ama Yesu a ləvar a ηgwas a heyey: «Bay Gazlavay ta ləhdaka cay daa mebərəy, maja kah ma paya ηga ndaw akah fara fara. Daw ta zazay.»

8

Ma pəkam ta Yesu na, wa hay wa?

¹ Fa dəba ha, Yesu a daw aa berney hay leŋ a slala hay ηga wuzey *Mey-maaya-mawiya da ray mewey ηga Gazlavay da ray ndəhay. Ndəhay masa ma pəkam ta Yesu na, ara gula anğa hay kuraw a ray a cew ² ta ηgusay masa anğa ma bəley malula da ray ata, ta masa anğa ma mbəldata daa macay. Ngusay a na, ara *Mari da Magdala, ηgwas masa Yesu ma bəley malula maasala da ray a heyey, ³ Zaan, ηgwas ηga Kuza ndaw ma nəkey dey fa zleley ηga Bay *Herawt, leŋ Suzan, ta ηgusay mekele mekele. Ngusay a

7:48 7.48 5.20; Mt 9.2; Mk 2.5 **7:50** 7.50 Mt 9.22 **8:2** 8.2-3 23.49, 55-56; 24.1-10; Mt 27.55-56, 61; 28.1, 8-10; Mk 15.40-41, 47; 16.1, 8

na, a jønmata ata Yesu ta gula anġa hay kuraw a ray a cew ta zleley ata hay.

Mey-menġey ta ndaw maa kwecey hulfad a ley (Matiye 13.1-23; Mark 4.1-20)

⁴ Daa berney hay mekele mekele ndəhay fa samawa fa Yesu. Masa ndəhay ga ata da cakay a na, Yesu ta', aa guzltar ta mey-menġey, a ləvey:

⁵ «Ndaw mehəvey daha, a daw nġaa kwecey hulfad a ley anġa. Daa masa anġa faa kwacada hulfad a na, hulfad lanġar a kəzley aa cəved. Ndəhay a diyam ta ray a. Diyanġ hay a ndamara.

⁶ Siya a kəzley aa slam masa pərad, a pəcwa nekədey na, a kweley maja yam daa slam aha daa ba. ⁷ Siya a kəzley a wuzlah hatak. A pəcwa da wuzlah hatak a. Hatak a njanjərda, a təka nġa gəley. ⁸ Ama siya a kəzley aa slam maaya, a pəcwa, a gəley, a yey babəza ga, a key temere.» Yesu a ləvtar ta gədanġ: «Da ndaw, anġa ta sləmay na, nġa cənda mey a maaya maaya.»

⁹ Gula hay nġa Yesu aa cəfdamara amba a sərmara mabara nġa mey-menġey kede. ¹⁰ Yesu a mbəddatara, a ləvtar: «Gazlavay ta vəkwar cəved la nġa sərey mey hay mabadatakaya da ray mewey anġa da ray ndəhay. Ama ndəhay siya hay na, ya wuzdatara ta mey-menġey. Anda kede,

“Fa nəkam dey, ama a hətmar dey ba.

Fa jəkam sləmay, ama a cəndamara ba.”

¹¹ «Ehe, ya wuzdakwara mabara nġa mey-menġey a. Hulfad na, ara mey nġa Gazlavay.

¹² Ndəhay siya ata anda mey-cəved masa hulfad

ma kəzley a hwađ a. Ndəhay a fa jəkam sləmay fa mey ŋga Gazlavay, ama bay-malula a sawa, a la mey a la daa mevel ata, amba a təkta ŋga təbmara mey a maja Gazlavay a da ləhdata. ¹³ Ndəhay mekele ata anda slam masa pərađ. A cəndamara mey ŋga Gazlavay, a təbmara ta meesəmey. Ama a hway slaslalay ba. A təbmara ŋga menjey nekəđey gway. Anda keđe, ta pas masa cek maaya ba fa batata na, a mbəkdamara mey a. ¹⁴ Hulfađ ma kəzley a wuzlah hatak na, aŋga anda ndəhay mekele ma cəndamara mey ŋga Gazlavay ama a mbəkdamara mey a daa walaŋ maja mewulkey ata aa da ray cek hay mekele mekele, ta da ray zleley leŋ da ray menjey daa wiya da bəla. Anda keđe, sləra masa ata ma kamara na, aŋga anda daw, babəza fa vəđa daa ba, səfteker. ¹⁵ Hulfađ ma kəzley aa slam maaya na, aŋga anda ndəhay siya ma jəkam sləmay, ma təbmara mey a aa mevel ata maaya maaya, a kam cek anda Gazlavay ma wuđey. A təbmara mey a, a mbəkdamara ba. Anda keđe, mey a, a yey daa mevel ata anda hulfađ ma pəcwa ma yey ga.»

Mey-menjey ta petərla
(Mark 4.21-25)

¹⁶ Yesu a ləvtar saya: «Da ndaw ta gəđey awaw la aa petərla na, a dəpa ta maŋgayak ba, a pa asi harŋgawaw ba. Ama a pa aa slam mepey petərla ŋga wađa slam daa way a, amba ndəhay ma mbəzam a hwađ a na, a hətmar dey.

¹⁷ Cek hay tabiya maβadakaya, a wuzwa la a

palah. Cek masa ndəhay ma sərmara ba na, a sərmara la, asaya, a wuzwa la aa slam-mewedey.

¹⁸ Pam lenġesl amba ka jəkam sləmay maaya maaya. Da ndaw ta təba mey ŋga Gazlavay la na, Gazlavay a jəna la ŋga təba mey a ma fəna ma fəna. Da ndaw ta təba mey ŋga Gazlavay daa ba na, kwa mey a nekədey masa anġa ma wulkey daa mevel anġa daha na, Gazlavay a badərwa la tabiya.»

Mamanŋ ŋga Yesu ta məlmaha hay na, ara wa hay wa?

(Matiye 12.46-50; Mark 3.31-35)

¹⁹ Fa dəba ha, ata mamanŋ ŋga Yesu ta məlmaha hay a diyam fa Yesu, ama ta gwamara ŋga wusey a cakay a daa ba, maja ndəhay ga kalah. ²⁰ Ndəhay fetede aa guzlmara a Yesu, a ləvmar: «Ata mamakw ta məlmakw hay malacatakaya daa ambaw, a samawa fa akah, faa cəfdamaka.» ²¹ Ama Yesu a mbədfatara, a ləvtar a ndəhay tabiya: «Mamay ta məлма adaw hay na, ara ndəhay masa ma jəkam sləmay fa mey ŋga Gazlavay, ma kam cek anda mey a ma ləvey.»

Yesu a lacada bərgadanŋ da wuzlah dəhwa

(Matiye 8.23-27; Mark 4.35-41)

²² Ta pas lanġar daha, Yesu a təpam ta gula anġa hay, aa kwambiwal, a ləvtar: «Təngkwa a dey lanġar ŋga dəhwa.» Ta', a diyam. ²³ Daa masa ata fa tənġam na, Yesu aa daa dar. Wure ŋgene, bərgadanŋ a zlar mekey da ray yam.

Kwambiwai hayey, a røhey ta yam, ndøhay da hwađ a fa daa zøđam. ²⁴ Da ray ñgene, gula aña hay, a ñgøcham a cakay a, a sløkfadamara, a løvmar: «Bay Mahura! Bay Mahura! Aløkwa fa da mækwa!»

Yesu ta', a sløkfey, aa bøcey ta gøđan, a tøka børgadan ta yam ma wusey heyey. Børgadan heyey a key saba, yam a wusey saba. ²⁵ Yesu aa guzltar a gula aña hay a, a løvtar: «Ka pamaya ñga ndaw akwar fara fara ba na, maja me?»

Ama gula aña hay a, a zluram, a røzlam, aa guzlam da wuzlah ata, a løvam: «Ndaw a kaa na, ara wa? Masa aa guzlar kwa ñgada børgadan, kwa ñgada yam, a cønar mey keđe na!»

*Yesu a bøley malula hay da ray ndaw
(Matiye 8.28-34; Mark 5.1-20)*

²⁶ Ata Yesu ta gula aña hay a wusam aa hwayak ñga ndøhay Gøraza hay ta dey lanğar ñga døhwa, dey ta' ñgada *Galile. ²⁷ Ata ma wusam la na, Yesu a pawa salay daa kwambiwai a. Ndaw daa berney fetede daha a sawa a cada ray. Ndaw aha, aa ta malula da ray. Menjey ga, ta køzley zana fa vaw daa ba. A njej na, da way ba, ama daa cøvay hay. ²⁸ Daa masa aña ma høtar Yesu na, a zlar mewudey, a tøfey asi salay aña, aa guzlar ta gøđan, a løvar: «Yesu, Bøzey ñga Gazlavay da vad, ka wufey fa yah na, me? Ambahw, ka da sørdaya banay ba!» ²⁹ Aa guzley anda keđe, maja Yesu ma løvar a malula ha ñga bey da ray aña. Malula ha fa kar mandaw mandaw. Ndøhay aña hay a jøwmata har ta

salay hay ta calalaw amba a njeý da way, ama ndaw a, a key gədan, a dəsla calalaw a. Malula ha fa hwada a ley. ³⁰ Ta', Yesu aa cəfda, a ləvar: «Mezəley akah na, me?» A mbəfdara, a ləvar: «Mezəley adaw na, “ga”.» A ləvey anda kedə maja malula hay ga da ray a daha. ³¹ Malula hay heyey na, a kamar ambahw a Yesu amba a bəлта aa vəged meseleleŋ e ba.

³² Daa slam aha ŋgene, ŋgaba ŋga vetem hay ga daha da mecəkwer da aŋgwa. Malula hay da ray ndaw heyey a bərkwamara Yesu ŋga vəltar cəved amba a mbəzam a ray vetem hay a. Yesu ta', a vəltar cəved. ³³ Ta', malula hay a, a bam da ray ndaw aha, a diyam a mbəzam a ray vetem hay a. Wure ŋgene, vetem hay a tabiya a bam ray, a hwam ta gədan ŋgadaa heeleŋ, a tataram, a kwiyam saf! aa yam, a bəbətam cəpa.

³⁴ Masa mecəkwer hay ŋga vetem hay kaa heyey ma hətmar cek ma key la anda kedə na, a hwam a wuzdamara mey a, a ndəhay daa berney a, leŋ a ndəhay da slala hay masa ta cakay. ³⁵ Ndəhay a, a samawa ŋga nəkey cek mekey fetedə he. A wusmawa a cakay Yesu na, a hətfamar ndaw masa Yesu ma bəлта malula hay da ray aŋga heyey. Ndaw aha manjakaya da cakay Yesu, aŋga ta zana fa vaw. A səra leŋgesl dəba. Ndəhay ma samawa ŋga nəkey cek ma key heyey na, mandərzay a katar. ³⁶ Ndəhay fetedə ma hətmar Yesu ma bəлта malula hay da ray ndaw heyey, a kadamatara a ndəhay ma samawa ŋga nəkey cek ma key heyey. ³⁷ Anda kedə, ndəhay tabiya daa hwayak ŋga Gəraza hay

a ləvmar a Yesu nga daw la daa hwayak ata, maja fa zluram ga. Da ray ngene, Yesu a təpey aa kwambiwəl nga daw. ³⁸ Ndaw masa Yesu ma bəltə malula hay da ray anğa heyey, a kar ambahw a Yesu nga vəlar cəved amba a diyam cew e. Ama Yesu ta vəlar cəved nga diyam cew e daa ba, a vəhda, a ləvar: ³⁹ «Daw a way akah, ta kadatara cek mahura masa Gazlavay ma kakawa kede tabiya a ndəhay.» Ta', ndaw aha a daw, a wuzda mey da ray cek masa Yesu ma ka tabiya da ray a heyey ngada ndəhay daa berney a tabiya.

Yesu a mbəley ngwas ta a sləkfadərwa dam nga Jayirus daa meməcey

(Matiye 9.18-26; Mark 5.21-43)

⁴⁰ Ndəhay ga fa səkwmarə Yesu da dey langar nga dəhwa nga *Galile. Anğa ma vəhwa la na, ndəhay a təbmara ta meesəmey. ⁴¹ Ndaw daha mezəley Jayirus. Anğa *bay-ray nga *way-mewuzey-mey nga Gazlavay fetede. A wusey fa Yesu, a tədey asi salay anğa. A kar ambahw nga daw a way anğa, ⁴² maja dam anğa daha, anğa pal, mekele daa ba, vaw fa car, fa da məcey. Dam aha, mamba mevey kuraw a ray a cew.

Masa Yesu fa daw a way Jayirus a na, ndəhay fa ngacamara ta kede ta kede. ⁴³ Da wuzlah ndəhay a ngene, ngwas daha mambaz fa mbədfwa da hwad, dəga mevey kuraw a ray a cew. Ta ndəvda zleley anğa sem cəpa fa dakwter hay, ama kwa ndaw ma gwa a ray macay a daa ba. ⁴⁴ Ngwas aha a ngəchey ngada fa Yesu ta fa dəba, a gəsfar har fa mey nga zana anğa.

Wure wure ṅgene, mambaz anḡa heyey taṅ! a d̄sley mey. ⁴⁵ Yesu aa c̄ɔfd̄ata nd̄ohay, a l̄ovey: «Ma ḡɔsfaya na, wa?» Kwa waawa a l̄ovey: «Ara yah ba, ara yah ba.» Ta', *Piyer a l̄ovar: «Bay adaw, ray akah tabiya mazl̄erkaya ta nd̄ohay fa ṅgacamaka kaa na, ka l̄ovey ma ḡɔsfaya wa na, kwara?» ⁴⁶ Yesu a mb̄ɔd̄ara, a l̄ovar: «Ndaw ta ḡɔsfaya la, maja ya s̄era ḡɔdan̄ daa vaw adaw ta bey la.»

⁴⁷ ṅgwas aha, a n̄oka na, Yesu ta s̄era sem, a gwa a b̄ada ray anḡa saba. Ta', a daw fa Yesu, aa faa wesey maja fa zlurey. A t̄ɔdey asi salay anḡa. Ta', a kada fa mey ṅga nd̄ohay tabiya a ḡɔsfar har fa zana ṅga Yesu na, maja me, asaya, a kada Yesu a mb̄ɔlda wure wure ṅgene na, kwara. ⁴⁸ Fa d̄ɔba ha, Yesu a l̄ovar: «Dam adaw, ka ta mb̄ɔley cay maja kah ma paya ṅga ndaw akah fara fara. Daw ta zazay.»

⁴⁹ Masa Yesu faa guzlar ṅgada ṅgwas aha aran̄ na, ndaw a sawa ta mesl̄orey da way Jayirus, bay-ray ṅga way-mewuzey-mey ṅga Gazlavay heyey, a l̄ovar: «Dam akah heyey, ta m̄okey sem. Ka da ḡɔrda vaw ta Bay Mahura saba.» ⁵⁰ Ama Yesu ma c̄ɔnda mey a na, a l̄ovar a Jayirus: «Mev̄el akah a da t̄ɔdey ba. Paya ṅga ndaw akah fara fara gway na, dam akah a mb̄ɔley la.»

⁵¹ Masa Yesu ma wusey la a way Jayirus na, kwa a v̄oley c̄ɔved̄ a ndaw ṅga mb̄ɔzey asiya ba, si ma mb̄ɔzam asiya na, ata Piyer, *Jan̄, *Jak, len̄ papan̄ ṅga dam aha ta mamaha gway. ⁵² Nd̄ohay tabiya fetede fa t̄ɔwam, fa wudam maja dam

aha. Ama Yesu a ləvtar: «Ka təwam ba. Dam aha ta məcey daa ba, ama a key a ney aa dər.»

⁵³ Ndəhay a, aa sanjəram a ray Yesu maja a sərmara dam aha ta məcey sem. ⁵⁴ Yesu a nğəchey fa dam aha heyey, ta', a kərza fa har, aa guzlar ta gədaŋ, a ləvar: «Bəzey, sləkdey!»

⁵⁵ Mesəfney anğa a vəhwa aa slam a, ta', a sləkdey wure ngene. Yesu a ləvtar nğa vəlmar cek mezəmey. ⁵⁶ Papaŋ nğa dam aha ta mamaha a rəzlam ga, ama Yesu a kətata, a ləvtar: «Cek masa ma key kede na, ka da kadamara nğada ndaw ba.»

9

Yesu a slərdata gula anğa hay kuraw a ray a cew

(Matiye 10.5-15; Mark 6.7-13)

¹ Yesu a kusta gula anğa hay kuraw a ray a cew, a vəltar gədaŋ nğa key maazla amba a bəlam malula hay wura wura tabiya da ray ndəhay, asaya, amba a mbəlam masa-macay hay. ² Anğa ma vəltar gədaŋ la na, ta', a slərdata nğa wuzey mey da ray mewey nğa Gazlavay da ray ndəhay, asaya, nğa mbəley masa-macay hay. ³ Ta', a ləvtar: «Diyam, ama daa madaw akwar na, ka da lam cek a har ba, ka da lam zlanday ba, ka da lam gabal ba, ka da lam cek mezəmey ba, ka da lam dala ba. Ndaw a da ley zana cew ba.

⁴ Kwa daa slam wura wura ndaw ma təbkwar la a way anğa na, njam a way a ngene kasl

pas masa akwar ma da diyam. ⁵ Kwa daa slam wura wura ndəhay ma təbmakwar daa ba na, raramatara lagwada fa salay akwar hay amba ka wuzdamatara ata ndəhay ta mebərey, diyam la da slala ha.» ⁶ Ta', gula anɗa hay heyey a pəkam da slala hay mekele mekele daa hwayak nɗa *Galile, a wuzam *Mey-maaya-mawiya, a mbəlam masa-macay hay, kwa daa wura daa wura cəpa.

Ray a həbar a Bay Herawt
(*Matiye 14.1-12; Mark 6.14-29*)

⁷ *Herawt, ndaw ma wa hwayak nɗa *Galile nɗene, a cənda mey da ray ata Yesu ta gula anɗa hay. Mey a, a həbar ray maja ndəhay faa guzlam mey hay mekele mekele. Ndəhay a ləvam: «Ndaw aha na, ara *Jan-Baptis ma sləkɗawa daa meməcey.» ⁸ Siya hay a ləvam: «Ara *Eli ma wuzwa vaw.» Mekele hay a ləvam: «Ara ndaw pal dasi ndəhay ma təla mey nɗa Gazlavay zleezle ma sləkɗawa daa meməcey.» ⁹ Ama Herawt a ləvey: «Jan-Baptis na, ya ta dəslra ray sem. Kaa ndaw masa yah ma cənda mey da ray a keɗe na, ara wa dəba wa?» Da ray nɗene, a səpey cəved nɗa hətər Yesu.

Yesu a vəltar cek mezəmey a ndəhay ma fəna gabal zlam

(*Matiye 14.13-21; Mark 6.30-44; Jan 6.1-14*)

¹⁰ Fa dəba ha, ndəhay meslərey nɗa Yesu kuraw a ray a cew heyey a vəhmawa fa Yesu, a kadamara cek hay tabiya masa ata ma kamərwa

daa mepəkey ata. Yesu ta', a ngelta taava ata, a diyam aa slam gweegwe ta slala Betsayda.

¹¹ Ama ndəhay ga ma cəndamara ata sem na, a diyam asi ata. Yesu a təbta ta meesəmey. A wuztar mey da ray mewey nga Gazlavay da ray ndəhay, asaya, a mbəldata masa-macay hay.

¹² Yaw, mamba pas a kəzley na, gula anğa hay kuraw a ray a cew heyey a ngəcham a cakay a, a ləvmar: «Ləvtar a ndəhay keđe nga diyam a wuzlah-way, da daa ba, a slala hay ta cakay, amba a səpam slam-meney ta cek mezəmey, maja aləkwa da wuzlah-ley.» ¹³ Ama Yesu a ləvtar: «Akwar ta ray akwar, vəlmatar cek mezəmey!» Gula hay a, a mbəddamara, a ləvmar: «Da har ala na, peŋ zlam ta ewet cew gway. Da ka wudəy amba ndəhay tabiya keđe a zəmam cek na, si ya diyam ya hədkamawa kwa.» ¹⁴ Da wuzlah ndəhay a ngene, zel hay a key gabal zlam. Yesu a ləvtar a gula anğa hay a: «Njadamata njakw! njakw! kwakwar zlam, kwakwar zlam.»

¹⁵ Gula anğa hay ta', a njadamata tabiya anda Yesu ma ləvtar. ¹⁶ Fa dəba ha, Yesu hal! a həlta peŋ zlam ta ewet cew heyey, ta', a baŋgađa dey a vad, a kar suse a Gazlavay maja cek mezəmey a. Ta', a papəsa, a vəldatara a gula anğa hay amba a wunkamatara a ndəhay a. ¹⁷ Kwa waawa a zəmey haa a rəhey. Ta', gula anğa hay a cakalamara siya nga cek hay a ma mbəkey. Macakalakaya ha, gadakar kuraw a ray a cew.

*Ndohay a padamara Yesu na, nga wa?
(Matiye 16.13-28; Mark 8.27-9.1)*

¹⁸ Ta pas langar daha, Yesu fa dorey dangay pal taava anga. Gula anga hay ata da cakay a. Ta', Yesu aa cefdata, a ləvtar: «Yah na, ndohay a padamaya na, nga wa?» ¹⁹ Gula anga hay a, a mbədfamara, a ləvmar: «Ndohay siya a ləvam kah na, *Jan-Baptis. Mekele hay a ləvam kah na, *Eli, *ndaw ma təla mey nga Gazlavay zleezle. Mekele hay saya a ləvam kah na, ndaw pal dasi ndohay ma təla mey nga Gazlavay zleezle ma sləkdawa daa meməcey.» ²⁰ Ta', Yesu aa cefdata saya, a ləvtar: «Kaa akwar may, ka ləvam yah na, wa?» *Piyer a mbəfdara, a ləvar: «Kah na, *Kəriste, *ndaw masa Gazlavay ma wala nga ləhdata ndohay.»

²¹ Yesu a kətata gula anga hay, a katar mey, a ləvtar: «Ka da wuzdamara mey a kefe a ndaw ba.» ²² A ləvtar saya: «Si yah, *Bəz nga Ndaw, ya sərey banay la ga dagay. Mahura hay nga *Jəwif hay, *bay-ray hay nga ndohay ma ka kwakwas nga Gazlavay, len *ndohay maa sərkada kwakwas nga Mawiz, a rəsmaya la, fa da təbmara ara Gazlavay ma slərđiwa na, daa ba. A da kədmaya vagay. Ama nga đar maakar a na, ya sləkdawa la daa meməcey.»

Mey da ray mesəpey Yesu

²³ Ta', Yesu a ləvtar a ndohay tabiya: «Da ndaw a wufey nga səpya na, si a mbəkda mewulkey

da ray ray anġa, a səpya ta mevel pal, si a bəsa banay ma da sawa a ray anġa mandaw mandaw maja yah, anda yah ma da məcey fa hwadam mazlanġalakaya. ²⁴ Sərmara, kwa waawa ma wudey nġa ləhda heter anġa na, a key nġene, aa zəfda. Ama kwa waawa maa zəfda heter anġa maja yah na, a key nġene, a ləhda heter anġa ha. ²⁵ Da ndaw a hətəy cek hay tabiya masa anġa ma wudey da bəla kefe, ama aa zəfda heter anġa, da daa ba, a nəsa ray anġa na, mehətəy cek hay a tabiya nġene, a jəna la daw? ²⁶ Kwa waawa ma paya hwaray fa mey nġa ndəhay, da daa ba, ma key hwaray nġa təba mey adaw na, nġene, ta pas masa yah, *Bəz nġa Ndaw, yah ma da vəhwa ta mewedey adaw *, ta gədan mahura nġa Papay, leŋ ta gədan nġa maslan anġa hay da vad na, ya par hwaray la fa mey nġa Bay Gazlavay may. ²⁷ Ya fa ləvkwar fara fara, ndəhay siya da wuzlah akwar fefe, fa da məcam daa ba, si ata ma hətmar mewey nġa Bay Gazlavay la dʒagay.»

Gula hay nġa Yesu a hətmar mewedey nġa Yesu

(Matiye 17.1-8; Mark 9.2-8)

²⁸ Fa dəba ha luma pal na, Yesu, ta', a nġelta ata *Piyer, *Jan, leŋ *Jak. A təpam a anġwa amba Yesu a dərwa danġay fetefe. ²⁹ Masa anġa fa dərəy danġay na, dey anġa pəla! a mbədey, zana anġa a wedey mabara ndəf-ndef.

9:23 9.23-24 14.27; 17.33; Mt 10.38-39; Jan 12.25-26; 1Pi 2.21

* **9:26** 9.26 mewedey adaw: Nəka Heb 1.3. **9:26** 9.26 12.9; Mt 10.33; 2Tm 1.8; 2.12 **9:27** 9.27 Mt 16.28 **9:28** 9.28-29 5.16

³⁰ Wure wure ṅgene, ndəhay daha cew faa guzlam ta Yesu a. Ara ata *Mawiz ta *Eli. ³¹ A wuzmawa vaw daa mewedey ṅga Gazlavay da vad. Ata faa guzlam ta ata Yesu da ray sləra ṅga masa ṅga ma da ndəvda ta fa meməcey ṅga da *Jeruzelem. ³² Ata Piyer ta gula hay cew heyey manatakaya cəkw-cakw daa dar. Ama a sləkfam daa dar, a hətmar mewedey ṅga Yesu ta ndəhay cew heyey. ³³ Daa masa ndəhay a fa diyam la da cakay Yesu na, Piyer aa guzlar a Yesu, a ləvar: «Bay ala, maaya na, ya njakwa fedə, amba ya kərcam slam hay maakar, pal ṅgada kah, pal ṅgada Mawiz, pal ṅgada Eli.» Ama Piyer a səra mey masa ṅga maa guzlda ba.

³⁴ Masa Piyer faa guzley na, mekwtene a sawa, a sərtata. Mekwtene ma sərtata la na, gula ṅga hay heyey a zloram. ³⁵ Daa mekwtene he na, day a cənwa, a ləvey: «Kedə he ara Bəzey adaw, masa yah ma wala, jəkfamar sləmay.» ³⁶ Fa dəba ṅga day ma cənwa ha na, *gula hay ṅga Yesu a da nəkam dey na, mbak! Yesu pal taava ṅga. Gula hay ṅga Yesu a, a njam teete, kwa cek masa ata ma hətmar na, ta kadamara ṅgada ndəhay daa ba.

*Yesu a bada cek da ray bəzey
(Matiye 17.14-18; Mark 9.14-27)*

³⁷ Pepərek e, ata Yesu ta gula ṅga hay maakar heyey a pamawa salay da ṅgwa heyey, ndəhay ga a diyam ṅga cadamərwa ray ta Yesu a. ³⁸ Da

wuzlah ndəhay a ŋgene, ndaw daha a zlar mewudey, a ləvar a Yesu: «Bay adaw, ya kaka ambahw. Nəka bəzey adaw keɗe, anɗa pal, mekele daa ba, jəna cey. ³⁹ Anɗa ta cek da ray, ta zlar la na, a wudey, a gucey, maŋgwafakw a bawa da mey. A sərda banay kalah, a mbəkda gweegwe ba. ⁴⁰ Ya ta katar ambahw la a gula akah hay amba a badamara cek da ray bəzey a, ama ta gwamara daa ba.»

⁴¹ Yesu aa guzley, a ləvey: «Hey! Akwar ndəhay marəzltakaya masa ma pamaya ŋga ndaw akwar fara fara ba keɗe. Ya da njeɗ ta akwar na, haa ta vara? Ya da bəskwar na, haa ta vara?» Ta', a ləvar a ndaw aha: «Handiwa bəzey akah ha feɗe.»

⁴² Masa bəzey a gweegwe a wusey a cakay Yesu na, cek da ray a cəkwi! a la bəzey a, ba! a kəzla a hwayak, a gucey. Ama Yesu aa bəcar a cek da ray bəzey a, ta', a mbəley. Yesu a ləvar a papaha: «Ehe, bəzey akah.» ⁴³ Ndəhay tabiya a rəzlam, a ləvam: «Fara fara Gazlavay na, aa ta gədaŋ.»

Yesu aa guzley saya da ray meməcey anɗa ta masləkɗawa anɗa

(Matiye 17.22-23; Mark 9.30-32)

Daa masa ndəhay tabiya fa rəzlam da ray cek hay tabiya masa Yesu ma kata na, a ləvtar a gula anɗa hay: ⁴⁴ «Wure keɗe jəkam sləmay maaya maaya, pamara mey keɗe aa ray: A da kərzamaya, yah, *Bəz ŋga Ndaw, a da vəldamaya a har ndəhay.» ⁴⁵ Ama gula anɗa hay ta cəndamara mey masa Yesu maa guzldatara

ηgene daa ba. Mabara ηga mey a mabadakaya fa ata, a gwamara ηga cəndamara ba dɔgay. A zluram ηгаа cəfdamara Yesu da ray mey a.

Mahura na, wa?

(Matiye 18.1-5; Mark 9.33-37)

⁴⁶ Gula hay ηga Yesu a kam yawa da wuzlah ata, a wudam amba a sərmara mahura dasi ata na, wa. ⁴⁷ Ama Yesu a səra mewulkey ata. Ta', a ley bəzey mecəhe deη! a lacada a cakay a, ⁴⁸ a ləvtar: «Kwa waawa ma təba bəzey mecəhe keɔe la maja a wudya na, a key ηgene na, a təbey yah, ray adaw. Asaya, kwa waawa ma təbya la, a təbey ηgene na, Bay Gazlavay, ndaw ma slərđiwa may. Ndaw masa mecəhe da wuzlah akwar tabiya na, mahura na, aηga.»

Ndaw masa-gəra aləkwa ba na, ara jam aləkwa

(Mark 9.38-40)

⁴⁹ Ta', *Jan a mbəɔɔara a Yesu, a ləvar: «Bay ala, ala ta hətam ndaw daha la fa bəley malula da ray ndəhay ta mezəley akah. Ya wudam ηga təkmarā maja ara ndaw da wuzlah aləkwa ba.» ⁵⁰ Ama Yesu a mbəɔɔara, a ləvar: «Ka da təkmarā ba. Ndaw masa-gəra akwar ba na, ara jam akwar.»

Ndəhay Samari a wudam ηga təbmara Yesu ba na, maja me?

⁵¹ Masa gweegwe cay Gazlavay a la Yesu fa vəɔa a vad' na, Yesu a kərza mevel ηga daw

9:45 9.45 18.34 **9:46** 9.46-48 22.24-26 **9:48** 9.48 10.16; 22.26; Mt 10.40; 20.26-27; Mk 10.43-44; Jan 13.20 **9:50** 9.50 11.23; Mt 12.30

aa berney nga *Jeruzelem. ⁵² Ta', a slørey ndøhay teesed fa mey. A diyam a slala daha daa hwayak nga *Samarī nga diymar slam-meney.

⁵³ Ama ndøhay daa slala ha, a gømam nga tømata ba, maja a sørmara Yesu a wudøy nga daw a Jeruzelem †. ⁵⁴ Masa gula anga hay ata *Jak ta *Jan ma nøkmara ndøhay daa slala ha a gømam nga tømata ba na, ta', a løvmar: «Bay Mahura, ka wudøy yaa cøfdamawa awaw nga pawasalay da vad nga zøma slala ha keðe tabiya daw?» ⁵⁵ Yesu pøla! a mbøðey dey ngada fa ata, ta', a mbøðtar ray, a katar mey. [A løvtar: «Ma høldakwar ngaa guzley anda keðe na, mesøfney wura? Yah, *Bøz nga Ndaw, ya sawa na, ngaa zøðey ndøhay ba, ama nga løhdata.]]» ⁵⁶ Ta', a diyam aa slala mekele.

*Mey da ray mesøpey Yesu
(Matiye 8.19-22)*

⁵⁷ Ata fa diyam daa cøved, ndaw daha a løvar a Yesu: «Kwa aa slam wura wura masa kah ma da daw na, ya daw la asi akah.» ⁵⁸ Yesu a mbøðdara, a løvar: «Mbiga hay, ata ta vøged ata hay, diyan hay, ata ta way ata hay. Ama yah, *Bøz nga Ndaw na, kwa slam nga ney nekøðey amba ya møskey vaw da hwad a na, daa ba.»

⁵⁹ A løvar a ndaw lançar: «Sawa asi adaw.» Ama ndaw aha a løvar: «Bay adaw, vølya cøved amba ya daw ya jøhørwā papay la dāgay.»

9:51 9.51 24.50-51; Mt 19.1; Mk 10.1; SNM 1.9 **9:52** 9.52 10.33

† **9:53** 9.53 Ndøhay Samari, ata masa-gøra nga Jøwif hay. Anda keðe, a wudam Jøwif hay da Galile a diyam a Jeruzelem ta daa hwayak ata ba. **9:54** 9.54 2Bay 1.10, 12

⁶⁰ Yesu a mbəfdara, a ləvar: «Mbəkdata ndəhay maməctakaya nga jəhmata ndəhay ata hay maməctakaya. Kah na, daw ta wuzey mey da ray mewey nga Gazlavay da ray ndəhay.»

⁶¹ Ndaw lanjar daha saya a ləvar: «Yah na, ya daw la asi kah Bay adaw, ama vəlya cəved amba ya da catərwa har a ndəhay da way ala hay la dʒagay.» ⁶² Yesu a mbəfdara, a ləvar: «Ndaw masa fa həvey ta sla hay, a mbədey dey fa dəba na, anga letək ta ndaw ma wudəy nga daw taa cəved adaw, ama a nəkey dey fa dəba aa cəved anga magurma. Ndaw anda ngene na, a gwa mekey sləra nga Bay Gazlavay ba sələk.»

10

Yesu a slərdata ndəhay kwakwar maasala a ray a cew

¹ Fa dəba ha, Bay Mahura a weley gula hay mekele kwakwar maasala a ray a cew, amba a slərdata tabiya cew cew teesəd fa mey anga aa berney hay cəpa ta a slala hay tabiya masa anga ta ray anga ma da daw a hwad a. ² A nɟatar mey, a ləvtar: «Cek ta key la ga da ley, ama ndəhay nga kamərwa a way na, pəreh. Anda kedə, kamar ambahw a bay nga ley a, nga slərwa ndəhay mekele saya a dey a nga kawa cek hay da ley a. ³ Yaw, anda kedə diyam, ya slərdakwar anda bəz-təbaŋ hay nɟada wuzlah gədey-ley hay. ⁴ Ka da lam dala ba, ka da lam gabal ba, kwa ka da lam tarak hay ba. Ka da

lacam daa cøvedf nga cey har a ndøhay ba.
⁵ Da ka mbøzam a way ndaw nga njeý, teesed na, løvam: “Anja way kedfe nga njeý daa zazay.”
⁶ Da ndaw ma wudfey zazay nga njeý da way anga daha na, mepøsey-mey akwar a, a wusfar la. Da ndaw ma wudfey zazay da way a daa ba na, mepøsey-mey akwar a, a vøhwa la fa akwar. ⁷ Da ndøhay da way a ta tøbmakwar la, njam da way a ngene, zømam cek, sam cek, masa ndøhay a ma vøldamakwara, maja ndaw ma ka sløra na, aa tøde nga høtey mawurbay nga sløra anga. Ka da søpmata fa way a fa way a ba. ⁸ Masa akwar ma wusam la aa berney wura wura, da ndøhay fetede a tøbmakwar na, cek masa ndøhay a ma da vøldamakwara, zømamara. ⁹ Mbøldamata masa-macay hay daa berney a, løvmatar a ndøhay daa berney a: “Bay Gazlavay ta wuswa la gweegwe ta akwar nga wey da ray akwar.” ¹⁰ Ama da ka wusam aa berney wura wura masa ndøhay a gømam nga tøbmakwar ba na, diyam aa slam masa ndøhay ga da hwad a, løvam: ¹¹ “Kwa lagwada daa berney akwar fa salay ala, ya raramakwara amba ya wuzdamakwara akwar ta kam cek maaya ba la. Asaya, si ka sørmara Bay Gazlavay ta wuswa la gweegwe ta akwar nga wey da ray akwar!”» ¹² Yaw, Yesu aa guzltar saya, a løvey: «Ya fa løvkwar fara fara, ta pas nga sariya na, Gazlavay a da sørdara banay ta ndøhay daa berney a ngene ma føna nga ndøhay daa berney

10:4 10.4 22.35; 2Bay 4.29 **10:5** 10.5-6 2.14 **10:7** 10.7 1Tm 5.18; 1Kwr 9.6-14 **10:9** 10.9, 11 11.2 **10:11** 10.11 SNM 13.51; 18.6

nga *Sadawm.»

*Yesu a wuzda banay ma da sawa a ray ndəhay
ma təbmara mey anga ba
(Matiye 11.20-24)*

¹³ «Haya! ndəhay da slala Kwaraziŋ, banay a sawa la a ray akwar. Haya! ndəhay da slala Betsayda, banay a sawa la a ray akwar. Ya ta key maazla hay la da wuzlah akwar. Da ndəhay daa berney nga Tir ta nga Sidanw ta hətmatar maazla hay a la na, anja ta mbəddamara menjey ata sem dəga zleezle, anja ta kəzlam zana nga sak meefərey vaw sem fa vaw, asaya, anja ta pətkwalam sem daa bebədes nga wuzwa na, ata ta mbəddamara menjey ata da bəla cay. ¹⁴ Da ray ŋgene, ta pas masa Gazlavay ma da ka sariya da ray bəla na, Gazlavay a da sərdakwar banay ma fəna nga ndəhay daa berney nga Tir ta nga Sidanw. ¹⁵ Akwar, ndəhay da Kapernayum may, ka wulkam na, Gazlavay a ŋgəlkwār la a vad daw? Ara kəne ba. Sasəkar jak, a da kəzlakwar aa slam nga ndəhay maməctakaya.»

¹⁶ Yesu a ləvtar a gula anga hay: «Ndaw masa fa cənkwar mey na, a key ŋgene, a cənya mey may. Ndaw masa ma təba mey akwar ba na, a key a təbey mey adaw ba may. Asaya, ndaw ma rəsyā na, a key ŋgene a rəsa ndaw ma slərđiwa.»

*Ndəhay kwakwar maasala a ray a cew heyey
a vəhmawa da pəkey*

10:12 10.12 Mt 10.15 **10:13** 10.13-14 Iz 23.1-16 **10:15** 10.15
Iz 14.13, 15 **10:16** 10.16 9.48; Mt 18.5; Mk 9.37; Jan 13.20

¹⁷ Ndøhay meslørey hay kwakwar maasala a ray a cew heyey, a vøhmawa ta meesømey ga, a løvmar a Yesu: «Bay Mahura, daa masa ala faa guzlam ta mezøley akah na, kwa malula hay may a cønmandar mey.»

¹⁸ Yesu a mbødfdatara, a løvtar: «Yah, ya ta høtar *Satan la fa tødwa anda mezømey nga var ma kawa da vadf ngada hwayak. ¹⁹ Yaw, jøkam slømay, ya ta vølkwar gødan la nga pey salay a ray zezekw hay ta arac hay, asaya, ya ta vølkwar gødan la nga føna gødan nga masa-gøra hay nga Bay Gazlavay tabiya. Kwa cek fa da høtfakwar daa ba. ²⁰ Ama ka da sasøsam maja malula hay ma cønmakwar mey ba. Sasøsam na, maja mezøley akwar hay mawuzlalatakaya da gazlavay da vadf.»

*Yesu a kar suse a Gazlavay ta meesømey
(Matiye 11.25-27; 13.16-17)*

²¹ Wure wure ngene, *Mesøfney nga Gazlavay a vølar meesømey a Yesu. Ta', Yesu a hølma Gazlavay, a løvey: «Waa Papay Bay Gazlavay, ndaw ma wa slam da vadf ta da hwayak, ya fa kaka suse, maja ka ta wuzdørwa maaya akah la a ndøhay ma søra cek ba anda bøza hay mecøhe hay. Ama ngada ndøhay masa ta lenjesl ma søra cek na, ka ta bøda maaya ha sem fa ata. Ahaw Papay, maja ta mbafaka sem nga ka køne.»

10:17 10.17 9.10; Mk 6.30 **10:18** 10.18 Jan 12.31; CWJ 12.9
10:19 10.19 Ps 91.13 **10:20** 10.20 Mab 32.32; Føl 4.3; CWJ 3.5
10:21 10.21 4.18; Mt 11.25

²² Ta', a ləvtar a ndəhay: «Papay ta vəldatiwa cek hay tabiya sem asi har adaw. Kwa ndaw pal ma sərya, yah, *Bəz nga Ndaw na, daa ba, si Papay. Asaya, kwa ndaw pal ma səra Papay daa ba may, si yah, Bəz anğa, leŋ ndəhay masa yah ma wudəy nga wuzdatara.»

²³ Fa dəba ha, ta', a mbədey dey ŋgada fa gula anğa hay, a ləvtar ŋgada ata taava ata: «Maaya nga Gazlavay aa da ray akwar maja akwar ma hətmar cek masa Gazlavay ma ka keđe ta dey akwar. ²⁴ Ama ya fa ləvkwar, ndəhay ma təla mey nga Gazlavay zleezle ta bay hay ga, ta wudam la nga hətmar cek masa akwar ma hətmar keđe, ama ta hətmar daa ba. Ta wudam la nga cəndamara cek masa akwar ma cəndamara keđe, ama ta cəndamara daa ba.»

Mey-menğey ta ndaw Samari

²⁵ Fetede na, *ndaw maa sərkada kwakwas nga Mawiz daha, a wudəy nga jada Yesu. Ta', a sləkdey, aa cəfda, a ləvar: «Bay adaw, ya da key amba ya hətey heter mendəvey ba na, me?»

²⁶ Yesu a mbəddara, a ləvar: «Mawuzlalakaya daa kwakwas aləkwa na, kwariya? Masa kah ma janğa na, ka cənda na, kwara?» ²⁷ Ndaw aha, a mbəddara a Yesu, a ləvar: «Mey a, a ləvey: “Si ka wudə Bay Gazlavay akah ta mevel akah cəpa, ta mesəfney akah cəpa, ta gədaŋ akah cəpa, ta leŋgesl akah cəpa. Si ka wudə meseembew akah anda kah ma wudə ray akah.”» ²⁸ Yesu a mbəddara, a ləvar: «Yawa, ka ta mbəddiwa la

maaya kalah. Daw ta ka kōne, ka hōtey heter mendōvey ba la.»

²⁹ Ama ndaw aha a wufey amba a bōla hwaray daa dey an̄ga. Da ray n̄gene, aa cōfda Yesu saya, a lōvar: «Meseembew adaw na, wa?»

³⁰ Yesu aa guzlar saya, a lōvar: «Ndaw *Jōwif daha a slōkdey da *Jeruzelem, a daw a Jerikwaw. A da daw na, a har mayal hay. Mayal hay a, a kōrzamara, a kōdmara, a mbōkdamara hōdek hōdek n̄ga mōcey. ³¹ Fa dōba ha, *ndaw ma ka kwakwas n̄ga Gazlavay daha, a daw taa cōved e n̄gene. A hōtar ndaw masa mayal hay ma kōdmara heyey. Ta', a zlēngedey, a daw dōren̄ ta an̄ga. ³² Fa dōba ha, ndaw ma ka kwakwas n̄ga Gazlavay mekele daha masa da wuzlah ndōhay n̄ga *Levi, a daw taa slam aha n̄gene may. A hōtar ndaw masa mayal hay ma kōdmara heyey na, ta', a zlēngedey a daw dōren̄ ta an̄ga, anda ndaw n̄geeme heyey saya na, gway. ³³ Ama, ndaw-mōlak daha, ara ndaw *Samari, fa daw taa cōved e n̄gene may. A wusey a cakay ndaw masa mayal hay ma kōdmara kedē na, a nōka na, a kar dey-ceceh. ³⁴ Ta', a n̄gōchey a cakay a, a kar mal ta slalak fa mbōlek e, a mbōzra. Fa dōba ha, a la a ray zōngwaw an̄ga, ta', a handa aa way meney n̄ga mōlak hay, a nōkfar dey. ³⁵ Pepōrek e, masa fa da daw aa mepōkey an̄ga na, ta' a vōlar dala a bay n̄ga way a, a lōvar: "Nōkfayawa dey fa ndaw kedē. Pas masa ya ta vōhwa cay daa mepōkey adaw na, yah ta ray

10:28 10.28 Lev 18.5; Rm 10.5; Gal 3.12; Jan 13.17 **10:33** 10.33 Samari: Mt 10.5; Lk 9.52; 17.11, 16; Jan 4.9, 39-40; SNM 1.8; 8.1, 5, 14-17, 25; 9.31

adaw, ya pølkawa cek tabiya masa ka maa zøfda maja anga fa døba adaw la.”» ³⁶ Masa Yesu ma ndøvda mey-mengey kede cay na, ta', aa cøfda *ndaw maa sèrkada kwakwas nga Mawiz heyey, a løvar: «Da wuzlah ndøhay maakar kede na, meseembew nga ndaw masa mayal hay ma kødmara kaa na, wa?» ³⁷ *Ndaw maa sèrkada kwakwas nga Mawiz a, a mbøddara, a løvar: «Meseembew anga na, ara ndaw masa ma sørfar dey-ceceh.» Ta', Yesu a løvar: «Daw, ta ka køne.»

Mey da ray ata Marta ta Mari

³⁸ Ata Yesu ta gula anga hay fa diyam daa cøved. Masa ata ma wusam la a slala daha na, fetede, ngwas daha mezøley Marta, a ngøla Yesu a way anga. ³⁹ Dam-mamaha daha, mezøley *Mari, cøkwam! a njeý a cakay Bay Mahura, fa jøkey slømay fa mey anga masa aa ma kada. ⁴⁰ Marta fa key sløra hay mekele mekele ga daa hejek. Ta', a sawa fa Yesu, a løvar: «Bay Mahura, dam-mama adaw a mbøkdatiwa sløra hay tabiya a ray adaw anda kede na, a mbafaka gway daw? Løvar nga sawa nga jønya.» ⁴¹ Yesu a mbøddara, a løvar: «Marta, Marta, ka fa høba ray akah maja ka fa key cek hay mekele mekele ga. ⁴² Ama cek pal mahura nga key daha. Ara cek masa Mari ma ka kede. Ndaw ma gwa nga tøka daa ba.»

11

Mey da ray medørey-dangay (Matiye 6.9-13; 7.7-11)

¹ Ta pas langar daha, Yesu fa dørey dangay daa slam daha. Masa aa ma ndøvda cay na, ndaw pal dasi gula anɗa hay, aa cəfda, a ləvar: «Bay Mahura, sasərkadandar medørey dangay anda *Jan maa sərkadata gula anɗa hay cey.» ² Yesu a ləvtar: «Da akwar fa dəram dangay na, ləvam: Papan Bay Gazlavay, anja ndəhay tabiya nɗa namaka ray maja kah na, Bay Gazlavay pal. Maaya na, ka wa bəla tabiya.

³ Vəɓndar cek mezəmey nɗa wusndar fa dər a, fa dər a.

⁴ Mbəkɗandara mebørey ala, maja ala may, ala fa mbəkdamatara mebørey nɗa ndəhay ma kamandar cek maaya ba. Jəɓndar amba cek a batandar nɗa key mebørey ba.»

⁵ Yesu aa guzltar mey-menɗey da ray medørey-dangay a gula anɗa hay, a ləvtar: «Da ndaw da wuzlah akwar, jam anɗa daha na, a daw fa anɗa ta wuzlah-tavaf amba aa cəfda, a ləvar: “Jam adaw, vəɓya peɗ maakar yaa dəɗey cey, ⁶ maja mandala adaw ta sawa la da pəkey ta way adaw, ama cek mezəmey amba ya vəlar daa ba.” ⁷ Jam anɗa ha a mbəɗɗara da way da way, a ləvar: “Ka sərɗaya banay ba. Ya ta gərca mey-mbew

11:1 11.1 5.16 **11:2** 11.2 ka wa bəla tabiya (mewey nɗa Gazlavay da ray ndəhay): 4.43; 9.2, 62; 10.9, 11; 17.21; 19.11; SNM 1.6-8; 19.8; 28.23, 31 **11:3** 11.3 12.22-32

cay, ala manatakaya ta bəz adaw hay. Ya gwa ya sləkdey amba ya vəlka peŋ ba.”» ⁸ Yesu a lövey saya: «Ya fa lövkwar kwa ndaw aha, a wudey nga sləkdey ba na, a sləkdey la. A da sləkdey na, maja ata jam ba, ama maja da ta vələr daa ba na, jam anğa ha a daa cəfda dey ga, hwaray fa da kar daa ba. Anda kedə, a vələr cek tabiya masa jam anğa ha ma wudey la.

⁹ «Yah na, ya fa lövkwar: Cacəfdam cek fa Bay Gazlavay, a vəldakwara la. Səpam cek fa Gazlavay, ka hətam la. Zəlam fa mey-mbew, a wurkwara la, ¹⁰ maja kwa waawa maa cəfdafar cek na, a vələr la. Kwa waawa ma səpey cek fa vəda na, a hətey la. Kwa waawa ma zəley fa mey-mbew na, a wurara la.

¹¹ «Akwar papaŋ nga bəza hay, da bəzey akah aa cəfdafaka ewet na, ka vələr zezekw la daw? ¹² Yaw, da aa cəfdafaka slesled na, ka vələr arac la daw? ¹³ Akwar ndəhay malamba hay ma!, ka səmra nga vəley cek maaya ngada bəz akwar hay. Da kəne na, kaa wara Papakw akwar Bay Gazlavay da vad a vəltar Mesəfney anğa ngada ndəhay masa maa cəfdafamara ba na, kwara?»

Gədanŋ nga Bay Gazlavay a fəna gədanŋ nga Satan

(Matiye 12.22-30; Mark 3.20-27)

¹⁴ Pas pal daha Yesu a bəley malula da ray ndaw ma gwa meeguzley ba daha. Masa anğa ma bəla malula ha cay na, ndaw a, aa guzley dəba. Ndəhay tabiya fetede a rəzlam.

15 Ama ndəhay siya da wuzlah ata a ləvam: «Ara *Beyelzebul, bay nga mesəfney maaya ba hay ma vəlar gədan nga bəley malula da ray ndəhay.» 16 Siya hay a səpam cəved nga jadamara, a ləvmar nga key maazla nga wuzda gədan anğa a sawa ta fa Bay Gazlavay. 17 Ama Yesu a səra mewulkey ata, ta', a ləvtar: «Da ndəhay daa hwayak pal a kam vəram da wuzlah ata na, hwayak a ngene a nəsey la. Daa vəram a ngene, way hay a bəzlam la. 18 Da gula hay nga *Satan, a kam vəram da wuzlah ata na, kaa wara Satan a, a da cəmtar ray nga wey da ray ata na, kwara dəba wura? Yaw, ya ləvkwar anda kedə na, maja ka ləvam ya bəley malula da ray ndəhay ta gədan nga Beyelzebul. 19 Da kəne na, kaa gula akwar hay a bəlam malula ta gədan nga wa? Ka ləvam ta gədan nga Gazlavay, ba diya? Da ray ngene, gula akwar hay a, a wuzdamakwara la mey akwar ngene ara anğa ba. 20 Fara fara, ya bəley malula da ray ndəhay na, ara ta gədan nga Gazlavay. A wudəy nga ləvey, Gazlavay fa wey da ray akwar cay.»

21 Yesu a ngey mey saya, a ləvey: «Da ndaw masa-gədan fa jəda zleley anğa ta cek ma ka vəram na, zleley anğa ha mapakaya maaya maaya, cek a wusfar ba. 22 Ama da ndaw mekele ma fəna ta gədan a sawa, a kərza ndaw aha, a pərlara cek mekey vəram anğa hay tabiya masa anğa ma jəda zleley anğa ta anğa. A həlra zleley anğa tabiya, a wunkatara a ndəhay anğa hay.

23 «Yaw, da ndaw aa ta yah daa ba na, ngene

ndaw a ara masa-gëra adaw. Asaya, da ndaw a gëmey nga jënja nga bəcwa ndəhay aa cəved adaw ba na, a key ngene, aa wadatar ray.»

*Mey da ray malula ma vəhwa a ray ndaw saya
(Matiye 12.43-45)*

²⁴ Yesu aa guzley saya, a ləvey: «Da masa malula ta bey sem da ray ndaw na, a daw a pəkey da ley saw, a səpey slam nga məskey vaw. Da ta hətey daa ba na, a ləvey: “Nğama ya vəhey aa slam adaw masa yah ma bawa da hwađ a heyey.” ²⁵ Ta’, a vəhey a ray ndaw aha aa slam anğa heyey, a hətfar slam aha mađiykaya maaya maaya. ²⁶ Da ray ngene, malula ha a daw a nğəlwa malula hay mekele maasala ma fənmara ta həma. A samawa a ray ndaw a heyey. Anda keđe, ndaw aha a da sərey banay ma fəna masa ngeeme.»

Maaya nga Gazlavay na, aa da ray wa hay wa?

²⁷ Masa Yesu ma kada mey keđe la na, nğwas daha da wuzlah ndəhay makustakaya kaa heyey, aa guzlar a Yesu, a ləvar: «Maaya nga Gazlavay aa da ray nğwas masa kah ma yawa da hwađ anğa, kah ma sa dəwa anğa!» ²⁸ Yesu a ləvar: «Ahaw, ama maaya nga Gazlavay nga sawa jak na, a ray ndəhay ma jəkam sləmay fa mey nga Gazlavay, ma kadamara sləra ta mey a.»

*Ndəhay aa cəfdamara Yesu nga key maazla
(Matiye 12.38-42)*

29 Ndəhay ga fa kusmawa ma fəna ma fəna a cakay Yesu. Yesu a zlar ŋгаа guzley, a ləvey: «Ndəhay masa wure keđe kaa na, maaya ba hay. Aa cəfdam maazla masa da gazlavay da vad ma wuzda ara Gazlavay ma slərđiwa. Ama a hətmar maazla ha daa ba, si maazla anda ma key ta *Jawnas, *ndaw ma təla mey ŋгаа Gazlavay zleezle. 30 Anda Gazlavay ma ka maazla ta Jawnas zleezle ŋгада ndəhay daa berney ŋгаа Niniwe, ara kəne may ta yah, *Bəz ŋгаа Ndaw, ma da tərey ŋгаа maazla ŋгада ndəhay masa wure keđe. 31 Yaw, ta pas sariya masa Gazlavay ma da ka na, ŋгwas ma key bay daa hwayak ŋгаа Saba zleezle, a lacawa ray la ŋгаа mbəđkwar ray, akwar ndəhay masa wure keđe, maja aŋga na, a sawa da dərəŋ ŋгаа cəney mey maaya ŋгаа Bay *Salaməŋw, ndaw ta leŋgesl. Nəkmara, da wuzlah akwar fede, ndaw ma fəna Bay Salaməŋw daha! 32 Ta pas sariya na, ndəhay daa berney ŋгаа Niniwe heyey, a lacamawa ray la ŋгаа mbəđmakwar ray, akwar ndəhay masa wure keđe, maja daa masa ata ma cəndamara mey ŋгаа Gazlavay masa Jawnas ma wuzdatara na, ta mbəđdamara menjey ata sem. Nəkmara, da wuzlah akwar fede, ndaw ma fəna Jawnas daha!»

Mey-menjey ta slam-mewedey
(Matiye 5.15; 6.22-23)

33 Yesu aa guzltar ta mey-menjey: «Da ndaw ta gəđey awaw la aa petərļa ŋгаа wedey slam na,

a dɔpa ba. Ama a pa aa slam mepey petɔrla nga wadɔ slam daa way a, amba ndɔhay ma mbɔzam a hwad a na, a hɛtmar dey. ³⁴ Bɔz nga dey akah na, fa wadɔ vaw akah anda petɔrla ma wadɔ slam. Da bɔz nga dey akah anɔa maaya maaya na, kah daa slam-mewedey. Ama da dey akah aa maaya ba na, nɔgene, kah daa lɔvan. ³⁵ Anda kedɛ, wey vaw anɔa slam-mewedey daa kah nɔgene na, nga tɔrey nga lɔvan ba. ³⁶ Ama da vaw akah cɔpa aa daa slam-mewedey, lɔvan da hwad a kwa kusɛt kɔdɛy daa ba na, nɔgene, vaw akah a da wedey anda petɔrla ma wadɔ slam.»

Yesu a mbɔɔtar ray a Fariza hay ta ndɔhay maa sɔrkada kwakwas nga Mawiz (Matiye 23.1-36; Mark 12.38-40)

³⁷ Masa Yesu ma ndɔvda meeguzley cay na, ndaw Fariza daha a zɔla a way anɔa nga zɔmey daf. Ta', a diyam, a mbɔzam a way a, a njam nga zɔmey daf. ³⁸ Ndaw Fariza heyey a rɔzley, maja Yesu ta pɔra har nga zɔmey daf anda kwakwas nga *Fariza hay a ma lɔvey na, daa ba. ³⁹ Bay Mahura a lɔvar: «Akwar Fariza hay, akwar fa pɔrmara dɔba nga vɔley nga daf ta vɔley nga yam akwar hay maaya maaya nga sɔpey kwakwas akwar, ama mevel akwar na, marɔhkaya ta mewulkey nga leley, ta nga key maagway. ⁴⁰ Akwar ndɔhay marɔzltakaya hay! Gazlavay ma karawa dɔba nga cek hay a na, ta karawa hwad a daa ba daw? ⁴¹ Ama da ka wudam mevel akwar nga tɔrey maaya fa mey

nga Gazlavay, maaya na, ka vølmatar cek masa daa vøley akwar hay a masa-viya hay.

⁴² «Banay a sawa la a ray akwar, akwar Fariza hay. Akwar fa wunkamata cek akwar hay tabiya slam kuraw, akwar fa vøldamara slam pal a Gazlavay, kwa cek hay mecøhe mecøhe ma cørda lar, ta gwaslaf nga lar mekele mekele daa jerne akwar hay na, akwar fa wunkamara køne may. Ama ka sørfadamara nga key cek maaya ta cøved e a ndøhay ba. Asaya, ka wudmara Gazlavay ba. Sasøkar jak, cek hay a ngene na, ara cek hay maaya nga key. Ka da mbøkdamara nga key cek hay siya hay ba may.

⁴³ «Banay a sawa la a ray akwar, akwar Fariza hay, maja daa *way-mewuzey-mey nga Gazlavay na, ka wudam menjey aa slam maaya masa fa mey. Ka wudam ndøhay a camakwar har ta meney ray fa mey nga ndøhay makustakaya ga.

⁴⁴ Banay a sawa la a ray akwar, akwar Fariza hay, maja akwar anda cøvay hay ma høtey ba masa ma katar hezey a ndøhay ma diyam ta ray a, kwa a sørmara ba.»

⁴⁵ Ndaw pal da wuzlah *ndøhay maa sørkada kwakwas nga Mawiz a mbøfdara, a løvar: «Waa bay ala, kaa guzley anda kedø na, a key ka cøndar ala ndøhay maa sørkada kwakwas may.»

⁴⁶ Yesu a mbøfdara, a løvar: «Akwar ndøhay maa sørkada kwakwas nga Mawiz may, banay a sawa la a ray akwar, maja akwar fa bamawa kwakwas hay maadaw a maadaw a masa

ndəhay a gwamara nga səpmara ba. Ama ka gəmam nga jənmata nga səpey kwakwas hay a, kwa nekədey ba. ⁴⁷ Banay a sawa la a ray akwar, akwar masa ma ləmamata cəvay hay nga ndəhay ma təla mey nga Gazlavay zleezle nga mbey, anja ara papan nga papakw akwar hay ma kədmata jak. ⁴⁸ Anda kedə, akwar fa wuzdamara a ndəhay sləra nga papan nga papakw akwar hay ngene na, a mbafakwar. Ata na, ta kədmata ndəhay ma təla mey nga Gazlavay zleezle sem, akwar kwa ka ləmamata cəvay ata hay maaya maaya. ⁴⁹ Maja ngene, Bay Gazlavay ma səra cek tabiya, a ləvey: “Ya da slərwa ndəhay ma təla mey adaw, ta ndəhay meslərey. A da sərdamata banay ta siya hay da wuzlah ata, siya hay may, a da kədmata vagay.”

⁵⁰ Da ray ngene, mambaz nga ndəhay ma təla mey nga Gazlavay tabiya masa ma məcam dəga nga mezley nga bəla na, a hufey la a ray ndəhay masa wure kedə. ⁵¹ A kədam teesəd na, *Abel. Asaya, ta kədam ndəhay mekele mekele la haa kasl fa *Zakari masa ata ma kədmara daa walan nga slam-mefəkey cek ngada Gazlavay ta *Way nga Gazlavay. Fara fara, ya fa ləvkwar, Gazlavay a katar sariya la a ndəhay masa wure kedə maja ata.

⁵² «Akwar ndəhay maa sərkada kwakwas nga Mawiz, banay a sawa la a ray akwar maja akwar ta bədamara mey nga Gazlavay sem fa ndəhay anda ndaw ma bəy lekəle nga mey-slam.»

⁵³ Masa Yesu ma bawa la da way ndaw Fariza heyey na, ndəhay maa sərkaɗa kwakwas ŋga Mawiz ta Fariza hay, mevel a catar ga. Ta', aa cəfdamara da ray mey hay mekele mekele, ⁵⁴ amba da ta hətam mey maaya ba la na, a dadəɗfamar mey.

12

*Yesu a patar lenɗesl a gula anɗa hay
(Matiye 10.26, 27)*

¹ Daa masa Yesu fa kam yawa ta *Fariza hay len ta *ndəhay maa sərkaɗa kwakwas ŋga Mawiz heyey na, ndəhay ga ta kusam la, a key gabal weewe, kwa slam ŋga lecey daa ba. Yesu aa guzltar a gula anɗa hay dagay, a ləvtar: «Wam vaw fa cek ma həsla peŋ ŋga Fariza hay. Anda meləvey, wam vaw fa Fariza hay, ndəhay masa ta neneh cew. ² Cek tabiya masa ndəhay ma badamara, a wuzwa la a palah, cek hay masa ndəhay ma səmra ba na, a səmra la. ³ Maja ŋgene, cek tabiya masa akwar ma kadamara ta tavaɗ daa ləvaŋ na, ndəhay tabiya a cəndamara la taa pas. Mey tabiya masa akwar maa səkdamara taa səkey da ver na, a wuzdamara la ta gədaŋ daa slam metəley mey.»

*Maaya ŋga zlurey na, ta wa?
(Matiye 10.28-31)*

⁴ Yesu a ləvtar: «Ya fa ləvkwar, jam aɗaw hay, ka da zluram ta ndəhay ma da kəɗmakwar vagay ba, maja a da kəɗam na, vaw akwar

daada gway. Fa dɔba ha, fa da gwamara nga kamakwar cek mekele daa saba. ⁵ Amba ya wuzdakwara ndaw masa akwar ma da zluram ta anɗa. Zluram na, ta Gazlavay gway, maja ta kɛɗkwar vagay la na, fa dɔba ha, a gwa nga kɛzlakwar aa vɛgedɗ nga awaw magaza saya. Fara fara, ya fa lɔvkwar, zluram ta anɗa.

⁶ «Ɗiyaɗ mecɛhe mecɛhe zlam na, a gwa nga hɛɗkedey dala cew daada, ba daw? Ama Gazlavay a sɛrta ɗiyaɗ hay a pal pal tabiya. ⁷ Akwar may, kwa engwec nga ray akwar hay na, maslɛftakaya pal pal tabiya. Ka da zluram ba! Akwar na, Gazlavay a wudkwar a fɛna ɗiyaɗ hay mecɛhe mecɛhe ga ngene, ba daw?»

*Mey da ray mekey sede da ray Yesu
(Matiye 10.32-33; 12.32; 10.19-20)*

⁸ Yesu a lɔvtar saya: «Ehe, ya fa lɔvkwar saya, kwa waawa ma lɔvey fa mey nga ndɛhay, anɗa ndaw adaw na, ngene, yah, *Bɛz nga Ndaw, ya da lɔvey fa mey nga maslanɗ hay nga Gazlavay da vadɗ ta pas sariya, anɗa ndaw adaw may. ⁹ Ama ndaw ma lɔvey fa mey nga ndɛhay a sɛrya ba na, yah, Bɛz nga Ndaw, ya da lɔvey fa mey nga maslanɗ hay nga Gazlavay ta pas sariya, ya sɛra ba may.

¹⁰ «Kwa waawa maa guzley mey maaya ba da ray adaw, yah, Bɛz nga Ndaw na, Gazlavay a mbɛkdara mebɛrey anɗa la. Ama ndaw ma cɛɗa *Mesɛfnɛy nga Gazlavay na, Gazlavay fa da mbɛkdara mebɛrey anɗa daa ba sɛlak.

¹¹ «Da a handamakwar aa *way-mewuzey-mey nga Gazlavay nga key sariya, da daa ba, fa mey nga ndəhay mahura hay ta bay hay amba a kamakwar sariya na, ka da zloram ba, ray akwar a da həbey da ray mey masa akwar ma da mbəđdamatara nga ləhey ray akwar ba. ¹² Mey masa akwar ma da mbəđdamatara na, Mesəfney nga Gazlavay a wuzdakwara la ta pas ɲgene.»

Mey-menɟey ta ndaw masa-zleley marəzlkaya

¹³ Ndaw pal da wuzlah ndəhay ga da cakay Yesu heyey a ləvar: «Bay adaw, ləvar a məlma adaw mahura nga wunkandara zleley nga papa ala ma mbəkđandara cey!»

¹⁴ Yesu a mbəđdara, a ləvar: «Jam adaw, ma paya nga dəsley mey da wuzlah akwar ta nga wunkakwara zleley akwar na, wa?» ¹⁵ Fa dəba ha, aa guzltar a ndəhay tabiya, a ləvtar: «Wam vaw, ka da səpam nga key zleley ta har akwar ba. Kwa ndaw, anɟa ta zleley ga na, heter anɟa fa da njeɟ maja zleley a na, daa ba.»

¹⁶ Ta', aa guzltar mey-menɟey, a ləvtar: «Ndaw daha, anɟa ta zleley ga. Ley anɟa hay ta kam cek la maaya maaya. ¹⁷ Anda kedə, ndaw aha, a wulkey, a ləvey: “Slam nga pata cek adaw hay daa saba. Ya da key na, kwara?” ¹⁸ Fa dəba ha, a ləvey: “Aha! Ya səra cek masa yah ma da ka. Nɟama ya həbta wuded adaw hay cəpa, ya ləmta mahura mahura, ya bəcta daw adaw ta zleley adaw hay tabiya a hwad a. ¹⁹ Fa dəba ha, ya da ləvey: Zleley adaw fa da ndəvey daa ba, a

key mevey weewe la. Ya da mäskey vaw, ya da zəmey cek, ya da sey cek, ya da njeý daa wiya.”

²⁰ «Ama Gazlavay a ləvar a ndaw aha: “Kah na, ndaw marəzlkaya, dasi tavađ keđe, ya da la mesəfney akah. Zleley masa kah ma bəca ŋgene na, ŋgada wa?”»

²¹ Da ray ŋgene, Yesu a wuzdatara mey a, a ndəhay da cakay a heyey, a ləvtar: «Ndəhay masa ma bəcam zleley da bəla keđe ŋgada ata ray ata na, a key ŋgene, a kam cek ma mbafar a Gazlavay ba. Ata letek ta ndaw a keđe.»

Mey da ray mepey Gazlavay ŋga ndaw fara fara

(Matiye 6.25-34)

²² Fa dəba ha, Yesu aa guzltar a gula anġa hay, a ləvtar: «Maja ŋgene, ya fa ləvkwar fara fara, daa menjeý akwar na, ray akwar a da həbey da ray cek mezəmey ta cek mesey ba. Asaya, ray akwar a da həbey da ray zana ŋga kəzley fa vaw akwar ba. ²³ Ya ləvkwar anda keđe na, maja cek mezəmey a fəna heter akwar ba, zana may, a fəna vaw akwar ba.

²⁴ «Yaw, wulkam da ray diyanġ hay cey! Fa sləkam daa ba, fa ŋġəmam daw daa ba, kwa wuded ata hay daa ba, ama Gazlavay fa vəltar cek mezəmey cəŋġa. Akwar na, ka fənmata diyanġ hay ba daw? ²⁵ Da wuzlah akwar ndaw ma gwa ŋga pey kwa đar pal a ray đar anġa da bəla ta mewulkey anġa na, wa? ²⁶ Da ka

gwamara mekey cek mecøhe ba na, ka høbam ray da ray cek hay mekele na, maja me?

²⁷ «Nøkmara meefekwey hay da ley cey! Aa fakwam na, kwara? A kam sløra ba, a cam zana ba, ama ya fa løvkwar, kwa Bay *Salamanjw zleezle ta zleley ga ta gwa nga køzley zana ma mbey anda meefekwey pal na, daa ba. ²⁸ Gazlavay a ka amba kusaf aa fekwey tasana, ama mandaw na, kusaf a, a wewurey. Da Gazlavay fa key cek maaya ngada kusaf masa awaw ma da wawura anda kefe na, Gazlavay a nøkfakwar dey ma fønna kusaf a ngene daa ba daw? Akwar masa ma pamara Gazlavay nga ndaw akwar fara fara ba ngene, sørmara Gazlavay a køzlkwar zana la ma fønna meefekwey hay a. ²⁹ Anda kefe, ray akwar a da høbey mandaw mandaw da ray cek mezømey ta da ray cek mesey ba. Ka da zluram maja cek hay a ba. ³⁰ Ma høbam ray maja cek hay a ngene na, ndøhay da bøla kefe masa ma sørmara Gazlavay ba. Ama akwar na, Papakw akwar, Bay Gazlavay, a søra cek masa akwar ma wudam. ³¹ Anda kefe, søpam na, Gazlavay nga wey da ray akwar. Fa døba ha, Bay Gazlavay a vøldakwara cek hay siya la may.»

*Mey da ray meböcey zleley da gazlavay da vad
(Matiye 6.19-21)*

³² Yesu a løvtar a gula anga hay: «Akwar na, ga daa ba anda tøbøn hay masa nguyer køfey, ama ka da zluram ba, maja ta mbafar la a Papakw akwar amba a vølkwar cek hay maaya masa anga ma diytara ngada ndøhay masa anga fa

wey da ray ata. ³³ Hədfkadamata cek akwar hay, wunkamatara dala ha a masa-viya hay. Səpam nga bəcey zleley * na, aa slam masa menjey nga sərmataw da vad. Fetede zleley akwar a fa da ndəvey daa ba. Anda kedə, mayal hay a gwamara nga lalamara daa ba, kwa maaca a gwa nga nəsa ba. ³⁴ Sərmara, daa slam masa zleley akwar aa da hwađ a na, mevel akwar may aa fetede.»

Mey da ray mewey vaw nga key sləra ngada Gazlavay

³⁵ Yesu a ləvtar: «Njam vaw madiykaya mandaw mandaw nga key sləra ngada Gazlavay. Ka da məcmata petərla akwar hay ba, ³⁶ anda ndəhay ma ka sləra ma səkwmarə bay nga way ma lawa daa gwagway nga kwakwa ta tavad. A səkwmarə amba a wurmarə mey-mbew fiyaw da masa ta vəhwa cay, fa zəley fa mey-mbew. ³⁷ Da bay nga way a sawa, a hətfatar ata ta dey na, meesəmey daha ngada ndəhay ma ka sləra hay a. Ya fa ləvkwar fara fara, bay nga way a, a pa zana nga sləra fa vaw, a zəltərwa, a njadata, a vəltar cek mezəmey. ³⁸ Kwa a vəhwa ta wuzlah-tavad, kwa ta slam ngaa pərek, a hətfatar ata ta dey na, meesəmey daha ngada ndəhay a.

12:32 12.32 Iz 41.14; Lk 22.29 * **12:33** 12.33 zleley: Yesu a wufey nga ləvey na, da ka fa kar cek ma mbafar a Gazlavay na, mawurbay akah mapakaya da gazlavay da vad anda zleley akah məbəkəyaya a nəsey ba, a ndəvey ba. **12:33** 12.33 Mt 6.19; 6.20; Lk 11.41; 18.22; SNM 2.45; 4.34-37; Kwa 3.1-2 **12:35** 12.35-36 Mt 25.1 **12:36** 12.36 CWJ 3.20

³⁹ «Jøkam sləmay maaya maaya, da bay nga way a səra đar masa ndaw-mayal ma da daw a way anğa na, a mbəkda ndaw-mayal a nga sləna way anğa ha la daw? ⁴⁰ Yaw, akwar may, wam vaw maaya maaya maja yah, *Bəz nga Ndaw, ya da vəhwa na, kwa ka sərmara đar a ba.»

Mey da ray ndaw ma ka sləra maaya ta maaya ba

(Matiye 24.45-51)

⁴¹ *Piyer aa cəfda Yesu, a ləvar: «Bay Mahura, kaa guzley ta mey-menğey keđe na, ngada ala daw, ngada ndəhay tabiya daw?»

⁴² Bay Mahura a mbəđdara, a ləvar: «Ndaw ma ka sləra maaya ta lenğesl na, wura? Ndaw ma ka sləra maaya ta lenğesl na, ara ndaw masa bay anğa ma da pa nga mahura da ray ma ka sləra anğa hay cəpa, amba a vəltar cek mezəmey daa masa may fa catar. ⁴³ Da masa bay anğa ha a sawa a hətfar anğa fa ka sləra ha na, ndaw ma ka sləra ha aa səmey la. ⁴⁴ Ya fa ləvkwar fara fara, bay anğa ha, a da vəldara zleley anğa hay cəpa a har anğa amba a nəkfar dey. ⁴⁵ Ama ndaw ma ka sləra masa ma ley mewulkey anğa wal na, a ləvey: “Bay adaw fa da vəhwa gweegwe daa ba.” Ta’, a kəđta ndəhay ma ka sləra hay mezəle hay ta manğusa hay. A zəmey cek, a sey wuzam, a wey. ⁴⁶ Fa dəba ha, bay anğa ha na, a da vəhwa ta pas masa ndaw ma ka sləra ha fa wulkey da ray a daa ba, asaya, kwa fa da səra ler e daa ba. Bay anğa ha a da bəla da way anğa, a da sərda

banay anda an̄ga ma da s̄erdata banay ta nd̄ohay ma t̄eba mey n̄ga Gazlavay ba.»

⁴⁷ Yesu a l̄ovar saya: «Ndaw ma ka sl̄era masa ma s̄era cek masa bay an̄ga ma wud̄ey, ama a wey vaw fa sl̄era an̄ga ba, asaya, a key cek masa an̄ga ma l̄ovar ba na, ndaw aha, a h̄otey mek̄oḁey ga la. ⁴⁸ Da ndaw ma ka sl̄era lan̄gar a s̄era cek masa bay an̄ga ma wud̄ey ba, ama ta key cek maaya ba la t̄oḁe n̄ga k̄oḁey na, a da h̄otey mek̄oḁey nek̄oḁey gway. Ndaw masa Gazlavay ta v̄elar cek la ga a har an̄ga na, a daa c̄oḁḁafar ga k̄one may. Ndaw masa Gazlavay ta v̄elar sl̄era mahura la n̄ga key na, a daa c̄oḁḁafar n̄ga ka sl̄era ha maaya ma f̄ona.»

*Mey da ray nd̄ohay ma da wunkam ḁay maja
Yesu
(Matiye 10.34-36)*

⁴⁹ Yesu a l̄oḁtar a gula an̄ga hay: «Ya sawa na, n̄ga pey awaw fa b̄ela keḁe. Ya wud̄ey na, awaw a, a ḡoḁey d̄oḁa wure keḁe. ⁵⁰ Si a s̄erdamaya banay ga kasl fa mem̄oḁey †. Ray aḁaw fa h̄oḁey kasl pas masa banay a ma da nd̄oḁey. ⁵¹ Ka wulkam ya sawa na, ya handawa zazay a b̄ela daw? Kay! K̄one ba. Ya fa l̄oḁkwar, ya sawa n̄ga wunkey nd̄ohay. ⁵² D̄oḁa wure keḁe, nd̄ohay zlam da way, a wunkam la, maakar a c̄oḁmam la a ray cew, cew a c̄oḁmam la a ray maakar. ⁵³ Yaw, bay n̄ga way a wud̄kam ḁay la ta b̄oḁey

12:47 12.47 Jak 4.17 † **12:50** 12.50 banay ga kasl fa mem̄oḁey: Ta mey Ḡerek, a l̄oḁey «ya da h̄otey baptem.» **12:50** 12.50 Mk 10.38 **12:51** 12.51 2.14 **12:52** 12.52-53 14.26; 21.16; Mt 24.10; Mk 13.12

aŋga, bəzey a wudkam ɗay la ta papaha, ŋgwas a wudkam ɗay la ta dam aŋga, dam a wudkam ɗay la ta mamaha, mamaŋ ŋga bəzey a wudkam ɗay la ta ŋgwas ŋga bəzey aŋga, ŋgwas ŋga bəzey a wudkam ɗay la ta mamaŋ ŋga zel e.»

*Mey da ray mesərey cek ma da key wure keɗe
(Matiye 16.2-3)*

⁵⁴ Yesu a ləvtar a ndəhay ga da cakay a: «Anja ka hətmar gazlavay ŋga var fa lawa ta mey-aŋgwa †, wure ŋgene ka ləvam: “Var fa sawa.” Fa dəba ha, var a, a pey fara. ⁵⁵ Da ka hətmar memed fa kawa ta dey ŋga Məzam § na, ka ləvam: “Mawurbay a key la.” Fa dəba ha, mawurbay a, a key fara. ⁵⁶ Akwar ndəhay masa ta neneh cew, ka gwamara ŋga wunkamara cek ma key da bəla ta cek ma key da gazlavay da vad, ama ka sərmara cek ma key wure keɗe ba na, maja me?»

*Si ndaw a ɗiya mey ta ndaw ma wuda
(Matiye 5.25, 26)*

⁵⁷ Yesu a ləvtar saya: «Akwar ta ray akwar ka sərmara cek masa maaya ŋga key ba na, kwara? ⁵⁸ Da ndaw a wudka, akwar fa diyam cew e aa sariya na, ɗiyamara mey a dəga daa cəved. Da daa ba na, a da handaka fa ndaw ma ka sariya, ndaw ma ka sariya ha a da vəldaka a har sewje

12:53 12.53 Mi 7.6 † **12:54** 12.54 var fa lawa ta mey-aŋgwa: Daa hwayak ŋga Jəwif hay var a sawa na, ta dey ŋga Dəhwa Mediterene. Dəhwa ha aŋga ta mey-aŋgwa ŋga Mafaw hay. § **12:55** 12.55 dey ŋga Məzam: Ara «*sud*» ta mey Nasara.

hay. Sewje hay may, a da kəzlamaka aa fərsəne.
⁵⁹ Ya fa ləvka, ka fa da bawa daa fərsəne he daa
 ba səlak, si kah ma pəla dəvaz a la tabiya ndav.»

13

Mey da ray membədey menjey

¹ Daa ηgene, ndəhay fetede daha, aa guzlar a Yesu, a ləvmar: «Bay Pilat ta kədəy ndəhay *Galile la vagay daa masa ata fa hərəm gənaw hay ηgada Gazlavay. A cəma mambaz ata ta mambaz ηga gənaw hay a.» ² Yesu a mbəddatara, a ləvtar: «Ka wulkam mebərey ηga ndəhay Galile hay a ηgene a fəna ηga Galile hay siya, maja ata ma məcam anda ηgene daw? ³ Ya fa ləvkwār a fəna ba səlak! Ama da akwar ta mbəddamara menjey akwar daa ba na, akwar cəpa ka daa zədam kəne may. ⁴ Yaw, wulkam da ray ndəhay kuraw a ray a daangafad masa way magəlkaya maazəma da slala Siləwe ma bəzlwa a ray ata heyey. Ka wulkam na, a fənmata ndəhay siya da *Jeruzelem ta mebərey daw? ⁵ Ya fa ləvkwār a fənmata ba səlak! Ama da akwar ta mbəddamara menjey akwar daa ba na, akwar cəpa ka daa zədam kəne.»

Mey-menjey ta wudez ma yey ba

⁶ Yesu ta', a ηgatar mey, a ləvtar: «Ndaw daha a rəvey wudez aa ley aηga. Fa dəba ha, a sawa amba a ηgəley babəza ηga wudez e, ama wudez e, ta yey babəza daa ba. ⁷ Bay ηga wudez e, a ləvar a ndaw ma jəda ley aηga ha: “Nəka wudez kede, mevey maakar ya fa sawa amba ya ηgəley

babøza fa vøða, ama babøza fa vøða daa ba. Døsla wudez e, maja fa tēka slam ŋga maaya.”
⁸ Ama ndaw ma jøða ley a, a mbøððara, a løvar: “Bay aðaw, mbækda ta læmla keðe ðagay, amba ya gudha si-wurza, ya hølær gøraŋ asiya. ⁹ Da søfed na, a yey la kwa. Da ta yey daa ba cøŋga na, ka ðøsla.”»

Yesu a mbøley ŋgwas ta pas meməskey-vaw

¹⁰ Ta *pas meməskey-vaw daha, Yesu faa sərkaðata ndøhay daa *way-mewuzey-mey ŋga Gazlavay. ¹¹ Ŋgwas daha, aa ta malula da ray mevey kuraw a ray a ðaŋgafað. Malula ha ta hurma sem. A gwa ŋga lecey der e ba. ¹² Masa Yesu ma høtar ŋgwas aha na, ta’, a zøla, a løvar: «Mamay, malula masa ma hurmaka ŋgene na, daa saba.» ¹³ Ta’, a par har a ray. Wure wure ŋgene, ŋgwas aha ðeŋ! a lecey. A hølma Gazlavay.

¹⁴ Ama *bay-ray ŋga way-mewuzey-mey a, mevel a car maja Yesu ma mbøley ndaw ta pas meməskey-vaw ŋgene. Da ray ŋgene, aa guzltar a ndøhay makustakaya daa way a, a løvtar: «Ðar maakwaw daha ŋga key sløra, da ka wuðam membøley na, samawa ta pas hay a ŋgene, ama ka da samawa ta pas meməskey-vaw ba!»

¹⁵ Bay Mahura a mbøððara a ndaw a, a løvar: «Akwar, ndøhay masa ta neneh cew! Ta pas meməskey-vaw na, akwar fa pøskamata sla akwar hay ta zøŋgwaw akwar hay da gezleŋ, ka handamata ŋga samawa yam, ba diya? ¹⁶ Yaw,

ngwas daa səkway nga *Abərahəm keɖe, anɔa majəwkaya da har *Satan, bay-malula, mevey kuraw a ray a daanɔafad. Anɔa na, ya pəska ta pas meməskey-vaw ba na, maja me?» ¹⁷ Masa Yesu ma mbəɖɖatara anda keɖe la na, hwaray a katar a masa-gəra anɔa hay tabiya. Ama ndəhay makustakaya na, aa səmam da ray sləra hay mekele mekele maaya masa Yesu ma kata.

Mey-menɔey ta babəza nga bazlawar len ta cek ma həsla makala

(Matiye 13.31-33; Mark 4.30-32)

¹⁸ Fa dəba ha, Yesu aa guzɔtar, a ləvtar: «Mewey nga Bay Gazlavay da ray ndəhay na, anɔa anda me? Ya da wa na, ta me? ¹⁹ Ya wa ta babəza nga bazlawar masa ndaw ma la, ma rəba aa ley anɔa. Babəza nga bazlawar aha, ta', a pəcwa, a gəley mahura. Diyan hay a diyam way fa mey-har hay a.»

²⁰ Yesu a ləvtar saya: «Ya da wa mewey nga Bay Gazlavay da ray ndəhay na, ta me? ²¹ Ya wa ta cek ma həsla makala masa ngwas ma həley kuset kəɖey, ma jahadfa ta hapa nga makala ga, amba a həslərwa tabiya.»

Bay Gazlavay a wey na, da ray wa hay wa?

(Matiye 7.13, 14, 21-23)

²² Yesu fa daw nɔada *Jeruzelem, a daw taa berney hay len ta slala hay, faa sərkadata ndəhay. ²³ Daa nɔene ndaw daha, aa cəɖfa, a ləvar: «Bay Mahura, Gazlavay a da ləhey

13:16 13.16 səkway nga Abərahəm: 1.54-55, 73; 3.8; 19.9

13:19 13.19 Ez 17.23; Mt 13.31 **13:21** 13.21 Mt 13.33

daa mebörey na, ndəhay nekədəy gway daw?» Ta', Yesu aa guzltar a ndəhay fetede, a ləvtar: ²⁴ «Kam gədanj amba ka mbəzam taa mey-mbew meengəlez e aa slam masa Bay Gazlavay fa wey da ray ndəhay. Ya fa ləvkwar, ndəhay ga a jadamara la, amba a mbəzam, ama fa da gwamara daa ba.

²⁵ «Yaw, pas pal bay nga slam aha a da sləkdey nga gərca mey-mbew. Ngene, ka da lacam aa ambaw, ka da zəlam fa mey-mbew, ka ləvam: “Bay ala, wurndara mey-mbew may taw!” Ama a da mbəddakwara, a ləvkwar: “Ya sərkwara ba! Ka samawa na, dama?” ²⁶ Fa dəba ha, ka da zlamar ngaa guzlmara, ka ləvam: “Aləkwa ta zəmkwa cek la bama, aləkwa ta sakwa cek la bama, ka taa sərkadandar la daa cəved ala hay mepəkey.” ²⁷ A da ləvkwar saya: “Ya sərkwara ba! Ka samawa na, dama? Akwar ndəhay tabiya masa ma ka cek maaya ba hay, ngəcham la da cakay adaw.” ²⁸ Ta pas masa akwar ma da hətmatara ata *Abəraham, *Izak, *Jakwap, leŋ ndəhay ma təla mey nga Gazlavay zleezle tabiya, manjatakaya da cakay Bay Gazlavay na, ngene, ka da təwam, ka daa pədam sler maja akwar mambəkdatakaya daa ambaw. ²⁹ Ta pas masa Gazlavay ma da wuzdərwa bay anga na, ndəhay daa səkway hay mekele mekele a samawa la daa slam hay tabiya da bəla, nga key gwagway da vad. ³⁰ Yaw, da wuzlah ndəhay madagway-dakw na, siya a da tərām ndəhay ngeeme, asaya, da wuzlah ndəhay ngeeme na, siya a da tərām nga

madagway-dakw.»

Yesu a təway maja ndəhay daa berney nga Jeruzelem

(Matiye 23.37-39)

³¹ Ta pas ηgene, ndəhay da wuzlah *Fariza hay daha a ηgəchamawa fa Yesu amba a wuzmar mey, a ləvmar: «Daw la fedə aa slam mekele maja Bay *Herawt a wudəy nga kədka vagay.»

³² Yesu a mbəddatara, a ləvtar: «Diyam ləvmar a mbiga * ha: “Ehe, ya fa bəley malula hay da ray ndəhay, ya fa mbəley masa-macay hay, tasana, mandaw, nga dər maakar a ya da ndəvda sləra adaw.” ³³ Anda meləvey si ya ley cəved, ya daw tasana, mandaw, mandaw lanjar saya, maja ndəhay a gwamara nga kədmara *ndaw ma təla mey nga Gazlavay dərəj ta *Jeruzelem ba səlak.»

³⁴ Fa dəba ha, Yesu a ləvey: «Haya! Akwar ndəhay da Jeruzelem †, akwar ndəhay da Jeruzelem, Gazlavay a slərkwar ndəhay ma təla mey anga hay na, ka kədmata vagay. Asaya, a slərkwar maslan anga hay na, kaa zakamata ta anywa. Ama mandaw mandaw ya wudəy amba ya bəckwar tabiya akwar anda gwagwar ma bəcta bəz anga hay asi kərpasl, ama ka wudam ba. ³⁵ Cəndamara, Gazlavay a da la har

13:30 13.30 Mt 19.30 * **13:32** 13.32 mbiga: Yesu a zəla Bay Herawt «mbiga» maja daa mewulkey nga Jəwif hay, mbiga na, ara cek nga ley ma key cek ta dabaray, ama ndəhay a zluram ta anga ba maja ara cek mecəhe. † **13:34** 13.34 Akwar ndəhay da Jeruzelem: Daa mey a kedə Yesu ta wusey a Jeruzelem daa ba aran, ama aa guzley anda anga gweegwe ta ata.

anğa da ray akwar, Way-mekey-kwakwas akwar a da terey yiden. Yah fa lœvkwar, akwar fa da hœtmaya fa dey daa saba haa ta pas masa akwar ma da lœvam: “Anja Bay Gazlavay nğa pœsar mey nğada ndaw masa aa ma slœrdœrwa ta mezœley anğa.”»

14

Yesu a mbœley ndaw mambakaya ta mbey

¹ Ta *pas memœskey-vaw, Yesu ta', a daw a way ndaw pal da wuzlah mahura hay nğa *Fariza hay nğa zœmey daf. Ndœhay manjatakaya fetede, fa sangalamara Yesu ta dœk-vaw da ray cek masa aa ma da ka.

² Ndaw da wuzlah ata daha, mambakaya ta mbey. Ndaw a malacakaya fa mey anğa. ³ Yesu ta', aa guzltar nğada *ndœhay maa sœrkada kwakwas nğa Mawiz ta nğada Fariza hay, a lœvtar: «Kwakwas alœkwa a lœvey na, kwara? Membœley ndaw masa-macay ta pas memœskey-vaw na, maaya daw, maaya ba daw?»

⁴ Ama ndœhay a, a gœmam nğa mbœdœdamara ba. Ta', Yesu a gœsfar har fa ndaw masa-macay heyey, mbal! a mbœlda, ta', a mbœkda nğa daw.

⁵ Fa dœba ha, aa œfdœta, a lœvtar: «Da ndaw da wuzlah akwar anğa ta bœzey, da daa ba, anğa ta sla, yaw, da bœzey a, da daa ba, sla ha a tœdey aa bœlndaw na, ndaw aha a badœrwa fiyaw fiyaw, kwa ta pas memœskey-vaw, daa ba daw?» ⁶ Kwa ndœhay a, ta gwamara nğa mbœdœdamara aa mey nğa Yesu a daa ba.

Ndaw a da pa ray anga nga mahura ba

⁷ Yesu fa nækta ndəhay ma samawa nga zəmey daf da way ndaw Fariza heyey. A səpam slam-menjey na, si nga ndəhay mahura hay. Maja ngene, Yesu a ngatar mey, a ləvtar: ⁸ «Da ndaw a zəlkwar nga zəmey daf nga gwagway nga meley kwakwa na, ka da səpey nga njeý aa slam nga ndaw mahura ba. Da kaa təde ta zəlwa ndaw mahura da ray akah la aa gwagway a kwa.

⁹ Anda keđe, bay nga way a, a sawa, a da ləvka: “Mbəkda slam keđe a ndaw keđe.” Maja ngene, ka da mbəkda slam aha, ka da njeý fa dəba ta hwaray a. ¹⁰ Ama da ta zəlmaka la nga zəmey daf nga gwagway na, daw ta njeý fa dəba, amba bay nga way a, a sawa, a ləvka: “Jam adaw, sawa aa slam nga ndəhay mahura hay keđe.” Anda keđe, a həslka ray fa mey nga ndəhay tabiya daa gwagway a. ¹¹ Yaw, fara fara kwa waawa ma pa ray anga nga mahura na, Gazlavay a da pa nga mecəhe, asaya, ndaw masa ma nada ray anga na, Gazlavay a da pa nga mahura.»

¹² Yesu ta', aa guzlar a ndaw ma zəla nga zəmey daf heyey, a ləvar: «Da ka key gwagway na, ka da zəltərwa jam akah hay ba. Asaya, ka da zəltərwa məlmakw hay ba, ka da zəltərwa səkway akah hay ba, kwa meseembew akah hay masa-zleley hay ka da zəltərwa ba. Ka da zəltərwa ba maja ata may, a da zəlmaka kəne. A da pəlmakawa cek masa kah ma vəldatara la. ¹³ Ama da ka key gwagway na, zəlwa masa-viya hay, ndəhay masa maahəlbatakaya hay, ndəhay

jegwer hay, leŋ wulaf hay. ¹⁴ Da ka zəlwa ndəhay anda kede hay ŋga zəmey daf na, maaya ŋga Gazlavay a sawa la a ray akah maja ndəhay a na, a gwamara ŋga vəhdamakawa cek aha ba. Ama Bay Gazlavay a da vəhdakawa ta pas masa ndəhay masa maaya fa mey ŋga Gazlavay, ma da sləkdamawa daa meməcey.»

Mey-menġey ta ndəhay mazəltakaya aa gwagway

(Matiye 22.1-10)

¹⁵ Masa ndaw pal da wuzlah ndəhay ma zəmam daf ta ata Yesu heyey ma cənda mey a la na, ta', a ləvar a Yesu: «Meesəmey daha ŋgada ndaw ma da zəmey daf ŋga gwagway daa bay ŋga Gazlavay da vad.»

¹⁶ Ta', Yesu a mbəddara ta mey-menġey, a ləvar: «Ndaw daha a key gwagway, ta', a zəlwa ndəhay ga. ¹⁷ Pas təde ŋga zəmey cek na, a slərey madərlam aŋga fa ndəhay a ŋga ləvtar: “Samawa, maja cek tabiya mađiykaya cay!” ¹⁸ Ama ata tabiya a kam ambahw pal pal. Ndaw ŋgeeme a ləvar a madərlam a: “Ambahw, mbəkdaya maja ya ta hədkey ley la, ya daw ya da nəkərwa.” ¹⁹ Ndaw laŋgar a ləvar: “Ambahw, mbəkdaya maja ya ta hədkawa sla hay kuraw la ŋga key sləra, ya daw la ya jadatərwa!” ²⁰ Mekele a ləvar saya: “Ya gwa ya daw ba maja ya ta kwakwa da ver.” ²¹ Madərlam a, a vəhey a cakay bay aŋga, a kadara mey masa ndəhay a ma ləvmar kede. Bay ŋga way a, mevel a car, a ləvar a madərlam aŋga: “Daw fiyaw

aa slam masa ndəhay da hwaɗ a daha ta aa walaŋ-way hay. Ngəlwa masa-viya hay, ndəhay masa maahəlbatakaya hay, masa wulaf hay, leŋ ndəhay jegwer hay.” ²² Fa dəba ha nekəɗey, madərlam a, a vəhwa, a ləvar: “Bay aɗaw, ya ta zəlwa ndəhay la anda kah ma ləvey, ama slam daa way a daha cəŋga.” ²³ Ta’, bay a, a ləvar a madərlam a: “Daw a mey-cəved daa zlərdəy-aŋgwa hay, təkətəwa ɗay a ndəhay ŋga samawa amba way aɗaw a rəhey. ²⁴ Ya fa ləvkwar, kwa ndaw pal dasi ndəhay masa yah ma zəltəwa ŋgeeme heyey, fa da zəmey ɗaf ŋga gwagway aɗaw keɗe daa saba səlak!”»

*Ŋga tərey gula ŋga Yesu na, kwara?
(Matiye 10.37, 38)*

²⁵ Fa dəba ha, Yesu fa diyam ta ndəhay ga daa cəved. Yesu pəla! a mbəɗwa dey ŋgada fa ata, a ləvtar: ²⁶ «Da ndaw a wuɗey ŋga key gula aɗaw na, si a wuɗya a fəna papaha ta mamaha, ŋgwas aŋga ta bəz aŋga hay, məlmaha hay ta dam-mamaha hay, kwa heter aŋga. Da daa ba na, a gwa ŋga key gula aɗaw ba. ²⁷ Kwa waawa ma bəsa banay ma da sawa a ray a maja aŋga ma səpya daa ba na, fa da gwa ŋga key gula aɗaw daa ba. ²⁸ Da ndaw da wuzlah akwar a wuɗey a ləmey way mahura, teesɗ na, si a wulkey la ɗagay, way a, a key dala we. Fa dəba ha, a nəka da dala aŋga a wusa ŋga kara sləra aŋga ha tabiya la kwa. ²⁹ Da dala a wusa ba, ama da a zlar ma pa salay a cəŋga na, a gwa ŋga ndəvda

slëra nga way a daa ba. Ngene, ndəhay tabiya masa ma hətmar way a, a daa sanğərfamar, ³⁰ a ləvam: “Ndaw keđe a zlar meləmey way, ama a gwa nga ndəvda ba!”

³¹ «Yaw, da bay a wufey nga key vəram ta bay mekele, si a wulkey da ray ndəhay anğa hay gabal kuraw dğagay. A wulkey da a gwa ma kədmata ndəhay nga bay lanğar ma sawa ta ndəhay anğa hay gabal kwakwar cew ngene la kwa. ³² Da a wulkey fa da gwamara daa ba na, a slərey maslan anğa hay fa bay lanğar heyey amba a njam ta zazay, daa masa bay a, a lawa dərən dğagay.» ³³ Yesu a wuzdatara: «Anda keđe, da kwa waawa da wuzlah akwar ta mbəkdərwa zleley anğa leñ ndəhay anğa hay daa ba na, a gwa nga key gula adaw ba.»

Mey da ray manda
(*Matiye 5.13; Mark 9.50*)

³⁴ Yesu a ləvtar: «Manda na, ara cek maaya. Ama da manda ha a cərey saba na, ya da kadakwa amba a cərey saya na, kwara? ³⁵ Manda ha anğa maaya saba. Kwa nga kwiyeey aa ley, kwa nga kwiyeey anda gəran, maaya saba. A da həlmara, a kwiynamara aa papalah saw. Da ndaw anğa ta sləmay na, nga cənda mey a maaya maaya.»

15

Mey-menğey ta təban meezədey
(*Matiye 18.12-14*)

¹ Ta pas langgar daha, ndəhay ma cakala budaw ta ndəhay ma zləba *kwakwas nga Mawiz, a ngəcham tabiya fa Yesu amba a jəkfamar sləmay. ² *Fariza hay ta ndəhay maa sərkada kwakwas nga Mawiz aa nguram mey da wuzlah ata, a ləvam: «Ndaw keđe a təbta ndəhay ma zləba kwakwas nga Mawiz, asaya, a zəmam daf bama na, kwara?»

³ Anda keđe, Yesu ta', aa guzltar ta meymenğey, a ləvtar: ⁴ «Da ndaw da wuzlah akwar, anğa ta təbaŋ hay temere, da pal taa zədey sem na, ndaw aha, a mbəkdata təbaŋ hay kwakwar zlam-letek a ray a zlam-letek da wuzlah-ley, a daw a səpərwa pal meezədey a, haa anğa ma hətərwa daa ba daw? ⁵ Masa anğa ma hətərwa la na, aa səmey ga. A cəpərwa təbaŋ anğa ha fa pepesl *, ⁶ a sawa a way. Masa anğa ma wuswa la na, a zəltərwa jam anğa hay ta meseembew anğa hay, a ləvtar: “Samawa, sasəmkwa bama maja təbaŋ adaw taa zədey la, ya ta hətərwa cay.”

⁷ «Ya fa ləvkwar anğa letek kəne, da gazlavay da vad na, meesəmey daha da ray ndaw pal ta mebərey ma mbədda menjey anğa. Meesəmey a, a fəna meesəmey da ray ndəhay kwakwar zlam-letek a ray a zlam-letek masa menjey ata maaya, ma wudam nga mbədey menjey ata ba.»

Mey-menğey ta dala meezədey

15:1 15.1-2 Mt 9.10 **15:3** 15.3-7 Jan 10.11-15 **15:4** 15.4 Ez 34.11, 16 * **15:5** 15.5 pepesl: «papay» ta mey Zədem.

⁸ Yesu aa guzltar ta mey-menjey saya, a ləvtar: «Yaw, dala n̄ga n̄gwas daha sisey sisey † kuraw, ama pal zazad! aa zədey. Ta', a gədey awaw aa petər̄la, a faca way, a səpa ta dək-vaw kasl aa ma hətar dala ha. ⁹ Masa an̄ga ma hətar la na, a zəltərwa jam an̄ga hay ta meseembew an̄ga hay, a ləvtar: “Samawa, sasəm̄kwa bama maja dala adaw taa zədey la, ya ta hətar cay.” ¹⁰ Yaw, ya fa ləvkwar ara letek kəne da wuzlah maslan̄ hay n̄ga Bay Gazlavay da vad̄ na, meesəmey daha maja ndaw pal ta mebərey ma mbəfda menjey an̄ga.»

Mey-menjey da ray papan̄ ta bəza hay cew

¹¹ Yesu aa guzltar ta mey-menjey saya, a ləvtar: «Ndaw daha, bəz an̄ga hay cew.

¹² Masa matabəwa a ləvar a papaha: “Papay, wure kefe, wunkandara cek akah hay masa ala ma da wamara fa dəba akah. Yaw, masa n̄gada yah na, vəldiwa.” Ta', papa ata ha a wunkatara.

¹³ Fa dəba ha d̄ar nekədey na, bəzey matabəwa ha, ta', a hədkadata cek hay maala n̄ga an̄ga tabiya. A daw ta dala ha aa hwayak dərən̄. Daa hwayak a n̄gene, a zlar n̄ga key cek hay malamba, maja n̄gene, aa kwacada dala an̄ga heyey tabiya. ¹⁴ Masa an̄ga ma ndəvda dala an̄ga sem tabiya na, may mahura a key daa hwayak a, a hətey cek n̄ga zəmey saba. ¹⁵ Ta', a daw a key sləra da way ndaw fetefe daha. Ndaw aha a slərda a ley n̄ga jədey vetem hay

† **15:8** 15.8 sisey: Daa n̄gene na, sisey ara dala ga. Ta mey Gerek ara dala təfe n̄ga sləra n̄ga ndaw ma vərndey da ley. **15:11** 15.11 Mt 21.28 **15:13** 15.13 MM 29.3

amba a vøltar cek mezømey. ¹⁶ Bøzey a, a wudey nga zømey babøza nga wudez masa vetem hay ma zømamara, ama ndaw ma vølar cøved daa ba. ¹⁷ A zlar mewulkey da ray cek masa aa ma ka, a løvey: “Ndøhay ma ka sløra nga papay fa zømam cek, fa røham, fa mbøkdamara siya, ama yah na, may fa køfya fedfe! ¹⁸ Ngama ya mbøkda hwayak kedfe, ya daw fa papay, ya løvar: Papay, ya ta key mebørey la fa mey nga Gazlavay, ta fa mey akah. ¹⁹ Wure kedfe, ya wusa amba ka zølya bøzey akah saba. Nøkya anda ndaw ma ka sløra akah gway.” ²⁰ Ta’, a sløkdawa, a sawa fa papaha.

«Ama masa a lawa dørenj ta way nga papaha døgay na, papaha a høtar, a kar dey-ceceh. A hway a da cadørwa ray, slaslap! a slasløpa. ²¹ Ta’, bøk anjga ha a løvar: “Papay, ya ta key mebørey la fa mey nga Gazlavay, ta fa mey akah. Wure kedfe, ya wusa amba ka zølya bøzey akah saba.” ²² Ama, papaha a løvtar a ma ka sløra anjga hay: “Wusmawa vaw, lamawa zana maaya, køzlamara fa vaw nga bøzey adaw kedfe. Lamawa danjwa nga bøk-mey-har, pamara a har. Lamawa tarak, ndøkwdamara a salay. ²³ Dadamørwa bøk-sla maabølkaya masa aløkwa ma røfkwa njgene. Hørmara, kakwa gwagway, sasømkwa, ²⁴ maja bøzey adaw kedfe anjga anda bøzey mamøckaya, ama ta sløkdawa sem, anjga anda bøzey maazødkaya, ama yah ta høtar sem.” Ta’, ma ka sløra anjga hay a kamara anda bay ata ma løvtar. Anda kedfe, ndøhay a zlamar mekey gwagway ta meesømey.

25 «Daa masa ata fa kamara gwagway a na, bəzey mahura a lawa da ley. Masa anğa fa sawa da ley na, a cənda baazlam ta gaanğan nğa megərvey. 26 Ta', a zəley ndaw ma ka sləra nğa papaha pal, aa cəfda, a ləvar: "Mekey da way a, me?" 27 Ndaw ma ka sləra ha, a mbəddara, a ləvar: "Məlmakw ta sawa cay, papakw ta həra bəz-sla masa aləkwa ma rəfkwa heyey sem, maja məlmakw a ta vəhwa sem, aa daha zay." 28 Bəzey mahura heyey a key mevel, a gəmey nğa mbəzey a way saba. Ama, papaha, ta', a daw fa anğa, a bərkwa nğa mbəzey a way. 29 Ama bəzey a, a mbəddara a papaha, a ləvar: "Papay, jəkey sləmay: mevey weewe ya fa kaka sləra, ya fa təkawa mey akah mandaw mandaw, ama ka ta vəlya kwa bəz-dakw pal nğa key gwagway ta mandala adaw hay daa ba. 30 Ama bəzey akah kefe a vəhwa, ta ndəvdatərwa cek akah hay sem tabiya nğa mesəpey nğwas-barlaw hay, ama nğada anğa na, ka hərara bəz-sla masa aləkwa ma rəfkwa heyey jak!" 31 Papaha a ləvar: "Bəz adaw, kah na, mandaw mandaw aləkwa cew e, cek tabiya masa yah ma wa na, ara nğa akah. 32 Si ya kakwa gwagway ta meesəmey, maja məlmakw kefe, anğa na, anda bəzey maməckaya, ama ta sləkɖawa sem, anğa anda bəzey maazəɖkaya, ama yah ma hətər sem!"»

16

Mey-menğey ta gula masa-wewer

¹ Ta pas lanğar daha, Yesu a nğatar mey a gula anğa hay, a ləvtar: «Ndaw daha aa ta zleley ga.

Gula anğa mahura ma jødfr a zleley a daha. Ndaw daha a sawa, a løvar a ndaw masa-zleley a: “Gula akah faa kwacadakawa zleley akah la.” ² Bay nga gula heyey ta’, a zølørwa, a løvar: “Ya ta cøney mey maaya ba la da ray akah. Wuzdiwa sløra masa kah ma ka tabiya, maja wure kede ka fa da key gula adaw daa saba!” ³ Gula anğa kaa heyey a wulkey daa ray anğa, a løvey: “Ya da key kwara? Bay adaw a da badaya daa sløra anğa. Gødan adaw nga høvey daa ba. Nga røkey na, hwaray a kaya la.” ⁴ Aha! Wure kede ya søra cek masa yah ma da ka! Ngama ya kørzey jam hay. Anda kede, ta pas masa ta badaya sem daa sløra anğa na, jam adaw hay a, a ngølmaya a way ata hay.” ⁵ Masa aa ma wulkey la anda kede na, ta’, a zøltørwa ndøhay masa ma lam døvaz nga bay anğa pal pal tabiya. A løvar a ndaw ngeeme: “Døvaz nga bay adaw da har kah na, we?” ⁶ Ndaw aha a mbøddara, a løvar: “Mal gwajakwad temere.” A løvar: “Larawa dèrewel nga døvaz akah fiyaw, njey, wuzlala fa vøda kwakwar zlam.” ⁷ Ta’, aa cøfda ndaw langar saya, a løvar: “Døvaz nga bay adaw da har akah na, we?” Ndaw aha a mbøddara, a løvar: “Daw sak temere.” A løvar a ndaw aha: “Larawa dèrewel nga døvaz akah fiyaw, wuzlala fa vøda kwakwar daanğafad.” ⁸ Kwa gula ha a key cek ta cøved e ba na, ndaw masa-zleley a, aa hømnda maja a ka sløra aha ta dabaray. Fara fara, ndøhay da bøla kede a kam cek ta dabaray da wuzlah ata ma føna ndøhay nga Bay Gazlavay.»

⁹ Yesu a løyey saya: «Ya fa løykwär, zleley da bëla kefe na, kärzadamara jam. Anda kefe, da zleley a ta ndøyey sem na, ka da hötam slam menjey maaya ma ndøyey ba da vad. ¹⁰ Ndaw masa ma key slöra maaya ta cek mecöhe na, a key slöra maaya ta cek mahura la may. Ndaw ma key slöra ta cöved e ba ta cek mecöhe na, a key slöra ta cöved e ba ta cek mahura la may. ¹¹ Da ray ñgene, da ka kam slöra maaya ba ta zleley masa ma völdamakwara a har akwar da bëla kefe na, kaa wara zleley masa fara fara na, ma da völdakwara na, wa? ¹² Ama da wure kefe ka kam cek hay maaya ba ta zleley masa ndaw ma völdakwara da bëla kefe na, fa döba ha, Gazlavay a völkwar zleley la amba ka wamara daw?

(Matiye 6.24)

¹³ «Ndaw ma gwa ñga key slöra ñgada bay hay cew daa ba, maja a da wudä bay lanjar a fëna bay lanjar, da daa ba, a da nar ray a bay lanjar, a rësa bay lanjar. Ka gwamara ñga sëpmara Gazlavay len zleley cewete daa slam a ba.»

¹⁴ Masa *Fariza hay ma cëndamara mey a kefe na, aa sanjöräm a ray Yesu maja a wudäm dala kalah. ¹⁵ Ta', Yesu a lövtar: «Akwar fa kam cek maaya fa dey ñga ndöhay, amba a lövam akwar ndöhay maaya hay. Ama Gazlavay na, a söra mevel akwar. Cek masa ndöhay a nëkmara mahura fa mey ata na, ara cek ñga tede fa mey ñga Gazlavay.»

*Mey hay mekele mekele nga Yesu
(Matiye 11.13, 12; 5.18; 5.32; 19.9; Mark 10.11-12)*

¹⁶ Yesu a ləvtar: «Kwakwas nga *Mawiz ta ndəhay ma təla mey nga Gazlavay fa wuzdamara mey nga Gazlavay haa kasl *Jan-Baptis. Dəga daa ηgene, ndəhay fa cəndamara *Mey-maaya-mawiya da ray *mewey nga Gazlavay da ray ndəhay. Kwa waawa fa key gədan amba a mbəzey a wuzlah ndəhay masa Gazlavay ma da wey da ray ata fara fara.

¹⁷ «Slam da vad ta slam da hwayak, anga ta gəra amba a ndəvey, ama cek mecəhe mawuzlalakaya daa mey nga kwakwas nga Mawiz kede ηgaa vəsey na, anga ta gəra ma fəna saya.

¹⁸ «Yaw, kwa waawa ma bəla ηgwas anga, a lawa mekele na, a key ηgene, a ley vaw saw da palah. Asaya, kwa waawa ma la ηgwas masa zel e ma bəla sem na, a key ηgene, a ley vaw saw da palah may.»

Mey-mengey da ray ndaw masa-zleley ta ndaw masa-viya

¹⁹ Yesu aa guzltar ta mey-mengey saya, a ləvtar: «Ndaw daha, anga ta zleley ga, a pey zana fa vaw na, maaya masa ndaw ma gwa nga hədfka ba. Aa daa wiya mandaw mandaw, fa zəmey cek maaya. ²⁰ Ndaw mekele daha, anga masa-viya, mezəley anga Lazar, mbəlek fa vaw njaba-njaba. Manakaya fa mey-mbew nga ndaw masa-zleley kaa heyey. ²¹ Aa fa wudəy nga gədmey meepəsey nga daf da hwayak daa slam

mezəmey daf n̄ga ndaw masa-zleley heyey, ama ndaw ma v̄elar daa ba. Asaya, ḡodey hay fa samawa, fa nd̄əfd̄amara mb̄olek fa vaw ān̄ga.

²² «Fa d̄əba ha nek̄ədey, ndaw masa-viya heyey, pam! a məcey. Maslān̄ hay n̄ga Gazlavay da vad̄ ta', a samawa, lēn̄! a lamara a vad̄ a cakay *Ab̄ərah̄am. Ndaw masa-zleley heyey, pam! a məcey may. Nd̄əhay ta', a j̄əhmara.

²³ Ndaw masa-zleley kaa fa s̄ərey banay ga da wuzlah nd̄əhay mam̄əctakaya. A da bān̄ga d̄əy a vad̄ na, a h̄ətar Ab̄ərah̄am manjakaya d̄ərēn̄, Lazar manjakaya da cakay a. ²⁴ Da ray n̄gene, a wudey, a t̄əlar mey, a l̄əvar: “Papay Ab̄ərah̄am, s̄ərfaya d̄əy-ceceh, sl̄ərd̄ərw̄a Lazar amba a j̄əhw̄ba b̄əz-mey-har ān̄ga aa yam na, a ḡəciwa fa neneh ad̄aw, maja ya fa s̄ərey banay kalah daa awaw ke d̄e.”

²⁵ «Ama Ab̄ərah̄am a mb̄əfd̄ara, a l̄əvar: “B̄əz ad̄aw, wulkada, daa masa kah da b̄əla, ka ta h̄ətey zleley la ga, daa n̄gene, Lazar fa s̄ərey banay. Wure ke d̄e, fe d̄e, ala fa d̄əkm̄ar mevel, ama kah, ka fa s̄ərey banay may. ²⁶ Asaya, daa walān̄ ala ta akwar na, v̄əge d̄ selesen̄ daha, c̄əved̄ n̄ga daw daa ba. Da ray n̄gene, da nd̄əhay fe d̄e a wud̄am n̄ga diyam feted̄e na, a gwamara n̄ga diyam ba. Asaya, da nd̄əhay feted̄e a wud̄am n̄ga samawa fe d̄e na, a gwamara ba may.”

²⁷ «Ndaw masa-zleley kaa heyey a l̄əvar a Ab̄ərah̄am: “Na, ya kaka ambahw papay Ab̄ərah̄am, sl̄ərda Lazar a way papay. ²⁸ M̄əlma ad̄aw hay zlam daha, n̄ga daw n̄ga wuztar, amba a samawa aa slam n̄ga banay ke d̄e saba.”

29 Abərahām a mbəfdara, a ləvar: “Məlmakw hay na, si a jəkam sləmay fa mey nga *Mawiz len fa mey nga ndəhay ma təla mey nga Gazlavay.”

30 «Ndaw aha a ləvar: “Kəne ba, papay Abərahām. Maaya na, si ndaw ma sləkdey daa meməcey, a daw fa ata, ŋgene, a mbəfdamara menjey ata la.”

31 «Ama Abərahām a ləvar: “Da a jəkam sləmay fa mey nga Mawiz ba, asaya, da a cəndamara mey nga ndəhay ma təla mey nga Gazlavay zleezle ba na, ŋgene kwa mey nga ndaw ma sləkdey daa meməcey na, fa da təbmara daa ba may.”»

17

Mey da ray mebərey

(Matiye 18.6-7, 15, 21-22; Mark 9.42)

1 Yesu a ləvtar a gula aŋga hay: «Fara fara ndəhay ma həldamata ndəhay mandaw mandaw nga key mebərey na, daha. Ama banay a sawa la a ray ndaw masa ma həldata ndəhay nga key mebərey. 2 Ngada aŋga na, ŋgama ata ma jəwmar aŋgwa mahura a day, a kəzlamara aa bəlay, da ray masa aŋga ma da həlda ndaw pal da wuzlah ndəhay ma təba mey adaw hay kefe nga key mebərey. 3 Wam vaw maaya maaya fa ray akwar!

«Da məlmakw ta key mebərey la na, kəta. Da ta mbəfda lenjesl aŋga ha la na, mbəkdara mebərey aŋga ha. 4 Kwa da a kaka mebərey

dey maasala fa pas pal na, ama da fa vøhwa fa kah dey maasala ha, a løvka: “Ambahw, ara mebørey adaw, ambahw, ara mebørey adaw,” na, mbækdara mebørey anga ha.»

Mey da ray metøbey mey nga Gazlavay

⁵ Ndøhay meslørey nga Yesu a løvmar a Bay Mahura: «Vølndar gødanɔ saya amba ya tømbara mey akah ma fønna ma fønna.» ⁶ Bay Mahura a løvtar: «Da akwar fa tømbara mey nga Gazlavay kwa kuset kødfey høma babøza nga bazlawar na, ngenne ka gwamara nga løvmar a wudez mahura kefe, “Mødfey la fefe, daw ta køzley aa bøløy” na, a cønkwar mey la.»

Mey da ray ndaw ma ka sløra

⁷ Yesu a løvey: «Da ndaw da wuzlah akwar gula anga fa høvar da ley, da daa ba, fa sækørar dāhway, fa døba ha, a sawa da ley na, bay anga a løvar la nga sawa fiyaw fiyaw, amba a zømey cek daw? Fa da løvar køne daa ba! ⁸ Sasækø jak, a da løvar: “Mbødfdata zana akah hay amba ka dīyawa cek adaw mezømey, hølyawa cek mezømey ta cek mesey. Fa døba ha, ka zøma nga kah may, ka sa nga kah may.” ⁹ Da gula ha a kara cek anda bay anga ha ma løvar na, a kar suse la daw? ¹⁰ Akwar kwa køne, da ka kamara sløra tabiya masa Gazlavay ma løvkwar na, si ka løvam: “Ala na, gula hay nga tede gway, ya kam sløra masa Gazlavay ma løvndar nga key gway.”»

Yesu a mbøley ndøhay kuraw daa maasøkula

¹¹ Yesu fa daw a *Jeruzelem, a daw taa kwakway nga hwayak nga *Samari ta hwayak nga *Galile. ¹² A wusey gweegwe ta slala daha na, maasøkula hay kuraw a samawa ngada fa vøða. A lacam dørenj ta anga. ¹³ A wudam, a løvam: «Yesu, Bay Mahura, sørfandar dey-ceceh!» ¹⁴ Masa Yesu ma høtatar na, a løvtar: «Diyam, wuzdamatara vaw akwar a ndøhay ma ka kwakwas nga Gazlavay.» Masa ata fa diyam, a nøkmara na, vaw ata ta søðey sem. ¹⁵ Ndaw pal da wuzlah ata daha anga ma høtar vaw anga ta søðey sem na, a mbøðwa dey, a vøhwa fa Yesu, a hølma Gazlavay ta gøðaŋ. ¹⁶ A wuswa, a regedey fa mey nga Yesu, a kar suse. Ndaw aha ngene ara ndaw Samari. ¹⁷ Yesu ta', aa cøðfata ndøhay da cakay anga, a løvtar: «Maasøkula hay ma søðam na, kuraw ba diya? Kaa si ndaw pal ma vøhwa fedø, siya hay na, ata dama? ¹⁸ Ndaw ma wulkawa nga vøhwa amba a hølma Gazlavay daa ba, si ndaw-mølak keðe gway daw?» ¹⁹ Fa døða ha, Yesu a løvar a ndaw aha: «Sløkðey, daw, ka ta løhey cay maja kah ma paya nga ndaw akah fara fara.»

Mey da ray pas masa Bøz nga Ndaw ma da vøhwa

(Matiye 24.23-28, 37-41)

²⁰ Fa døða ha, *Fariza hay aa cøðfamara Yesu, a løvmar: «Gazlavay a da wuzdørwaa anga bay na, ta vara?» Yesu a mbøðdatara, a løvtar:

17:12 17.12 Lev 13.46 **17:14** 17.14 Lev 14.2-32; Mt 8.4; Mk 1.44; Lk 5.14 **17:16** 17.16 10.33 **17:19** 17.19 Mt 9.22

«Gazlavay ma da wuzdərwa anğa bay na, ara cek masa ndaw ma gwa nga hətər ta dey ba. ²¹ Ndaw a gwa a ləvey “Ehe, a kefe,” da daa ba “A katay,” na, a gwa a ləvey kəne ba. Sərmara, mewey nga Bay Gazlavay aa da wuzlah akwar wure kefe.

²² Ta’, a ləvtar a gula anğa hay: «Pas a, a sawa la masa akwar ma da wudam nga hətmaya yah, *Bəz nga Ndaw, fa dey kwa dər pal, ama ka hətmaya daa ba. ²³ A da ləvmakwar: “Anğa fefe,” da daa ba “Anğa fatafay,” ama ka da diyam ba. Ka da hwam aa slam aha ba. ²⁴ Anda ndəhay ma hətmar var ma zəmey ma wadfa slam da vadf ta slam da hwayak tabiya na, yah, Bəz nga Ndaw ya da vəhwa na, kəne. ²⁵ Ama teesed na, si ya sərey banay la ga d’agay. Asaya, ndəhay da bəla wure kefe a rəsmaya la. ²⁶ Ta pas masa yah, Bəz nga Ndaw ma da vəhwa na, a da key anda cek ma key daa masa Nəwe anğa da bəla. ²⁷ Daa ngene, ndəhay fa zəmam cek, fa sam cek, fa lam nğusay, fa vəldamata dam ata hay a way zel, haa kasl pas masa Nəwe ma mbəzey la aa kwambiwəl mahura. Fa dəba ha, var a pawə ga, a rəhda slam da bəla, aa zədfdata ndəhay cəpa. ²⁸ Asaya, pas a, a da key anda cek ma key daa masa *Lut anğa da bəla. Daa ngene, ndəhay fa zəmam cek, fa sam cek, fa hədkam cek, fa hədkadamara cek ata hay, fa sləkam, fa ləmam way. ²⁹ Ama daa masa Lut ma bawa daa berney nga *Sadawm la na, awaw təs! təs! a kəzlwa da

17:21 17.21 11.2, 20; Mt 12.28 **17:22** 17.22-24 21.7-24 **17:23** 17.23-24 Mt 24.23-25; Mk 13.21-23 **17:25** 17.25 9.21-22 **17:28** 17.28-29 MC 19.24-25

gazlavay da vad ta cek ma tøbey awaw, a paslata tabiya. ³⁰ A da key kōne ta pas masa yah, Böz nga Ndaw, ma da wuzwa vaw.

³¹ «Ta pas a ŋgene, ndaw masa manjakaya daa ambaw, masa cek aŋga hay a lamawa ta da way na, a da mbözey nga latərwa ba. Da ndaw aŋga da ley na, a da vəhwa a way ba.

³² Sərfadamara cek ma key ta ŋgwas nga Lut! *

³³ Kwa waawa ma wudey nga ləhda heter aŋga na, a key ŋgene, aa zəfda. Kwa waawa maa zəfda heter aŋga na, a key ŋgene, a bada.

³⁴ Ya fa ləvkwar, dasi tavad ŋgene, da ndəhay cew manatakaya daa slam a na, a da ŋgəlam pal, a da mbəkdamara laŋgar. ³⁵ Da ŋgusay cew fa kəram fa lavar pal na, a da ŋgəlam pal, a da mbəkdamara laŋgar. [³⁶ Da ndəhay cew fa həvam da ley na, a da ŋgəlam pal, a da mbəkdamara laŋgar.]»

³⁷ Gula aŋga hay aa cəfdamara, a ləvmar: «A da key dama, Bay Mahura?» A mbəfdatara, a ləvtar: «Daa slam masa cek maməckaya daha na, kwakucəh hay makustakaya fetede.»

18

Mey-menğey da ray ŋgwas-vagay ta ndaw ma ka sariya

17:31 17.31 Mt 24.17-18; Mk 13.15-16 * **17:32** 17.32 ŋgwas nga Lut: Ŋgwas nga Lut pəla! a mbəfey dey fa dəba daa cəved na, ta tərey sem nga manda. Nəka MC 19.26. **17:32** 17.32 MC 19.26 **17:33** 17.33 9.24; Mt 16.25; Mk 8.35 **17:37** 17.37 Jəw 39.30

1 Fa dɔba ha, Yesu a ngatar mey a gula anɔa hay amba a wuzdatara si a dɔram dangay mandaw mandaw, a da gɔram ba sɔlak. 2 A lɔvtar: «Ndaw ma ka sariya daa berney daha, a zlurey ta Gazlavay ba, a cɔney mey nɔa ndaw ba. 3 Ngwas-vagay daa berney a daha, fa daw fa vɔda mandaw mandaw, a lɔvar: “Wunkandar ta masa-gɔra adaw.” 4 Ngwas a fa daw mandaw mandaw, ama ndaw aha a gɔmey nɔa wunkata ba menjey ga. Fa dɔba ha, ndaw aha, a wulkey daa mevel anɔa, a lɔvey: “Kwa ya fa zlurey ta Gazlavay daa ba, asaya, kwa ya cɔney mey nɔa ndaw ba na, 5 ama maja ngwas-vagay kede, fa gɔrdaya, nɔgama ya kara sariya anɔa, ba na, a da hɔbɔya ray mandaw mandaw.” 6 Fa dɔba ha, Bay Mahura aa guzley saya, a lɔvey: «Wulkam da ray mey nɔa ndaw ma ka sariya maaya ba maa guzley kede. 7 Da ndaw maaya ba kede ta jɔna ngwas kede la na, kaa wara Gazlavay na, a jɔnta ndɔhay anɔa hay mawalatakaya masa fa dɔrmar dangay taa vad, taa pas daa ba daw? A zɔney vaw nɔa jɔnta la daw? 8 Yaw, ya fa lɔkwar, a jɔnta la fiyaw fiyaw. Ama daa masa yah, *Bɔz nɔa Ndaw, fa vɔhwa a bɔla na, ya hɔtfey ndɔhay ma tɔbmara mey adaw da bɔla la daw?»

Mey-menjey ta ndaw Fariza lenj ta ndaw ma cakala budaw

9 Ndɔhay siya fa wulkam, ata na, maaya fa mey nɔa Gazlavay. A nɔkmata ndɔhay mekele anda

ndəhay ta mebərey. Da ray ŋgene, Yesu aa guzley mey-menġey da ray ata, ¹⁰ a ləvey: «Ndəhay cew daha, a diyam ŋga dərmaŋa dangay daa *Way-mekey-kwakwas ŋga Gazlavay. Ndaw pal, ara ndaw Fariza, ndaw lanġar, ara *ndaw ma cakala budaw. ¹¹ Masa ata daa Way-mekey-kwakwas ŋga Gazlavay a na, ndaw Fariza kaa heyey deŋ! a lecey, a dərey dangay da hwaď da hwaď, a ləvey: “Waa Bay Gazlavay, ya fa kaka suse, maja yah anda ndəhay mekele ba. Ata na, mayal hay, ata ndəhay ma kam cek maaya ba hay mekele mekele, ata ndəhay ma lam vaw saw da palah. Asaya, ya fa kaka suse, maja yah anda ndaw ma cakala budaw keďe ba. ¹² Fa luma pal na, ya fa key *daliyam dey cew. Daa cek tabiya masa yah ma hətəy na, ya fa wunka slam kuraw, ya fa la slam pal, ya fa vəldakawa.”

¹³ Ama ndaw ma cakala budaw keďe a lecey dərən, a wuďey ŋga baŋġada dey a vad ba, ta', a kəďa rav maja mebərey anġa, a ləvey: “Bay Gazlavay, sərfaŋa dey-ceceh. Yah ndaw ta mebərey!”» ¹⁴ Ta', Yesu aa guzltar saya, a ləvey: «Ya fa ləvkwar, ndaw ma cakala budaw a, a daw a way na, Gazlavay ta pa sem ŋga ndaw maaya fa mey anġa. Ama ndaw Fariza heyey na, Gazlavay ta pa ŋga ndaw maaya fa mey anġa daa ba. Sərmara, kwa waawa ma ġəlda ray anġa na, Gazlavay a da pa ŋga mecəhe, ama ndaw masa ma nada ray anġa na, Gazlavay a da pa ŋga mahura.»

18:12 18.12 11.42; Mt 6.16-17; 23.23 **18:13** 18.13 5.8; Ps 51.3,
5 **18:14** 18.14 Ps 51.19; Mt 23.12

*Yesu a pøstar mey a bøza hay
(Matiye 19.13-15; Mark 10.13-16)*

¹⁵ Ndøhay a handamata bøzey ata hay fa Yesu, kwa masa da døba hay amba a patar har a ray, a pøstar mey. Masa gula aŋga hay ma høtmatar na, a kamatar mey a ndøhay a. ¹⁶ Ama Yesu a løvtar a ndøhay masa ta bøza hay a, ŋga ŋgøchadamatørwä. Ta', a løvtar a gula aŋga hay: «Mbøkdamatørwä bøza hay ŋga samawa fa yah! Ka da tøkмата ba, maja Gazlavay fa wey da ray ndøhay masa anda bøza hay. ¹⁷ Ya fa løvkwar fara fara, si ka tøba Bay Gazlavay ŋga wey da ray akah anda bøzey mecøhe ma tøba, da daa ba na, ka fa da mbøzey a wuzlah ndøhay masa Gazlavay ma wey da ray ata na, daa ba.»

*Ndaw masa-zleley aa cøfda Yesu da ray
mehøtey heter mendøvey ba
(Matiye 19.16-30; Mark 10.17-31)*

¹⁸ Ndaw mahura ŋga *Jøwif hay daha, aa cøfda Yesu, a løvar: «Bay adaw, ndaw masa maaya, ya da key amba ya høtey heter mendøvey ba na, me?» ¹⁹ Yesu a mbøddara, a løvar: «Ka zølyä ndaw maaya na, maja me? Ndaw maaya na, Gazlavay pal taava aŋga. ²⁰ Yaw, ka sørtä mewey hay ŋga Gazlavay, ba diya? Ara mey hay masa ma løvam: “Ka da ley vaw saw da palah ba, ka da køfey ndaw vagay ba, ka da leley ba, ka mbørzley a ray ndaw ba, natar ray ŋgada ata papakw ta mamakw.”» ²¹ Ndaw aha, a mbøddara a Yesu, a løvar: «Døga yah daa zariya

adaw na, ya ta zləbta mewey hay a ŋgene daa ba səlak.» ²² Masa Yesu ma cənda mey aŋga la na, ta', a ləvar: «Cek pal ma mbəkaka daha ŋga key saya. Hədkadata cek akah hay tabiya, wunkatara dala ha a masa-viya hay. Da ka ta ka la anda kede na, ka da hətey zleley fa Gazlavay da vad. Masa kah ma vəldatara dala ha cay a masa-viya hay na, sawa, səpya.»

²³ Masa ndaw aha ma cənda mey ŋga Yesu a la na, aŋga ta meesəmey daa ba, maja zleley aŋga ga kalah. ²⁴ Masa Yesu ma hətar ndaw aha aŋga ta meesəmey daa ba na, ta', aa guzley, a ləvey: «Aŋga ta banay ga ŋgada ndəhay masa-zleley amba a təməra Gazlavay ŋga wey da ray ata. ²⁵ Ahaw, aŋga ta banay ŋgada slagwama ŋga mbəzey taa vəged ŋga baatal. Ama aŋga ta banay ga ma fəna saya ŋgada ndaw masa-zleley ŋga təba Bay Gazlavay ŋga wey da ray a.»

²⁶ Ndəhay ma cəndamara mey a na, a ləvam: «Da anda kede na, ma da ləhey daa mebərey na, wa?» ²⁷ Yesu a mbəddatara, a ləvtar: «Cek masa ta banay fa ndəhay na, aŋga ta banay fa Gazlavay ba.» ²⁸ *Piyer a ləvar: «Ehe wure kede, ala ta mbəkdamatərwa cek ala hay sem, amba ya səpmaka.» ²⁹ Yesu aa guzlar, a ləvtar: «Ya fa ləvkwar fara fara, da ndaw a mbəkədrwa way aŋga ta ndəhay da way aŋga cəpa, anda meləvey ŋgwas aŋga, məlmaha hay, papaha ta mamaha, leŋ bəz aŋga hay, amba Bay Gazlavay a wey da ray a na, ³⁰ daa masa aŋga da bəla

18:22 18.22 12.33; Mt 8.21-22 **18:27** 18.27 Zak 8.6; Lk 1.37

18:29 18.29 14.26; Mt 10.37

keɗe, a hotey cek hay la ga ma fəna. Asaya, fa dɔba ŋga mendɔvey ŋga bɔla na, a hotey heter mendɔvey ba la.»

Yesu aa guzley ŋga dey maakar da ray memɔcey anɔa ta maslɔkɔdawa anɔa (Matiye 20.17-19; Mark 10.32-34)

³¹ Fa dɔba ha, Yesu a ŋgɔlta gula anɔa hay kuraw a ray a cew, a lɔvtar: «Jɔkam slɔmay, ehe, wure keɗe alɔkwa fa nakwa a *Jeruzelem. Cek hay tabiya masa ndɔhay ma tɔla mey ŋga Gazlavay zleezle ma wuzlalamara da ray adaw, yah, *Bɔz ŋga Ndaw na, a da key. ³² Anda melɔvey, a da vɔldamaya a har ndɔhay masa *Jɔwif hay ba, a daa sanɔeram a ray adaw, a da cɔɔmɔyaya, a da tɔfmɔyaya meesleɓ aa dey, ³³ a da slɔɔmɔyaya ta laway. Fa dɔba ha, a da kɔɔmɔyaya vagay. Ŋga dar maakar a, ya slɔkɔdawa la daa memɔcey.»

³⁴ Ama gula anɔa hay, kwa ta cɔndamara mey a daa ba, maja mey a maɓadakaya fa ata. Anda keɗe, a sɔrmara cek masa Yesu ma wudey ŋga lɔvey ba.

Yesu a wurey dey ŋga ndaw-wulaf (Matiye 20.29-34; Mark 10.46-52)

³⁵ Yesu a wusey gweegwe ta Jerikwaw. Fetede, ndaw-wulaf daha manjakaya da mey-cɔved fa rɔkey. ³⁶ Masa aa ma cɔnda ndɔhay ga fa yam mey, fa diyam taa cɔved e na, ta', aa cɔɔɔdata ndɔhay a, a lɔvtar: «Mekey me?» ³⁷ A lɔvmar: «Yesu ndaw *Nezeret, fa sawa ta keɗe.» ³⁸ Aa ma

cənda la anda kede na, a zlar mewudey, a ləvey: «Yesu, Bəzey nga *Davit, ambahw sərfaya dey-ceceh!»

³⁹ Ndəhay ma diyam fa mey, a kamar mey, a ləvmar nga njeý teete. Ama ndaw-wulaf a, a wudey ta gədanj cənga, a ləvey: «Bəzey nga Davit, ambahw sərfaya dey-ceceh!» ⁴⁰ Yesu ta', a lecey, a ləvtar a ndəhay da cakay anğa nga ngəlmərwa ndaw-wulaf a. Masa wulaf a, ma wusey a cakay a na, Yesu, ta', aa cəfda, a ləvar: ⁴¹ «Ka wudey ya kaka na, me?» Wulaf a, a mbəfdara, a ləvar: «Bay mahura, ya wudey ka wuryawa dey adaw amba ya hətar dey cənga.» ⁴² Yesu a ləvar: «Dey akah nga wurey. Ka ta mbəley cay maja kah ma paya nga ndaw akah fara fara.» ⁴³ Wure wure ngene, dey anğa ta', a wurey, a hətar dey dəba. Ta', a daw asi Yesu, a həlma Gazlavay. Masa ndəhay tabiya ma hətmar cek a na, a həlmamara Gazlavay may.

19

Mey da ray Zase, bay nga ndəhay ma cakala budaw

¹ Fa dəba ha, Yesu a wusey a slala Jerikwaw. A daw ta da slala ha. ² Fetede ndaw daha mezəley Zase. Anğa bay nga ndəhay ma cakala budaw, anğa ndaw ta zleley ga. ³ Fa səpey cəved amba a hətar Yesu, ama a gwa nga hətar ba, maja anğa medekwele, ndəhay ga fa təhmar dey. ⁴ Ta', a hway fa mey, a daw a təpey a ray bazlawar da mey-cəved masa Yesu ma da daw ta hwad a

amba a hëtar Yesu a. ⁵ Masa Yesu ma wusey la aa slam aha na, a baŋgafa dey, a lëvar: «Zase, wuswa vaw, pawa salay, tasana ya da ney da way akah.» ⁶ Maja ŋgene, Zase a wuswa vaw, a pawa salay, a tëba Yesu ta meesəmey. ⁷ Ama ndəhay ma hətmar na, aa ŋguram mey, a lëvam: «Haya! Ndaw aha keđe a da daw ŋga ney a way ndaw ta mebərey na, kwara!» ⁸ Zase ta', a lecey fa mey ŋga Bay Mahura, a lëvar: «Nəka, Bay Mahura, wure keđe ya da wunka cek ađaw hay slam cew, ya da vëlda slam pal a masa-viya hay. Ngada ndəhay masa yah ma təktar đay ŋga pəley dala ŋga budaw ma fəna na, ya da vəhdatara dala ha həma həma ŋgene dey məfad.» ⁹ Yesu a lëvar: «Tasana Gazlavay ta ləhdata ndəhay da way keđe cay daa mebərey, maja kah Zase, kah ndaw ma pa Gazlavay ŋga ndaw akah fara fara anda papan ŋga papa aləkwa *Abəraham zleezle may. ¹⁰ Fara fara yah, *Bəz ŋga Ndaw, ya sawa na, ŋga səpey ndəhay maazədtakaya ta ŋga ləhdata.»

Mey-menjey ta dala
(*Matiye 25.14-30*)

¹¹ Ndəhay ga fa jəkfamar sləmay fa Yesu, a wulkam Gazlavay a da wuzdərwa aŋga bay wure wure ŋgene, maja aŋga gweegwe ta *Jeruzelem. Da ray ŋgene, Yesu aa guzltar ta mey-menjey saya, ¹² a ləvey: «Ndaw daha, ata ŋga way ata ta bay. Aa fa da daw aa hwayak

19:7 19.7 Mt 9.10 **19:8** 19.8 Mab 21.37; Ez 33.14-16 **19:9**
19.9 13.16; SNM 16.31 **19:10** 19.10 Ez 34.16; Mt 9.13; Mk 2.17;
Lk 5.32; 1Tm 1.15 **19:11** 19.11 11.2; SNM 1.6

døren, amba a pamərwa aa bay. Fa dəba ha, a vəhwa aa hwayak anğa. ¹³ Masa aa fa da daw na, ta', a zəltərwa madərlam anğa hay kuraw, a vəltar dala gabal temere temere. Ta', a ləvtar: "Mbədəm har ta dala keđe, kasl pas masa yah ma da vəhwa." Fa dəba ha, ta', a daw.

¹⁴ «Ama ndəhay daa hwayak anğa, a wudmara ba. Da ray nğene, a sləram ndəhay fa dəba anğa, a ləvam: "Ya wudəm ndaw keđe nğa key bay ala ba."

¹⁵ «Ta nğene he cəpa, ta pamərwa sem aa bay cəngə. Ndaw a, ta' a vəhwa aa hwayak anğa. Masa anğa ma vəhwa cay na, ta', a zəltərwa madərlam anğa hay masa aa ma vəltar dala heyey amba a səra dala masa ata ma hətəm a ray a.

¹⁶ «Madərlam nğeeme, a sawa fa mey anğa, a ləvar: "Bay adaw, ya ta hətwa gabal temere temere kuraw la ta dala masa kah ma vəldiwa heyey."

¹⁷ «Bay a, a ləvar: "Maaya, ara mey ba. Kah, madərlam maaya. Maja ka ta key sləra ta cəved e la ta cek mecəhe. Anda keđe, ya paka nğa wey da ray berney hay kuraw."

¹⁸ «Madərlam nğa dey cew e, ta', a sawa, a ləvar: "Bay adaw, ya ta hətwa gabal temere temere zlam la ta dala masa kah ma vəldiwa heyey."

¹⁹ «Bay a, a ləvar a ndaw aha: "Kah na, ya paka nğa wey da ray berney hay zlam."

²⁰ «Ta', madərlam mekele a sawa fa anğa saya, a ləvar: "Bay adaw, təba dala akah. Ya ta bəda la mahəzrlakakaya daa bərtete, ²¹ maja ya fa zlurey ta akah. Kah na, ndaw ma sərey dey-ceceh fa ndaw ba, ka ley cek daa slam masa kah ma pa ba. Ka nğəmey daw daa slam masa kah ma sləka ba."

²² «Bay a, a ləvar: "Kah, madərlam maaya ba. Mey akah masa kah maa guzlda keđe na, ya da kaka sariya maja. Da ka sərya, yah, ya sərey dey-ceceh fa ndaw ba, ya ley cek daa slam masa yah ma pa ba, ya nğəmey daw daa slam masa yah ma sləka ba na, ²³ anja ka vəlda dala ha a har ndaw amba daa mavəhwa adaw keđe, ya təbərwa dala ha ta yam a ba daw?"

²⁴ «Ta', bay a, a ləvtar a ndəhay da cakay anğa: "Təbmara dala da har anğa, vəldamara a ndaw masa ma hətey gabal temere temere kuraw heyey." ²⁵ Ndəhay a, a ləvmar: "Bay ala, nğa anğa gabal temere temere kuraw daha cay, ba diya?" ²⁶ Bay a, a ləvtar: "Ya fa ləvkwar, ndaw masa cek anğa daha, a da vəlmar a dey a. Ama ndaw masa cek anğa kuset kədey na, a da təbmara cek aha kuset kədey a nğene.

²⁷ Yaw, masa-gəra adaw hay masa ma wudam ya key bay ata ba heyey na, kərzamatərwa, handamatərwa, kədmata vagay fa mey adaw fede."»

*Yesu a daw a Jeruzelem anda bay
(Matiye 21.1-11; Mark 11.1-11; Jan 12.12-19)*

²⁸ Fa dɔba ha, Yesu maa guzley la na, ta', a daw ngadaa berney nga *Jeruzelem, ndɔhay ga fa sɔpmar wurzay. ²⁹ A wusey a Anɔwa nga *Awliviye, gweegwe ta slala Betfaje leŋ ta slala Betani. Masa anɔa ma wusey la fetede na, ta', a slɔrey gula anɔa hay cew teesed ngada slala ha, a lɔvtar: ³⁰ «Diyam a slala fa mey alɔkwa katay. Da akwar ta wusam a slala ha la na, ka hɔtfam bɛz-zɛngwaw majɔwkaya la fetede, masa kwa ndaw ta tɔpey a ray a daa ba araŋ. Pɔskamɔrwa, handamɔrwa fefe. ³¹ Da ndaw aa cɔfdakwar, a lɔvey: “Ka pɔskamara ka me?” na, ka mbɔfdamara, ka lɔvmar: “Bay Mahura a wufey.”»

³² Gula hay cew heyey, ta', a diyam, a hɔtfamar cek aha anda Yesu ma lɔvtar. ³³ Masa ata fa pɔskamara bɛz-zɛngwaw a na, ndɔhay nga zɛngwaw a, a lɔvmatar: «Ka pɔskamara bɛz-zɛngwaw a, keme?» ³⁴ A mbɔfdamatara, a lɔvmatar: «Bay Mahura a wufey.» ³⁵ Ta', a handamɔrwa fa Yesu, a ciyam zana ata hay a ray a. A tɔpdamara Yesu a ray bɛz-zɛngwaw a. ³⁶ Masa anɔa fa daw na, ndɔhay a hɔslmar ray, a ciyam zana ata hay aa cɔved amba a daw ta ray a. ³⁷ Daa nɔgene, Yesu anɔa gweegwe ta berney nga Jeruzelem. Masa anɔa fa daw taa cɔved ma bɔrɔgawa daa Anɔwa nga Awliviye na, ndɔhay anɔa hay tabiya fetede faa sɔmam, a zlamar nga hɔlmamara Gazlavay ta gɔdaŋ maja maazla hay tabiya masa ata ma hɔtmar. ³⁸ A lɔvam: «Anja Bay Gazlavay nga pɔsar mey a Bay masa aa ma slɔrdɔrwa ta mezɔley anɔa. Anja Bay Gazlavay

a, nga handərwa zazay anga a wuzlah ndəhay. Anja ndəhay nga həlmamara Gazlavay da vad!»

³⁹ *Fariza hay da wuzlah ndəhay a daha, a ləvmar a Yesu: «Bay, ləvtar a ndəhay akah hay nga njam teete.» ⁴⁰ Yesu, ta', a mbəɗɗatara, a ləvtar: «Ya fa ləvkwar, da ta njam teete la na, kwa anɗwa hay a wudam la.»

Yesu a təway maja ndəhay daa berney nga Jeruzelem

⁴¹ Masa Yesu ma wusey la gweegwe ta berney nga *Jeruzelem na, a nəka berney a, ta', a təway maja cek ma da hətfatar ndəhay da hwad a.

⁴² A ləvey: «Akwar ndəhay da Jeruzelem, ya wudəy anja tasana keɗe na, ka səmra cek ma da njadakwar daa zazay ta Gazlavay. Ama wure keɗe, cek aha ta bəy sem fa dey akwar, ka gwamara nga hətmar saba. ⁴³ Pas a, a sawa la, masa masa-gəra akwar hay ma da zlərmakwar ray ta cek hay nga vərəm. A gərcamakwar la aa berney a, kwa akwar fa da gwamara nga bawa daa saba. ⁴⁴ A da bəzlmara berney akwar cəpa. Kwa fa da mbəkam anɗwa pal da ray cəla daa ba. Akwar ta bəz akwar hay na, a da kəɗmakwar cəpa vagay, maja akwar ta pam lenɗesl fa pas masa Gazlavay ma sawa nga ləhdakwar na, daa ba!»

19:38 19.38 Ps 118.26; Lk 2.14 **19:40** 19.40 Hab 2.11 **19:41** 19.41-44 21.20-24 **19:42** 19.42 Mew 32.29; Lk 2.14 **19:44** 19.44 1.68; 21.6; Mt 24.2; Mk 13.2

Yesu a bəltərwa ndəhay daa Way-mekey-kwakwas nga Gazlavay

(Matiye 21.12-17; Mark 11.15-19; Jan 2.13-22)

⁴⁵ Fa dəba ha, Yesu a mbəzey aa *Way-mekey-kwakwas nga Gazlavay. Fetede na, ndəhay daha fa kam luma. A bəltə ndəhay ma hədkadam cek hay a, ⁴⁶ a ləvtar: «Mawuzlalakaya daa dferewel nga Gazlavay, Gazlavay a ləvey: “Way adaw na, ara way amba ndəhay a dərmaya dangay da hwaɗ a.” Ama akwar na, ka tərđamara way a kede nga slam nga mayal hay!»

⁴⁷ Mandaw mandaw Yesu faa sərkadata ndəhay daa Way-mekey-kwakwas nga Gazlavay. *Bay-ray hay nga ndəhay ma ka kwakwas nga Gazlavay, ta *ndəhay maa sərkada kwakwas nga Mawiz, leŋ mahura hay nga *Jəwif hay, fa səpam cəved nga kəđmara vagay. ⁴⁸ Ama ta hətam cəved nga kərzamara daa ba, maja ndəhay tabiya fa jəkfamar sləmay maaya maaya.

20

Ma vəldara gədan a Yesu na, wa?

(Matiye 21.23-27; Mark 11.27-33)

¹ Ta pas langar daha, Yesu faa sərkadata ndəhay daa *Way-mekey-kwakwas nga Gazlavay, fa wuztar *Mey-maaya-mawiya. *Bay-ray hay nga ndəhay ma ka kwakwas nga Gazlavay, ta *ndəhay maa sərkada kwakwas nga Mawiz, leŋ mahura hay mekele nga *Jəwif hay,

19:46 19.46 Iz 56.7; Jer 7.11 **19:47** 19.47 21.37; 22.53; Mt 26.55; Mk 14.49; Jan 18.20 **19:48** 19.48 20.19; 22.2

a samawa fa anġa. ² Aa cəfdamara, a ləvmar: «Wuzdandara, ma ləvka nġa kata cek hay a keċe na, wa? Asaya, ma vəlka cəved nġa kata na, wa?» ³ Yesu a mbəfdatara, a ləvtar: «Yah may, amba yaa cəfdakwar mey pal. Wuzdamiwa ceŷ. ⁴ Ma slərdərwa *Jaŋ-Baptis nġa katar *baptem a ndəhay na, wa? Gazlavay daw, da daa ba, ndəhay daw?»

⁵ Ta', ndəhay a, a slam yawa da wuzlah ata, a ləvam: «Ya da mbəfdakwa aa mey anġa ha na, kwara? Da ya ləvkwa: “Ara Gazlavay, ma slərdərwa,” na, a da mbəfdandakwara, a ləvey: “Kaa ka təbmara mey nġa Jaŋ-Baptis a ba na, maja me?” ⁶ Ama, da ya ləvkwa: “Ara ndəhay ma slərdamərwa” na, ndəhay tabiya a daa zaka-mandakwar ta anġwa amba a kəfmandakwar vagay, maja a wulkam Jaŋ-Baptis a, ara *ndaw ma təla mey nġa Gazlavay.» ⁷ Da ray nġene, a mbəfdamara, a ləvmar: «Ya səmra ba.» ⁸ Ta', Yesu a mbəfdatara, a ləvtar: «Yaw, da anda keċe na, ya fa da kadakwara ndaw ma vəlya cəved nġa kata cek hay a keċe na, daa ba may.»

Mey-menġey da ray ndəhay ma təbmara Bəzey nġa Gazlavay ba

(Matiye 21.33-46; Mark 12.1-12)

⁹ Fa dəba ha, Yesu, ta', aa guzltar a ndəhay ta mey-menġey, a ləvtar: «Ndaw daha a key jerne nġa wudez hay mezəmey. Ta', a vəlta jerne he a har ndəhay nġa kam sləra da hwaċ a. Cay, ta', a daw aa slam dərəŋ, a njawa ga fetede.

¹⁰ A wa təċe aa kiya menġəley babəza nġa

wudez hay a na, ta', a slørey gula anğa pal fa ndøhay ma ka sløra daa jerne he, amba a tøbar babøza nğa wudez hay a maala nğa anğa may. Gula ha, ta', a daw, a wusey aa jerne he. Ama ndøhay a, a kødmørwā, a bølømørwā ta har bā' køne. ¹¹ Fa døba ha, bay nğa jerne he, a slørey gula anğa mekele saya. Anğa may, a kødmørwā anda ndaw ngeeme heyey cønğa, a cødmørwā, ta', a bølømørwā ta har bā' køne. ¹² Bay a, ta', a slørey gula anğa mekele nğa dey maakar saya. Anğa na, a kødmāra haa a kamar mbølek fa vaw, aa zakadamara a palah. ¹³ Da ray ngene, bay nğa jerne he, a wulkey, a løvey: "Wure keðe, ya da key na, kwara? Nğama ya slørey bøzey da hwad adaw masa yah ma wudā kalah keðe, da a cønmar mey la kwa." Ta' a slørdā. ¹⁴ Ama masa ndøhay ma kam sløra daa jerne heyey, ma høtmar bøzey a fa sawa na, aa guzlam da wuzlah ata, a løvam: "Nøkmāra, ndaw ma sawa katay, ara bøzey ma da wa jerne keðe fa døba nğa papaha. Da ta wuswa la na, ya kødkwa vagay, amba jerne he a njej nğada aløkwa." ¹⁵ Masa anğa ma wuswa la na, ta' aa zakadamara daa jerne he a palah, a kødmāra vagay.»

Yesu aa cødfata ndøhay fetede, a løvey: «Wure keðe, ka wulkam bay nğa jerne he a da kadata ndøhay a na, kwara? ¹⁶ Yaw, ya fa løvkwā bay nğa jerne he, a da sawa nğa kødta ndøhay a cøpa vagay, a da vølda jerne he a har ndøhay mekele.» Masa ndøhay a ma cøndamāra mey a keðe na, a løvam: «Anja Gazlavay nğa ka køne ba!» ¹⁷ Yesu

a nəkta, a ləvey: «Da ka wudam cek aha nga key kəne ba na, mey nga Gazlavay mawuzlalakaya ma ləvey:

“Angwa meləmey way masa ndəhay ma ləma way

ma kəzlamara ta cakay na,

anja ara angwa maaya, ma fənta siya hay jak.”

Mey a kede na, a wudəy nga ləvey me? ¹⁸ Yaw, kwa waawa ta tədəy la a ray angwa ha na, a ngərfey. Da angwa ha ta kəzley la a ray ndaw na, a dəga kwəd-kwad.»

Ndəhay mahura hay a jadamara Yesu da ray mepəley budaw

(Matiye 22.15-22; Mark 12.13-17)

¹⁹ *Ndəhay maa sərkada kwakwas nga Mawiz, ta *bay-ray hay nga ndəhay ma ka kwakwas nga Gazlavay, a sərmara Yesu aa guzley mey-menjey kede da ray ata. A wudam nga kərzamara Yesu ta pas a ngene, ama a zluram ta ndəhay. ²⁰ Da ray ngene, a zlamar nga jədmara. Ta', a walam ndəhay, a slərdamata fa Yesu amba a jədam mey da mey anga. Ndəhay a, a pamata ray ata hay anda ndəhay maaya. A wudam nga cənam mey maaya ba fa anga, amba a kərzamara, a handamara fa ndəhay nga ngwamna amba a kamar sariya. ²¹ Aa cəfdamara, a ləvmar: «Bay ala, ya sərmara mey masa kah maa guzlda, ta cek masa kah maa sərkadandara na, ara mey fara fara. Ka nəkta ndəhay cəpa letək fa mey akah. Ka faa sərkadata ndəhay nga njam anda

Gazlavay ma wufey fara fara. ²² Anda keɗe, ya wufam ngaa cɛɗamaka, kwakwas alɛkwa na, a wɛley cɛved nga pɛley budaw a bay mahura *Sezere daw? A wɛley cɛved ba daw?»

²³ Ama Yesu a sɛra wewer ata, ta', a lɔvtar: ²⁴ «Wuzmaya dala ha pal cey.» Masa ata ma wuzmar dala ha la na, aa cɛɗata, a lɔvtar: «Fa dala ha keɗe, ara dey nga wa? Ara mezɔley nga wa?» A mbɛɗdamara, a lɔvmar: «Ara nga Sezere, bay mahura nga *Rawm.» ²⁵ Ta', Yesu a lɔvtar: «Anda keɗe, cek masa nga Sezere na, vɛldamara a Sezere he. Cek masa nga Gazlavay na, vɛldamara a Gazlavay a.» ²⁶ A jɛɗam mey da mey aɗga fa dey nga ndɛhay tabiya, ama ta hɛtam mey da hwad aɗga nga kɛrza daa ba. Sasɛkar mey masa Yesu ma mbɛɗdatara na, a rɛzlam ga da ray a jak, a njam teete.

Mey da ray maslɛkɗawa nga ndɛhay daa memɛcey

(Matiye 22.23-33; Mark 12.18-27)

²⁷ Fa dɛba ha, ndɛhay *Saduse hay a ηgɛcham a cakay Yesu. Ndɛhay a ηgene ara ndɛhay ma wulkam, ma lɔvam da ndaw ta mɛcey sem na, fa da slɛkɗawa daa memɛcey daa ba. Aa cɛɗamara Yesu, a lɔvmar: ²⁸ «Bay ala, zleezle *Mawiz ta wuzlalandakwar kwakwas la, a lɔvey: “Da ndaw mɛlmaha ta mɛcey sem na, da ηgwas nga ndaw ma mɛcey a, ta yawa bɛza hay daa ba na, si mɛlmaha a la ηgwas-vagay a, amba a yamawa bɛza hay ηgada mɛlmaha mamɛckaya

ha.” ²⁹ Yaw, məlmanj hay maasala daha, ata ngaa manj, ngaa paŋ. Məlma ata mahura, leŋ! a ley ngwas. Fa dəba ha, ndaw aha pam! a məcəy, ta hətey bəzey daa ba. ³⁰ Mambaray a, leŋ! a la ngwas-vagay a, aa pam! a məcəy, ta hətey bəzey daa ba may. ³¹ Ma səpa nga maakar a, leŋ! a la ngwas-vagay a saya, a məcəy, ta hətey bəzey daa ba cəŋga. Anda keđe, ata maasala ata tabiya, ta lamara ngwas aha la, a məcəm, ta hətam bəzey ta ngwas aha daa ba. ³² Fa dəba ha masa ta məcəm sem na, ngwas aha pam! a məcəy may. ³³ Anda keđe, ta pas masa ndəhay maməctakaya ma da sləkdamawa na, ngwas aha a da key na, ngwas nga wa? Maja ata maasala ata cəpa, ta lamara la nga ngwas ata.»

³⁴ Yesu a mbəđdatara, a ləvtar: «Da bəla keđe, zel fa ley ngwas, ngwas fa ley zel. ³⁵ Ama fa dəba nga meməcəy, zel hay ta ngusay masa Gazlavay ma nəkta maaya nga sləkdamawa daa meməcəy amba a njam da cakay anga na, ngene zel a ley ngwas daa saba, ngwas a ley zel daa saba. ³⁶ Daa masa ata da cakay Gazlavay na, ata anda maslanj anga hay da vad, fa da məcəm daa saba. Ta təram sem bəza hay nga Gazlavay maja ta sləkdamawa sem daa meməcəy.

³⁷ Kwa Mawiz zleezle na, ta wuzleley mey la nga wuzey, ndəhay a sləkdamawa la daa meməcəy. Yaw, daa masa anga maa guzley da ray awaw megədey da ray kusaf na, a zəla Bay Gazlavay, “Gazlavay masa *Abəraham, *Izak, leŋ *Jakwap ma namar ray.”» ³⁸ Yesu aa guzley saya, a

løvey: «Fa Gazlavay na, ndøhay mamøctakaya ta ndøhay ta dey na, ata cøpa ta dey, maja Bay Gazlavay, ara Gazlavay nga ndøhay ta dey, ba na, ara Gazlavay nga ndøhay mamøctakaya ba.» ³⁹ Siya hay da wuzlah ndøhay maa sèrkada kwakwas nga Mawiz a løvam: «Bay ala, ka taa guzley la maaya.» ⁴⁰ Da ray ngene ndøhay a zluram ngaa cødfafamar mey mekele.

Køriste, anga bay nga Davit na, kwara?

(Matiye 22.41-46; Mark 12.35-37)

⁴¹ Yesu aa cødfata ndøhay fetede, a løvey: «Ndøhay a løvam *Køriste, *ndaw masa Gazlavay ma wala nga løhdata ndøhay na, ara bøzey da hwað Bay *Davit na, kwara? ⁴² Maja Davit ta ray anga, a wuzlala daa ðerewel nga *Pøsam, a løvey:

“Bay Gazlavay a løvar a Bay aðaw Mahura: Sawa, njej a har-zømay aðaw amba ya wakwa da ray ndøhay

⁴³ haa ta pas masa yah ma da pata masa-gøra akah hay asi salay akah.”

⁴⁴ Yaw, da Davit a zøla Køriste “Bay Mahura” na, kaa wara Køriste he ara bøzey da hwað Davit saya na, kwara?»

Yesu a kətata gula anga hay fa ndøhay maa sèrkada kwakwas nga Mawiz

(Matiye 23.1-36; Mark 12.38-40)

⁴⁵ Yesu a patar lengesl a gula anga hay fa mey nga ndøhay tabiya da cakay a, fa jøkfamar

sləmay. Aa guzltar a gula anğa hay a, a ləvtar:
⁴⁶ «Wam vaw fa *ndəhay maa sərkada kwakwas
 nğa Mawiz. A wudam mepəkey ta dawura hay
 fa vaw nğa zlepey. A wudam ndəhay a camatar
 har ta meney ray fa mey nğa ndəhay. Daa *way-
 mewuzey-mey nğa Gazlavay na, a səpam slam-
 menjey fa mey nğa ndəhay amba ndəhay tabiya
 a hətmatar. Ta pas gwagway na, a səpam slam-
 menjey maaya. ⁴⁷ Asaya, fa təbmatara cek
 hay nğa nğwas-vagay hay tabiya, ama da ata fa
 dəräm danğay na, a njam daa medərey-danğay
 a ga, amba ndəhay a ləvam ata maaya. Ya fa
 ləvkwar, Gazlavay a sərdata banay la, ma fəna
 nğa ndəhay mekele!»

21

*Mey da ray nğwas-vagay masa-viya ma vəley
 cek a Gazlavay
 (Mark 12.41-44)*

¹ Yesu anğa daa *Way-mekey-kwakwas nğa
 Gazlavay. A nəkey dey ta cakay, a hətatar
 ndəhay masa-zleley hay, fa kwiyam dala aa cek
 mecekeley dala. ² A hətey nğwas-vagay masa-
 viya daha, fa kwiyeş siseş siseş cew aa cek aha
 may. ³ Da ray nğene, Yesu a ləvey: «Ya fa
 ləvkwar fara fara, nğwas-vagay masa-viya keđe,
 ta vəley dala la ma fəna nğa ndəhay siya tabiya.
⁴ Ya ləvkwar anda keđe na, maja ndəhay siya, a
 vələm dala nekədeş daa dey zleley ata hay da
 way ga. Ama nğwas-vagay keđe, ta mərğa anğa

ha cɔpa, a vɔlda zleley anɔa tabiya, masa anɔa ma da hɔdkey cek mezɔmey ta anɔa.»

Mey da ray mendɔvey nɔa bɔla

(Matiye 24.1-14; Matiye 10.17-22; Mark 13.1-13)

⁵ Ndɔhay siya aa guzlam da ray *Way-mekey-kwakwas nɔa Gazlavay, a lɔvam: «Way kedɛ, madiykaya ta anɔwa ma mbey kalah, ta cek hay maaya ma hɔdkam ba masa ndɔhay ma vɔldamata a Gazlavay.» Yesu a lɔvtar: ⁶ «Pas a, a sawa la, cek hay masa akwar ma hɔtmatar kedɛ na, a da bɔzlam cɔpa, kwa anɔwa pal fa da mbɔkey da ray cɔla daa ba.»

⁷ Aa cɔfdamara, a lɔvmar: «Bay ala, cek aha a da key na, ta vara? Ya da sɔrmara dar a ta wuswa cay na, fa me?»

⁸ Yesu a mbɔfdatara, a lɔvtar: «Wam vaw, ka da vɔlmatar cɔved a ndɔhay nɔa fɔcmakwar ba. Ya lɔvkwara anda kedɛ, maja ndɔhay ga a samawa la, ta mezɔley adaw, a da lɔvam ara Gazlavay ma walata nɔa lɔhey ndɔhay daa banay. Asaya, a lɔvam pas masa Gazlavay ma da lɔhdata ndɔhay ta wuswa cay. Ka da diyam asi ndɔhay a nɔgene ba! ⁹ Ta pas masa akwar ma da cɔnam labara nɔa vɔram hay, ta labara nɔa ndɔhay ma cakalam mey ta bay ata hay na, ka da zluram ba, maja si cek hay kedɛ a kam la teesɔd dagay. Ama ara mendɔvey nɔa bɔla wure wure nɔgene ba.»

¹⁰ Fa dɔba ha, aa guzley saya, a lɔvey: «Hwayak lanɔar a da key vɔram ta hwayak

lanġar, bay lanġar a da key hōma a ray bay lanġar. ¹¹ Hwiyak a wusey la ga. May a key la daa hwayak hay mekele mekele, asaya, macay hay a kōfam ndōhay la ga. Cek hay ma zlurey ndaw a kam la, asaya, cek hay ma rōzley ndaw a wuzmawa la da gazlavay da vad.

¹² «Ama wuskwaa cek hay a, a da kam na, a kōrzamakwar la, a sōrdamakwar banay la, a vōldamakwar la amba a kamakwar sariya daa *way-mewuzey-mey ŋga Gazlavay hay. A ndōkwdamakwar la aa fōrsōne, a handamakwar la fa mey ŋga bay hay, ta fa mey ŋga mahura hay ŋga hwayak hay, maja yah. ¹³ Ka da sōram banay a ŋgene na, amba ka hōtam cōved ŋga key sede da ray adaw. ¹⁴ Da ray ŋgene, sōmara maaya maaya ka da zluram da ray mey masa akwar ma daa guzlam ba, ¹⁵ maja ya vōlkwar lenġesl la ŋгаа guzley mey maaya. Anda kede, kwa masa-gōra akwar hay, fa da gwamara ŋga tōdōdamakwar daa ba. ¹⁶ Kwa papakw akwar hay, kwa mamakw akwar hay, kwa mōlmakw akwar hay, kwa sōkway akwar hay, kwa jam akwar hay, a wudmakwar la a way bay. Ndōhay siya da wuzlah akwar na, a kōdmata la vagay. ¹⁷ Ndōhay tabiya a da ŋgōldamakwar ba, maja yah. ¹⁸ Ama, kwa enġwec ŋga ray akwar pal fa daa zōdēy daa ba. ¹⁹ Bōsmara banay a, anda kede, ka hōtam heter mēdōvey ba la.»

21:10 21.10 Mk 13.8 **21:12** 21.12 SNM 12.1-4; 18.12-17; SNM 24-26 **21:12** 21.12-19 Mt 10.17-22; Janj 16.1-4 **21:14** 21.14-15 12.11-12 **21:16** 21.16 Mi 7.6; Mt 10.35; Lk 12.52-53 **21:18** 21.18 1Sam 14.45; Mt 10.30; Lk 12.7 **21:19** 21.19 CWJ 13.10

Mey da ray hwayak nga Jeruzelem ma da pəlhey

(Matiye 24.15-21; Mark 13.14-19)

²⁰ Yesu aa guzltar a gula anğa hay saya, a ləvtar: «Da ka hətmatar sewje hay ta zləmbara berney nga *Jeruzelem sem nga key vəram na, daa nğene, sərmara berney a gweegwe cay a pəlhey. ²¹ Anda keđe, si ndəhay daa hwayak nga *Jude a hwam nga bawa a anğwa, si ndəhay da Jeruzelem a bam, asaya, ndəhay da slala ta cakay a da mbəzam aa berney a saba. ²² Daa nğene, Bay Gazlavay a da sərdara banay ta ndəhay daa hwayak a, amba cek hay tabiya mawuzlalakaya daa dərewel nga Gazlavay dəga zleezle na, a kam fara fara. ²³ Daa đar hay a nğene, banay a sawa la a ray nğusay ta hwad ta a ray nğusay masa ta bəza hay da har, maja banay mahura a sawa la aa hwayak a. Fara fara, Bay Gazlavay a cey mevel la a ray ndəhay daa hwayak a. ²⁴ Masa-gəra hay a da kəđmata ndəhay siya vagay ta dələw, siya, a da tərdamata nga beke hay, a da handamata aa hwayak hay mekele mekele da bəla. Anda keđe, ndəhay masa *Jəwif hay ba, a da wam da ray Jeruzelem, a da sərdamata banay haa kasl pas masa mewey ata ha ma ndəvey.»

Mey da ray ma vəhwa nga Bəz nga Ndaw

(Matiye 24.29-31; Mark 13.24-27)

²⁵ Yesu aa guzley saya, a ləvey: «Daa nğene, ndəhay a da zluram, a wulkam cek maaya ba

a key la maja pas fa mbøfey, kiya fa mbøfey, wurzla hay fa mbøfam. Da bēla na, səkway hay tabiya mandərzay a da katar maja membey mey nga yam ta vanɗwala nga yam daa bēlay. ²⁶ Ndəhay a da wulkam kalah fa cek hay ma da kam da bēla, anda keɗe mandərzay a da kəɗta vagay maja cek hay cəpa da gazlavay da vad, a wusam la. ²⁷ Fa dəba ha, a da hətmaya yah, *Bəz nga Ndaw, ya fa sawa daa mekwtene ta gədaŋ mahura, ta mewedey nga Bay Gazlavay. ²⁸ Ama da cek hay a keɗe fa zlamar mekey na, akwar na, lacam maaya maaya, baŋgadɗamata dey akwar hay, maja yah, ndaw ma da ləhdakwar daa banay, gweegwe cay ya wuswa.»

*Mey-menɗey ta gudav
(Matiye 24.32-35; Mark 13.28-31)*

²⁹ Fa dəba ha, Yesu a ŋgatar mey a gula aŋga hay, a ləvtar: «Nəkmara gudav keɗe ta wudez hay siya. ³⁰ Da masa akwar fa hətmatar gwaslaf hay a fa zlamar nga deɗey na, ka sərmara kiya madaw a ley gweegwe cay. ³¹ Aŋga letək kəne, da ka hətmatar cek hay a fa kam anda yah ma ləvkwar kaa na, ka sərmara gweegwe cay, Gazlavay a wuzdərwa bay aŋga. ³² Ya fa ləvkwar fara fara, cek hay a keɗe tabiya, a da kam na, ndəhay masa wure keɗe ta məcam tabiya daa ba araŋ. ³³ Slam da vad ta slam da hwayak a ndəvey la, ama mey adaw na, fa da ndəvey daa ba səlak.»

Yesu a kətata ndəhay da ray ma vəhwa aŋga

³⁴ «Wam vaw fa menjey akwar. Wam vaw, ka da mbəkdamara ray akwar ŋga sey cek haa ka wam ba leŋ ŋga səpey cek mezəmey ta cek mesey kalah ba, asaya, ka da mbəkdamara ray akwar ŋga wulkey kalah da ray menjey da bəla ba. Ray akwar a da həbey fa cek hay a keđe ba, maja pas masa yah ma da vəhwa na, kwa ka sərmara đar a ba, ya da hətfakwar dərfaƒay, ³⁵ anda ndaw ma kərzey cek ta gadaŋ. Ta pas ŋgene, ya da katar sariya a ndəhay da bəla tabiya. ³⁶ Ya fa ləvkwar, wam vaw, dərām daŋgay mandaw mandaw, amba ka hətam gədaŋ ŋga ləhey fa cek hay ma da kam tabiya, asaya, ŋga lecey fa mey ađaw, yah, *Bəz ŋga Ndaw, ta mandərzay ba.»

³⁷ Mandaw mandaw Yesu a vərndey daa *Way-mekey-kwakwas ŋga Gazlavay, fa wuzey mey. Ama taa kwad na, a daw a nawa daa aŋgwa ŋga *Awliviye. ³⁸ Mandaw mandaw taa pərek na, ndəhay ga a diyam fa vəđa aa Way-mekey-kwakwas ŋga Gazlavay, amba a jəkam sləmay fa mey aŋga.

22

Juda a vəlda Yesu a har masa-gəra aŋga hay (Matiye 26.1-5, 14-16; Mark 14.1-2, 10-11; Jan 11.47-53)

¹ Gwagway ŋga peŋ manjar cek ma həsla da hwad a mezəley gwagway ŋga *Pak, gweegwe cay. ² *Bay-ray hay ŋga ndəhay ma ka kwakwas

21:34 21.34-35 Iz 24.17; 1Tes 5.1-3 **21:36** 21.36 Mt 24.42; CWJ 6.17 **21:37** 21.37 19.47; 22.39 **22:1** 22.1 Mab 12.1-20

nga Gazlavay, ta *ndəhay maa sərkada kwakwas nga Mawiz, a səpam cəved amba a kədmara Yesu vagay, ama a zloram ta zagaba.

³ Fa dəba ha, *Satan kula! a mbəzey aa mevel nga Juda, ndaw mezəley Iskariyawt. Ara gula pal da wuzlah gula hay kuraw a ray a cew nga Yesu. ⁴ Juda ta', a daw a kamawa maɗay ta *bay-ray hay nga ndəhay ma ka kwakwas nga Gazlavay len ta mahura hay nga ndəhay ma jəda *Way-mekey-kwakwas nga Gazlavay amba a vəldatara Yesu. ⁵ Bay-ray hay ta mahura hay a, aa səmam ga. A ləvmar da ta vəldatara Yesu la na, a vəlmar dala. ⁶ Juda a təba nga vəldatara. A daw a səpey cəved, amba a vəldatara Yesu, kwa ndəhay a sərmara ba.

Gula hay nga Yesu a səpam slam nga key gwagway nga Pak

(Matiye 26.17-25; Mark 14.12-21; Jan 13.21-30)

⁷ Gwagway nga pen manjar cek ma həsla da hwad a, ta wuswa cay. Pas a ngene ara pas ma hərey bəz-təban hay nga key gwagway nga *Pak. ⁸ Da ray ngene, Yesu a slərdata ata *Piyer ta *Jan, a ləvtar: «Diyam ta diymandakwar slam ta cek mezəmey amba ya zəmkwa daf nga gwagway nga Pak!» ⁹ Ata Piyer ta Jan aa cəfdamara, a ləvmar: «Ka wufey ya diyam nga diywa slam aha na, dama?» ¹⁰ A mbəɗdatara, a ləvtar: «Ehe, jəkam sləmay. Diyam aa berney nga *Jeruzelem. Masa akwar fa da mbəzam aa berney a na, ka cam ray la ta ndaw daha fa daw

ta yam daa kwakulam. Diyam asiya. Aa way masa annga ma da mbəzey na, ¹¹ ləvmar a bay nga way a: “Bay ala a ləvey: Way masa yah ma da zəmam daf nga gwagway nga Pak ta gula adaw hay na, aa daa wura?” ¹² Fa dəba ha, a wuzkwar way mahura da ray way la. Daa way a na, cek hay tabiya daha nga key gwagway a. Ka da dīymandakwara cek mezəmey amba ya zəmkwa daf nga gwagway a fetede.» ¹³ Fa dəba ha, a diyam, a hətfamatar cek hay tabiya anda Yesu ma ləvtar heyey. Ta’, a dīymata cek hay nga gwagway nga Pak a.

Yesu a zəmey daf ta ndəhay annga hay meslərey nga madagway-dakw

(Matiye 26.26-30; Mark 14.22-26; 1 Kwarinti hay 11.23-25)

¹⁴ Masa pas təde nga zəmey daf nga gwagway nga *Pak heyey na, ta’, Yesu a diyam aa way heyey, a njam ta ndəhay annga hay meslərey nga zəmey daf. ¹⁵ Yesu a ləvtar: «Ya ta wudey la fara fara nga zəmey daf nga gwagway nga Pak kede ta akwar, wara a sərdamaya banay. ¹⁶ Ya fa ləvkwar, kwa ya fa da zəmey daf nga gwagway nga Pak a daa saba, si ta pas masa Bay Gazlavay ma da wey da ray ndəhay tabiya da vad. Ta pas ngene, mabara nga mey da ray gwagway nga Pak a, a wuzwa la fara fara.»

¹⁷ Fa dəba ha, Yesu leŋ! a la vəley ta cek mesey da hwad a, ta’, a kar suse a Bay Gazlavay, a ləvtar: «Təbmara cek kede, samara akwar cəpa.

¹⁸ Ya fa ləvkwar fara fara, dəga wure kede, ya fa

da sey cek aha ta akwar daa saba haa kasl pas masa Gazlavay ma da wuzdərwa bay anğa fara fara.»

¹⁹ Fa dəba ha, leŋ! a ley peŋ, a kar suse a Bay Gazlavay, ta', a wunka, a völdatara, a ləvtar: «Kede he na, ara vaw adaw mavəldakaya ŋgada akwar. Kamara anda kede amba ka sərfadamaya.»

²⁰ Ata ma zəmamara daf cay na, ta', a völdatara vəley ta cek mesey da hwaɗ a heyey saya, a ləvtar: «Kede he na, ara mambaz adaw. Mambaz a, a da mbəɗwa maja akwar. Ta fa mambaz a, Gazlavay a jəwey mey mawiya ta ndəhay anğa hay. ²¹ Ama nəka, ndaw masa ma daa zəɗɗaya na, anğa fa zəmey daf fede ta yah.

²² Fara fara, si yah, *Bəz ŋga Ndaw, ya məcey anda Gazlavay ma wudəy, ama banay a sawa la a ray ndaw masa ma daa zəɗɗaya!» ²³ Aa cəɗfam vaw da wuzlah ata, a ləvam: «Ma da ka cek aha kede na, ara wa?»

Mahura na, wa?

²⁴ Fa dəba ha nekəɗey, *gula hay ŋga Yesu a kam yawa ga da wuzlah ata, a wudam amba a sərmara mahura da wuzlah ata na, wa. ²⁵ Yesu a ləvtar: «Bay hay da bəla kede fa wam da ray ndəhay ta gədaŋ. Ata na, a wudam ndəhay ata hay aa həmdamata, a zəlmata bay hay ma ka sləra maaya. ²⁶ Ama ŋga akwar na, kəne ba. Ndaw masa mahura da wuzlah akwar na, si a

22:20 22.20 Mab 24.8; Jer 31.31; Zak 9.11; Rm 11.27; 2Kwr 3.6; Gal 4.24; Heb 8.6; 9.12 **22:21** 22.21-23 Jan 13.2, 21-30 **22:24** 22.24 Mt 18.1; Mk 9.33-34 **22:24** 22.24-26 9.46-48

tørey anda matabøwa akwar. Ndaw masa ma wakwar na, si a tørey ndaw ma kakwar sløra.

²⁷ Da wuzlah ndaw ma hølrawa daf ta ndaw ma zøma na, mahura na, wa? Mahura na, ara ndaw ma zøma, ba diya? Ama yah na, yah da wuzlah akwar, anda ndaw ma kakwar sløra.

²⁸ «Akwar na, ndøhay masa dasi adaw mandaw mandaw daa masa ya fa sørey banay, akwar ta mbøkdamaya daa ba. ²⁹ Yah may, ya vølkwar gødanj amba ka wam da ray ndøhay anda Papay ma vølya gødanj nga wey da ray ndøhay. ³⁰ Da ray ngene, pas masa yah ma da wey da ray ndøhay na, akwar may, ka da njam aa slam maaya da cakay adaw, ya da zømkwa cek, ya da sakwa cek bama. Ka da njam aa slam-menjey nga bay hay, amba ka kamatar sariya ngada sækway nga *Israyel hay kuraw a ray a cew.»

Mey da ray ata Yesu ta Simanjw Piyer

(Matiye 26.31-35; Mark 14.27-31; Janj 13.36-38)

³¹ Yesu a løvar a *Simanjw *Piyer: «Simanjw, Simanjw, jøkey slømay, *Satanj ta høtey cøved la amba a køfkwar * anda ndaw ma køfey daw nga wunkey bøz-daw ta cekwesl e. ³² Ama ya ta dørar danjay la a Gazlavay maja kah, amba ka mbøkda nga tøba mey adaw ba. Pas masa ka ta vøhwa sem a fa yah cønga na, vøltar gødanj a mølmakw hay may.» ³³ Piyer a løvar: «Bay Mahura, kwa a handamaka aa førsøne na, ya

22:26 22.26 9.48; Mt 23.11; Mk 9.35 **22:27** 22.27 Janj 13.4-5, 12-17 **22:30** 22.30 Mt 19.28 * **22:31** 22.31 køfkwar: Ata Piyer ta gula hay nga Yesu siya. **22:31** 22.31 22.3 **22:32** 22.32 Mt 16.18; Janj 21.15-17

səpka la, amba ya njakwa cew e, asaya, kwa a kədfmaka vagay na, ya məckwa la cew e.» ³⁴ Yesu a mbədfdara, a ləvar: «Ya fa ləvka, Piyer, tasana wuskwaa gwagwalak a da cey d̄ay na, ka ta ləvey cay dey maakar, ka sərya ba, ka sərya ba.»

Mey da ray mewey vaw maja banay

³⁵ Fa dəba ha, Yesu a ləvtar a gula anğa hay: «Ta pas masa yah ma slərdakwar, dala da har daa ba, gabal daa ba, tarak daa ba heyey na, ka ta huraam cek daa slam aha la daw?» A mbədfdamara, a ləvmar: «Ya ta huraam cek daa ba.» ³⁶ A ləvtar: «Ama wure kefe na, ndaw masa dala anğa daha, nğa la a har, ndaw masa gabal anğa daha, nğa la. Ndaw masa dəlaw anğa daa ba, nğa hədfkada zana anğa, nğa hədfkawa dəlaw dəba. ³⁷ Daa dferewel nğa Gazlavay, mey mawuzlalakaya da ray adaw a ləvey: “Anğa masləfkaya da wuzlah ndəhay ma kəfa ndəhay vagay!” Fara fara, si cek a kaya la anda mey mawuzlalakaya da ray adaw a cəma.» ³⁸ Gula anğa hay a ləvmar: «Bay Mahura, dəlaw hay cew kefe daha.» A mbədfdatara, a ləvtar: «Mey a kefe mak.»

Yesu a dərey dangay daa Anğwa nğa Awliviye (Matiye 26.36-46; Mark 14.32-42)

³⁹ Fa dəba ha, Yesu ta', a bey daa berney nğa *Jeruzelem, a daw nğadaa Anğwa nğa *Awliviye anda anğa ma daw mandaw mandaw taa kwad̄. Gula anğa hay ta', a diyam asiya. ⁴⁰ Anğa ma

22:34 22.34 22.61; Mt 26.75; Mk 14.72 **22:35** 22.35 9.2-3; 10.4
22:37 22.37 Iz 53.12 **22:39** 22.39 21.37; Mt 26.30; Mk 14.26;
Jan 18.1 **22:39** 22.39-46 5.16

wusey la fetede na, ta', aa guzltar a gula anɔa hay, a lɔvtar: «Dɔram danɔay a Gazlavay nɔa jɔnkwar amba cek a batakwar nɔa key meberɔy ba.» ⁴¹ Fa dɔba ha, ta', a daw ta cakay, dɔrenj nekɔdey. Da ndaw aa zekey anɔwa na, a wusey aa slam aha. Ta', a regedɔy, a dɔrey danɔay, ⁴² a lɔvey: «Papay, da ka wudɔy na, ka gwa ka nɔgɔchada banay keɔde dɔrenj ta yah. Ta kɔne he cɔpa na, ka da ka anda yah ma wudɔy ba, ama ka anda kah ma wudɔy.» [⁴³ Daa slam aha nɔgene, *maslanj nɔa Bay Gazlavay da vad, ta', a pawa salay nɔa vɔlar gɔdanj. ⁴⁴ Fa dɔba ha, Yesu a dɔrey danɔay ta gɔdanj anɔa cɔpa maja mevel anɔa fa tɔdey kalah. Mawurbay fa vaw anɔa fa vavawa, fa gɔcey anda mambaz ma gɔcey a hwayak.]

⁴⁵ Anɔa ma dɔrey danɔay cay na, ta', a slɔkdey, a vɔhwa fa gula anɔa hay. A hɔtfatar na, ata cɔkw-cakw daa dar maja ta wulkam la ga, a gɔram. ⁴⁶ A lɔvtar: «Ka nam maja me? Slɔkɔam, dɔram danɔay a Gazlavay nɔa jɔnkwar amba cek a batakwar nɔa key meberɔy ba.»

A kɔrzamara Yesu

(Matiye 26.47-56; Mark 14.43-50; Jan 18.3-11)

⁴⁷ Masa Yesu ta ndɔvda meeguzley daa ba aran na, ndɔhay ga fa samawa ta ata Juda, ndaw pal dasi gula anɔa hay kuraw a ray a cew heyey. Juda ha, aa fa mey ata. A nɔgɔchey fa Yesu amba a car har anda mandala anɔa fara fara. ⁴⁸ Ama Yesu a lɔvar: «Juda, ka caya har amba kaa zɔɔɔaya, yah, *Bɔz nɔa Ndaw daw?»

⁴⁹ Masa ndəhay nga Yesu ma hətmar cek aha na, aa cəfdamara Yesu, a ləvmar: «Bay Mahura, ka wudəy ya kədmata ndəhay a ta dələw hay daw?» ⁵⁰ Ndaw pal da wuzlah ata, a ngəma madərlam nga *ndaw mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas nga Gazlavay ta dələw, cərah! a cərha sləmay ta dey nga zəmay. ⁵¹ Ama Yesu a ləvey: «Cay, mak! Mbəkdamata nga wam nga ata.» A gəsfar har fa sləmay nga ndaw aha, sləmay a, ta', a kəfey aa slam a.

⁵² Fa dəba ha, ta', aa guzltar ngada *bay-ray hay nga ndəhay ma ka kwakwas nga Gazlavay, ta ngada mahura hay nga ndəhay ma jəda *Way-mekey-kwakwas nga Gazlavay, leŋ ngada mahura hay nga *Jəwif hay masa ma samawa nga kərzamara, a ləvtar: «Ka samawa nga kərzamaya ta dələw, ta zlanday faa har faa har anda yah ndaw-mayal na, maja me? ⁵³ Mandaw mandaw yah da wuzlah akwar daa Way-mekey-kwakwas nga Gazlavay, akwar ta səpmaya nga kərzey daa ba. Ama pas a kefe ara pas akwar, amba ka kam cek anda akwar ma wudam da ray adaw, asaya, ara pas nga *Satan, bay nga ləvan, ma da ka sləra anga da ray adaw.»

Piyer a ləvey a səra Yesu ba

(Matiye 26.57, 58, 69-75; Mark 14.53, 54, 66-72; Jan 18.12-18, 25-27)

⁵⁴ Masa ata ma kərzamara Yesu cay na, ta', a handamara a way *ndaw mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas nga Gazlavay. *Piyer fa səpta ta meedəren e. ⁵⁵ Da way ndaw mahura da ray

ndøhay ma ka kwakwas a na, awaw magødkaya da palah-way daha. Piyer a daw cøkwam! a njeý a cakay ndøhay manjatakaya da mey awaw a. ⁵⁶ Dam ma ka sløra da way a daha, a høtar Piyer manjakaya da mey awaw a. Ta', a nøkfa, a løvey: «Ndaw kefe na, ara gula nga Yesu.» ⁵⁷ Ama Piyer ma cønda anda kefe na, a cada mey, a løvey: «Kay! ngwas kefe, ya søra ndaw a ba.» ⁵⁸ Menjeý nekødeý, ndaw mekele a høtar Piyer saya, a løvar: «Kah na, ndaw pal dasi gula a nga hay.» Ama Piyer a mbøfdara a ndaw aha, a løvar: «Kay! yah dasi ata ba.» ⁵⁹ Fa døba ha, menjeý zøbat a saya na, ndaw mekele aa guzley ta gødan, a løvey: «Fara fara, ndaw kefe na, ara gula a nga, maja a nga ndaw *Galile.» ⁶⁰ Ama Piyer a mbøfdara, a løvar: «Ndaw kefe! ya søra mey masa kah ma wudeý nga løvey kefe ba.»

Wure wure nge, masa ta ndøvda maa guzley daa ba aran na, gwagwalak a cey ðay. ⁶¹ Bay Mahura Yesu pøla! a mbøfey dey fa Piyer, a nøkfa. Piyer a sørfada mey masa Bay Mahura ma løvar: «Wuskwaa gwagwalak a da cey ðay tasana na, ka ta løvey cay dey maakar ka sørya ba, ka sørya ba.» ⁶² Piyer ta', a bawa aa ambaw, a tøway ga, a zøley marava.

*Ndøhay aa sangøram da ray Yesu
(Matiye 26.67, 68; Mark 14.65)*

⁶³⁻⁶⁴ Ndøhay ma jødmara Yesu a, aa sangørfamar. A sørtamara dey a nga ta zana, a kødmara, ta', aa cøfdamara, a løvmar: «Søra ma

kəɔka keɔe na, wa? Wuzɔandara ceɔy!» ⁶⁵ Aa guzɔmar meɔ hay mekele mekele, a cəɔɔmara.

Yesu fa meɔ ɔga ndəhay ma sla yawa ɔga Jəwif hay

(Matiye 26.59-66; Mark 14.55-64; Jan 18.19-24)

⁶⁶ Fa dəɔa ha, slam ma wureɔ cay na, mahura hay ɔga *Jəwif hay, *bay-ray hay ɔga ndəhay ma ka kwakwas ɔga Gazlavay, leɔ *ndəhay maa sərkaɔa kwakwas ɔga Mawiz, a kusam. A ləvmatar a ndəhay ma jəɔɔmara Yesu ɔga handamərwa Yesu a fa meɔ ata, ɔga key sariya. Ta', a handamərwa Yesu a, fa meɔ ata. ⁶⁷ Ndəhay mahura hay heyey ta', aa cəɔɔamara, a ləvmar: «Da kah *Kəriste, *ndaw masa Gazlavay ma wala ɔga ləhɔata ndəhay heyey na, kaɔandara.» Yesu a mbəɔɔɔatara, a ləvtar: «Kwa ya kaɔakwara yah Kəriste na, akwar fa da təɔɔmara daa ba.

⁶⁸ Da yaa cəɔɔakwar meɔ pal na, akwar fa da mbəɔɔɔamiwa daa ba. ⁶⁹ Dəga wure keɔe, yah, *Bəz ɔga Ndaw, ya da njeɔ ta har-zəmay ɔga Bay Gazlavay Mawaca-waca.» ⁷⁰ Ata tabiya a ləvmar: «Kaa kah na, Bəzey ɔga Gazlavay dəɔa daw?» A mbəɔɔɔatara, a ləvtar: «Ahaw, anda akwar ma ləvam, yah, Bəzey ɔga Gazlavay.»

⁷¹ Da ray ɔgene, aa guzɔlam, a ləvam: «Aləkwa ta ray aləkwa, ta cəɔɔakwa cay da meɔ aɔga, ya səpkwa ndaw ɔga guzɔndakwar da ray a na, keme seme!»

22:63-64 22.64 7.16 **22:67** 22.67 9.20; Jan 10.24-25 **22:69**
22.69 Dan 7.13; Ps 110.1; SNM 7.56 **22:70** 22.70 Mt 26.63; Lk
1.32-35

23

Yesu fa mey nga Bay Pilat

(*Matiye 27.1-2, 11-14; Mark 15.1-5; Jan 18.28-38*)

¹ Mahura nga *Jəwif hay makustakaya heyey tabiya, a sləkdam, a handamara Yesu fa mey nga Bay Pilat. ² Fetede, a zlamar nga mbərzlafamar, a ləvam: «Ya hətfamar ndaw keđe fa nəsa hwayak ala, fa həldata ndəhay nga vəldamara budaw a bay Rawma ba! A ləvey anğa *Kəriste, bay mahura.»

³ Pilat aa cəfdə Yesu, a ləvar: «Kah na, bay nga Jəwif hay fara daw?» Yesu a mbəddara, a ləvar: «Anda kah ma ləvey.»

⁴ Pilat aa guzltar a *bay-ray hay nga ndəhay ma ka kwakwas nga Gazlavay lenj a ndəhay makustakaya fetede, a ləvtar: «Ya ta hətey mebərey fa ndaw keđe təde nga kərza daa ba.»

⁵ Ama ndəhay a, a mbəzlam cəngə, a ləvam: «Fa caradata ndəhay daa hwayak nga ndəhay Jəwif hay tabiya nga key cek maaya ba ta fa mewuzey mey anğa hay mekele mekele. A zlarawa da *Galile, haa a wuswa fedə.»

Yesu fa mey nga Bay Herawt

⁶ Ama masa Pilat ma cənda Yesu a sawa da *Galile na, ta', aa cəfdəta ndəhay da cakay a, a ləvtar: «Ndaw keđe ara ndaw Galile fara daw?»

⁷ Masa Pilat ma cənda Yesu a sawa da Galile, hwayak masa *Herawt ma wa na, ta', a slərdara a Bay Herawt, maja daa dər a ngene Bay Herawt a, anğa da *Jeruzelem fetede may. ⁸ Masa

Bay Herawt a ma hëtar Yesu na, aa sëmey ga maja dëga zleezle, anga fa wudëy nga hëtar, maja anga fa cëney mey da ray a. A wulkey daa mevel anga na, da Yesu a key maazla meedey anga la kwa. ⁹ Bay Herawt a, aa cëdfafar mey hay mekele mekele, ama kwa Yesu a mbëdfara ba. ¹⁰ *Bay-ray hay nga ndëhay ma ka kwakwas nga Gazlavay, ta *ndëhay maa sërkada kwakwas nga Mawiz ata fetedë. A dadëdfamar mey masa maadakw a. ¹¹ Bay Herawt a, ta sewje anga hay aa sanjërufamar, a cëdfara. Ta', a pamar zana maaya membey fa vaw, a vëhdamara fa Bay Pilat saya. ¹² Daa ba na, ata Bay Herawt ta Bay Pilat a cëmam ba, ama mezley dëga ta pas ngene ata jam.

A dëslmara sariya nga Yesu

(Matiye 27.15-26; Mark 15.6-15; Jan 18.39-19.16)

¹³ Masa Bay *Herawt ma vëhda Yesu sem fa Pilat saya na, ta', Pilat a kusta *bay-ray hay nga ndëhay ma ka kwakwas nga Gazlavay, ta mahura hay nga *Jëwif hay, leŋ zagaba, ¹⁴ a lëvtar: «Akwar ta handamërwa ndaw kedë la fa yah, ka lëvam fa nësa hwayak ala. Ama ya taa cëfda la meedey akwar, kwa ya ta hëtey meberëy anda akwar ma lëvam na, daa ba. ¹⁵ Bay Herawt may, ta hëtey meberëy a daa ba kënë. Ta', a vëhdërwa fa alëkwa cënga. Fara fara ndaw kedë ta key meberëy tädë ngaa zädëy heter anga na, daa ba. ¹⁶ Yaw, ya slëfda gway na, ya mbëkda.»

[¹⁷ Fa mevey a, fa mevey a, gweegwe gwagway nga *Pak na, Pilat a pøskatar ndaw pal daa førsøne ngada ndøhay daa hwayak a.]

¹⁸ Ama ndøhay tabiya fetede a zlamar mewudey ta gødan, a løvam: «Køfndara ndaw kede vagay! Pøskandar Barabas!» ¹⁹ A køzlamara Barabas aa førsøne na, maja anga ma høldata ndøhay nga kam baazlam a ray bay nga berney a ta anga ma køfey ndaw vagay.

²⁰ Pilat ta', aa guzltar ngada zagaba saya maja a wudey nga mbækda Yesu. ²¹ Ama ndøhay a, a wudam ta gødan, a løvam: «Døra fa hwadam mazlangalakaya! Døra fa hwadam mazlangalakaya!»

²² Pilat ta', aa guzley nga dey maakar, a løvtar: «Cek maaya ba masa anga ma key na, wura? Maja kwa ya ta høtey mebørey fa anga tøfe ngaa zøfey mesøfney anga na, daa ba. Ya da sløda gway na, ya mbækda.» ²³ Ama a wudam ta gødan, aa cøfdamara, a løvam: «Ya wudam Yesu na, ka døra fa hwadam mazlangalakaya.» Mewudey ata ha a fønar ray a Pilat. ²⁴ Ta', a tøba nga key anda ata maa cøfdamara. ²⁵ A pøskatara ndaw masa ata ma wudam nga pøskay heyey. Ndaw a na, a køzlamara aa førsøne, maja anga ma høldata ndøhay nga key baazlam a ray bay nga berney a ta anga ma køfey ndaw vagay heyey. Ta', a vødatara Yesu amba a kamar cek anda ata ma wudam.

*A dørmara Yesu fa hwadam mazlangalakaya
(Matiye 27.32-44; Mark 15.21-32; Jan 19.17-27)*

²⁶ Daa masa fa handamara Yesu nga dorey na, a cadamara ray ta *Simanjw, ndaw da Siren fa sawa da ley. Sewje hay kaw! a kørzamara Simanjw a, a pamara hwadam mazlangalakaya heyey a ray anga, a handa fa dɔba nga Yesu.

²⁷ Ndohay ga fa diyam asiya, asaya, ngusay fa diyam asiya ta matəway. ²⁸ Ama Yesu pəla! a mbəɔwa dey fa ngusay a, a ləvtar: «Ŋgusay da *Jeruzelem, ka təwam maja yah ba, ama təwam maja ray akwar, ta maja bəz akwar hay!

²⁹ Maja pas nga banay a sawa la masa ndohay a da ləvam: “Meesəmey daha ngada ngusay dərlay hay, masa ta yam bəza hay daa ba, masa ta vələm dɔwa a bəza hay daa ba səlak!”

³⁰ Ndohay a da zlamar ngaa guzley ngada anɣwa hay, a ləvam: “Bəzlmawa a ray ala!” ta ngadaa heelenj hay, “Pəshamandar!” ³¹ Da fa gəɔmar awaw fa hwadam meendəbek e ngaa wurey na, kaa wara hwadam makwalakaya na, a gəɔmara kəlmedek! daa ba daw?» *

³² Ta', a handamawa ndohay mekele cew, ndohay a, ara mayal hay, amba a kəɔmata ta ata Yesu daa slam a vagay. ³³ A wusam aa slam masa ata ma zəlmara «tetesl nga ray.» Ta', a dərmarara Yesu aa slam aha, lenj mayal hay cew heyey. Mayal hay a na, a dərmarara fa hwadam mekele

23:29 23.29 21.23 **23:30** 23.30 Aw 10.8; CWJ 6.16 * **23:31** 23.31 Yesu a wa hwadam meendəbek e ta anga ray anga, ndaw masa ta mebərey daa ba. A wa hwadam makwalakaya ta ndohay Jəwif hay masa ta mebərey ga. Anda keɔfe, Yesu a ləvey Jəwif hay a da sərəm banay ma fəna banay masa anga ma sərə keɔfe. Nəka Ez 21.3. **23:31** 23.31 1Pi 4.17

hay a cakay Yesu, pal ta har-zəmay, langar ta har-gula. ³⁴ Yesu a ləvey: «Papay, mbəkdatara mebərey nga ndəhay keđe † maja a sərmara cek masa ata ma kamara ba.»

Ndəhay ma dərmara Yesu a, a kədam caca amba a wunkamara zana anğa hay da wuzlah ata. ³⁵ Ndəhay tabiya malacatakaya fetede, fa nəkmara cek mekey. Mahura hay nga *Jəwif hay aa sanğərfamar, a ləvam: «Anğa ta ləhey ndəhay la daa meməcey. Da masa anğa *Kəriste, *ndaw masa Gazlavay ma wala nga ləhdata ndəhay na, nga ləhda ray anğa taw!» ³⁶ Sewje hay, aa sanğərfamar may. A ngəcham a cakay a, a vəlmar wuzam maakwiyaŋ a, a ləvmar: ³⁷ «Da kah, bay nga Jəwif hay na, ləhda ray akah, ta har akah taw!» ³⁸ A wuzlalam mey, a sləpmara fa hwadam masa ata mazlangalamara fa vəda heyey, a ləvam: «Ndaw keđe, ara bay nga Jəwif hay.»

³⁹ Ndaw pal da wuzlah mayal hay cew madərtakaya da cakay Yesu heyey na, a cəda Yesu, a ləvey: «Kah na, Kəriste, ba diya? Ləhda ray akah dəba taw, amba ka ləhdandar may!»

⁴⁰ Ama ndaw-mayal langar a kar mey, a ləvar: «Kah madərkaya anda anğa. Ka zlurey ta

23:33 23.33 Iz 53.12 † **23:34** 23.34 ndəhay keđe: Ndəhay a wulkam Yesu aa guzley da ray Jəwif hay ma wudam nga dərmara fa hwadam. Ndəhay mekele a wulkam Yesu aa guzley da ray sewje hay nga Rawm ma dərmara. Ndəhay mekele saya a wulkam Yesu aa guzley da ray ndəhay tabiya fetede. **23:34** 23.34 Ps 22.19; Mt 5.44; Lk 6.28; SNM 7.60 **23:35** 23.35-36, 39 Ps 22.8; 109.3-5 **23:36** 23.36 Ps 69.22 **23:37** 23.37-38 Mt 27.11

Gazlavay ba daw? ⁴¹ Aləkwa na, sariya aləkwa tæde fa slæra aləkwa maaya ba. Ama anġa na, kwa ta key mebærey daa ba sælak.» ⁴² Ta', aa guzley saya, a løyey: «Yesu, pas masa kah ma da vøhwa nġa zøma bay akah na, særfadaya may.» ⁴³ Yesu a mbøfdara, a løyar: «Ya fa løyka fara fara, mezley døga tasana, ya da njakwa cew e daa slam maaya da vad.»

Memøcey nġa Yesu

(Matiye 27.45-56; Mark 15.33-41; Janġ 19.28-30)

⁴⁴⁻⁴⁵ Ta pas nġene, mamba wuzlah-pas na, pas særat! a særtey. Løyarġ a key daa hwayak tabiya haa bøyey maakar nġaa kwad. Daa *Way nġa Gazlavay zana ma gørcæ *Slam masa Gazlavay aa da hwad a na, a nġørey pødak! cew da wuzlah.

⁴⁶ Yesu a wudey ta gødanġ, a løyey: «Papay, ya mbøkðakawa mesøfnøy adaw a har akah.» Masa anġa maa guzley la anda keðe na, pam! a møyey.

⁴⁷ Mahura nġa sewje hay nġa Rawma hay, ma høtar cek aha ma key anda nġene na, a hølma Gazlavay, a løyey: «Fara fara ndaw keðe, ara ndaw maaya!» ⁴⁸ Ndøhay tabiya makustakaya fetede nġa nøykey dey fa cek ma key daa slam aha na, ta høtmar cek aha la, ata tabiya a vøhmawa a way ata hay ta mekøðey rav. ⁴⁹ Jam nġa Yesu hay tabiya, ta nġusay ma samawa asiya døga da *Galile, malacatakaya døyenġ, fa nøykam dey fa cek ma key tabiya.

23:43 23.43 2Kwr 12.3 **23:44-45** 23.44-45 Am 8.9 **23:46**
 23.46 Ps 31.6; SNM 7.59 **23:47** 23.47 manġar mebøyey: Mt
 27.19; SNM 3.14; 7.52; 22.14 **23:49** 23.49 8.2-3; Ps 38.12

*A jøhmara vagay nga Yesu
(Matiye 27.57-61; Mark 15.42-47; Janj 19.38-42)*

⁵⁰⁻⁵¹ Ndaw daha mezøley *Jawzef. Ara ndaw da slala Arimate daa hwayak nga *Jøwif hay. Ndaw aha aa maaya fa mey nga Gazlavay. Fa sækwa mewey nga Bay Gazlavay. Ara ndaw da wuzlah ndøhay mahura hay ma sla yawa nga Jøwif hay. Ama ta pas masa ndøhay a ma kamar sariya a Yesu amba a kødmara vagay na, Jawzef e, ta tøba mewulkey ata daa ba, ta tøba sløra ata masa ata ma kamara na, daa ba. ⁵² Masa Yesu ma møcey la na, Jawzef e a daw fa Bay Pilat, aa cøfdarawa nga vøldara vagay nga Yesu amba a jøha. Ta', Bay Pilat a vølar cøved nga jøha. ⁵³ Anda kefe, Jawzef e, a padørwa salay ta vagay a fa hwadam mazlanjalakaya heyey. A mbøza ta maslaga, a handa aa cøvay maavørkwakaya daa pørad. Cøvay a ngene, kwa ta pam vagay mekele a hwad a daa ba aran. ⁵⁴ Ta pas ngene na, luma nga Gajava. Gweegwe pas a køzley amba *pas memøskøy-vaw a zley.

⁵⁵ Ngusay masa ma løgdamørwa Yesu døga da *Galile heyey, ta', a diyam bama ta ata Jawzef heyey. A wuzadødam dey aa cøvay a, a nøkmara a pamara vagay nga Yesu na, kwara. ⁵⁶ Fa døba ha, a vøham a way ata hay, a wam vaw ta cek hay mezey maaya lej mal nga tekwedey fa vagay nga Yesu. Ta pas memøskøy-vaw, ngusay a, a møskam vaw anda *kwakwas nga Mawiz ma løvey.

24

*Yesu a sləkɗawa daa meməcey
(Matiye 28.1-10; Mark 16.1-8; Jan 20.1-10)*

¹ Fa dɔba nga *pas meməskey-vaw, pɔrek pɔrek ta pas luma nga Gudal, ngusay ma wam vaw ta cek hay mezey maaya heyey a lamata cek hay a, a diyam a mey cɔvay nga Yesu. ² A hɔtfamar beeler mahura da mey cɔvay a, magɔdbalakaya ta cakay. ³ A mbɔzam aa cɔvay a, ama ta hɔtfamar vagay nga Bay Mahura Yesu daa ba. ⁴ Daa ngene, ray ata a hɔbey. Ta', ndɔhay cew daha a wuzmatar vaw. Zana nga ndɔhay a, a wadam mabara ndɔf-ndɔf. ⁵ Ngusay a, mandɔrzay a katar, a jɔkwdamara ray a hwayak. Ndɔhay a, a lɔvmatar: «Ka sɔpmara ndaw masa ta dey da wuzlah ndɔhay mamɔctakaya na, kwara? ⁶ Anɔa fede daa saba, ta sləkɗawa sem daa meməcey. Sɔrfadamara mey masa anɔa maa guzldakwara da *Galile heyey, a lɔvkwar: ⁷ “Si a vɔldamaya, yah, *Bɔz nga Ndaw, a har ndɔhay ta mebɔrey amba a dɔrmaya fa hwadam mazlangalakaya. Nɔa ɗar maakar a, ya sləkɗawa daa meməcey.”»

⁸ Da ray ngene, a sɔrfadamara mey nga Yesu maa guzltar heyey. ⁹ Ta', a sləkɗam da mey cɔvay a, a diyam, a kadamatara cek hay ma kam tabiya a *gula hay nga Yesu kuraw a ray a letek, leɔ ngada gula anɔa hay siya. ¹⁰ Ngusay a na, ara ata *Mari da Magdala, Zaan, leɔ Mari mamarɔ nga *Jak ta ngusay mekele ma lɔgdamata. Ara

ata ma wuzdamara mey a, a ndəhay meslərey nga Yesu. ¹¹ Ama ndəhay meslərey nga Yesu a, a wulkam mey masa ngusay ma kadamara keđe na, ara mey saw kəne. A təbmara ba. ¹² Ta ngene he cəpa, *Piyer pərta! a lecey, a hway a mey cəvay a cənga. A wusey, ta', a gəbey, a wuzedey dey aa cəvay a, ama kwa ta hətey cek mekele daa ba, si maslaga. Ta', a vəhwa a way anga, ray a həbar da ray cek masa aa ma hətərwa.

*Yesu a wuztar vaw a gula anga hay cew daa cəved nga Emayus
(Mark 16.12, 13)*

¹³ Ta pas a ngene masa Yesu ma sləkdfawa daa meməcey na, gula anga hay cew fa diyam ngada slala mezəley Emayus. Slala ha na, a key kəlemeeter kuraw a ray a letək ta *Jeruzelem. ¹⁴ Ata faa guzlam da ray cek masa ma key cəpa daa đar hay a ngene. ¹⁵ Masa ata faa guzlam, fa kam yawa da wuzlah ata na, Yesu a kərzata daa cəved, ta', a diyam bama. ¹⁶ Ata fa hətmar maaya maaya, ama cek ma təkta nga sərmara ara Yesu na, daha. ¹⁷ Vaw ata tabiya maməckaya. Yesu aa cəfdata, a ləvtar: «Masa akwar fa samawa keđe na, ka kam mađay na, da ray me?» Ta', a lacam. ¹⁸ Ndaw dasi ata pal, mezəley Kəliyawpas, a ləvar: «Ndaw adaw, kah, ndaw-məlak da Jeruzelem keđe daw? Ka ta cənda mey masa ma key daa đar hay a keđe daa ba daw?» ¹⁹ Ta', aa cəfdata, a ləvtar: «Mekey ara mey a?»

A mbəcdamara, a ləvmar: «Mey ma key da ray Yesu, ndaw Nezeret. Ara *ndaw ma təla

mey nga Gazlavay mahura. Anğa ta gødan daa sløra anğa, daa meeguzley maaya fa mey nga Gazlavay leŋ fa mey nga ndøhay tabiya.

²⁰ Ama *bay-ray hay nga ndøhay aløkwa hay ma ka kwakwas nga Gazlavay leŋ mahura aløkwa hay ta handamara la fa Rawma hay, a kamar sariya, a dørmara fa hwadam mazlanğalakaya nga møcey.

²¹ Ala na, ya wulkam ara anğa ma da løhdandakwar aløkwa *Israyel hay daa banay. Ama ta ŋgene he cøpa, tasana kaa đar maakar anğa ma møcey *.

²²⁻²³ Ŋgusay da wuzlah ala hay daha, ŋga fene taa pørek, ta diyam la a mey cøvay anğa, ama ta høtmørwa vagay anğa daa ba. A vøhmawa, a løvmandar: “Maslanğ hay nga Gazlavay da vad a wuzmandar vaw, a løvmandar: Yesu ta sløkfawa sem daa memøcey, anğa ta dey.” Mey nga ŋgusay a ma cøndamørwa keđe na, a høbndar ray. ²⁴ Ndøhay da wuzlah ala siya ta diyam la a mey cøvay a may. A høtmørwa cek aha anda ŋgusay ma kadamandara heyey. Ama Yesu na, ta høtmørwa daa ba.»

²⁵ Da ray ŋgene, Yesu a løvtar: «Haya, akwar ndøhay manjar leŋgesl. Akwar ndøhay ma wusam vaw nga tøba mey nga ndøhay ma tøla mey nga Gazlavay ma wuzdamara zleezle tabiya ba. ²⁶ Si *Køriste a sørey banay la đagay,

24:19 24.19 7.16 * **24:21** 24.21 tasana kaa đar maakar anğa ma møcey: Daa masa Yesu ma møcey fa hwadam mazlanğalakaya na, gula anğa hay ray ata fa høbey, a sørmara cek ma da key saba. Ta pas ŋgene đar maakar, a wulkam Gazlavay fa da key cek nga jøna Yesu daa saba. **24:21** 24.21 1.68; 2.38

24:24 24.24 24.12; Jan 20.3-10 **24:25** 24.25-27 24.45

fa dɔba ha, a daw a vad a njeɣ aa slam aŋga mewedey na, ka sɔmara ba daw?» ²⁷ Ta', Yesu a wuzdatara mey masa maa guzley da ray a daa derewel nga Gazlavay tabiya. A zlar ma wuzdatara ta fa derewel hay nga *Mawiz, fa dɔba ha, a wuzdatara mey daa derewel hay nga ndɔhay ma tɔla mey nga Gazlavay tabiya.

²⁸ Masa ata ma wusam gweegwe ta slala masa gula aŋga hay cew ma wudam nga daw a hwad a heyey na, Yesu a key anda a mbəkdata, a daw fa mey. ²⁹ Ama a kamar ambahw, a lɔvmar: «Njakwa fede bama maja pas fa da kɔzley, gweegwe tavad cay.» Aŋga ta', a vɔhwa, a diyam, a mbɔzam aa way. ³⁰ Fa dɔba ha, a njam bama nga zɔmey daf. Yesu len! a ley pen, a kar suse a Gazlavay, ta', a wunka, a vɔldatara. ³¹ Cek ma tɔkta nga sɔmara heyey na, daa saba, a sɔmara ara Yesu dɔba. Ama wure wure ŋgene, a hɔtmar da cakay ata ha saba. ³² Da ray ŋgene, aa guzlam da wuzlah ata, a lɔvam: «Daa masa alɔkwa daa cɔved, aŋga fa wuzdandakwara mey daa derewel nga Gazlavay heyey na, mevel alɔkwa fa kɔsley anda lanja, ba diya?»

³³ Wure ŋgene, a slɔkdam a vɔham a Jeruzelem. A hɔtfamatar *gula hay nga Yesu kuraw a ray a letek heyey makustakaya ta ndɔhay ata hay. ³⁴ Ndɔhay makustakaya heyey aa guzlamatar a gula hay cew heyey teesed, a lɔvmatar: «Fara fara Bay Mahura ta slɔkɔfawa sem daa memɔcey! Ta wuzar vaw la a *Simanw!»

³⁵ Gula hay cew heyey ta', a kadamatara cek tabiya masa ma key daa cøved nga Emayus heyey, asaya, a wuzdamatara a sərmara ara Yesu na, daa masa anga fa wunka peŋ.

*Yesu a wuztar vaw a gula anga hay
(Matiye 28.16-20; Mark 16.14-18; Jan 20.19-23;
SNM 1.6-8)*

³⁶ Ama gula hay cew heyey, ta ndøvdamara ngaa guzley daa ba aran na, Yesu a daw a wuzlah ata, a løvtar: «Anja Gazlavay nga njadakwar daa zazay.»

³⁷ Mandərzay a katar, a zluram, aa wasam maja a wulkam ara mamayam. ³⁸ Ama Yesu a løvtar: «Ka zluram na, maja me? Akwar ta mewulkey cew cew, maja me? ³⁹ Nəkmata har adaw hay, ta salay adaw hay. Fara fara ara yah! Tatəmamaya, nəkmaya maaya maaya amba ka sərmara fara fara ara yah. Maja mamayam na, anga ta aslaw nga vaw ta tetesl anda akwar ma hətmaya keđe na, daa ba, ba diya?» ⁴⁰ Daa masa anga faa guzltar anda keđe na, a wuzdatara har anga hay, ta salay anga hay. ⁴¹ A təbmara mey a, maaya maaya ba aran maja ata daa meesəmey ga. Ray ata fa həbey, Yesu ta', aa cøfdata, a løvtar: «Cek mezəmey da har akwar feđe daha daw?»

⁴² Ta', a vølmar ewet mafəkakaya. ⁴³ Leŋ! a la, ta', a zøma fa mey ata. ⁴⁴ Fa døba ha, a løvtar: «Daa masa aləkwa bama heyey na, ya ta løvkwar la, mey tabiya masa mawuzlalakaya daa dferewel

nga *kwakwas nga Mawiz, ta daa dɛrewel nga ndɔhay ma tɔla mey nga Gazlavay, leŋ daa *Pɔsam hay na, si mey a tabiya, a key cɔma.»

⁴⁵ Ta', a wurtara lɛŋgesl, amba a sɔmara mabara nga mey daa dɛrewel nga Gazlavay.

⁴⁶ Fa dɔba ha, a lɔvtar: «Mawuzlalakaya zleezle, a lɔvey: “Si *Kɔriste a sɔrey banay, a mɔcey, nga dɛr maakar a, a slɔkdawa daa memɔcey.

⁴⁷ Si a wuzdamara mey da ray membɔdɛy menjey, ta da ray membɔkey mebɔrey, ŋgada ndɔhay da bɔla tabiya ta mezɔley nga Kɔriste. A da zlamara da *Jeruzelem.”

⁴⁸ Ara akwar ma da wuzdamatara cek hay masa akwar ma hɔtmatar kedɛ a ndɔhay.

⁴⁹ Yah, ya da slɔrdakwara Mesɔfney masa Papay ma lɔvey a da vɔldakwara heyey. Ama si ka njam daa berney nga Jeruzelem dɔgay, kasl pas masa Gazlavay ma da vɔlkwar gɔdan ma sawa da vad.»

*Bay Gazlavay a la Yesu a vad
(Mark 16.19-20; SNM 1.9-11)*

⁵⁰ Fa dɔba ha, Yesu ta', a badata gula anɔga hay daa berney a, a diyam gweegwe ta Betani. Fetede, ta', a baŋgafa har, a pɔstar mey.

24:44 24.44 24.27; Jan 5.39; Mawiz: SNM 7.9-10, 25-27, 35, 37-39; Jan 5.46; ndɔhay ma tɔla mey nga Gazlavay: Iz 52.13-53.12; Aw 6.2; Pɔsam hay: Ps 22.69

24:45 24.45 24.25-27, 32; Jan 20.9

24:46 24.46 9.21-22; Mt 26.56; Mk 14.49; 1Kwr 15.3-4; SNM 17.2-3; 28.23

24:47 24.47 3.3; SNM 1.8; 5.31; 11.18; 17.30-31; 20.21; Rm 15.19

24:48 24.48 SNM 1.8, 22; 2.32; 3.15; 4.33; 10.39-41; 13.31

24:48 24.48-49 SNM 5.32; Jan 15.26-27

24:49 24.49 4.18

24:50 24.50-51 9.51; Mk 16.19; SNM 1.9; 3.21

⁵¹ Daa masa aa fa pøstar mey na, ta', a mbøkdata, Bay Gazlavay a la a vad. ⁵² Gula anga hay a, a ragadam nga høl mamara. Ta', a vøhmawa a *Jeruzelem ta meesømey ga. ⁵³ Mandaw mandaw ata daa *Way-mekey-kwakwas nga Gazlavay, fa høl mamara Gazlavay.

24:52 24.52 SNM 1.12; Jan 14.28; 16.22 **24:53** 24.53 SNM 2.46; 5.12

Mejəwey-mey Mawiya
Mofu-Gudur: Mejəwey-mey Mawiya New Testament
Le Nouveau Testament en langue Mofu-Gudur
(Cameroun)

copyright © 2007 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Mofu-Gudur)

Contributor: Aramaic Bible Translation, Inc.

All rights reserved.

2020-11-19

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

2b021919-36cf-59da-a35f-10c5e5548811